

## הישיבה המאה-ושישים ואחת של הכנסת השמינית

יום רביעי, ז' ניסן תשל"ה (19 מארס 1975)  
ירושלים, הכנסת, שעה 11.01

### א. שאלות ותשובות

בוריים כדי להפחית את הצורך בשימוש בטלפונים פרטיים על-ידי אזרחים המעוניינים להתקשר בטלפון. המשרד עשה רבות להתקנת טלפונים כאלה, אך כידוע אנו נתקלים בתופעות מרובות של חבלות בטלפונים אלה וחוסר התייחסות נאותה מצד חלק מן הציבור לשירות אשר נועד למענו.

תשובת מנהל שירותי הטלפון למכתבו של חבר הכנסת הנכבד התעכבה הואיל ונערכו בירורים עם גורמים שמחוץ למשרד בקשר לנושא אשר הועלה בשאלתה.

2767. נסיעת פקידים בכירים לחו"ל מטעם משרד התקשורת

חברי הכנסת ע. נוף שאל את שר התקשורת ביום ט' בשבט תשל"ה (21 בינואר 1975):

אבקש להשיב לי:

1. האם נכון כי מנכ"ל משרד התקשורת, מר סורוקר, שוהה בימים אלה, או שהה בימים האחרונים, בכנס של "אינטלסט" – שירות משתמשי הלוויינים – בבאנקוק?

2. האם הנסיעה והשהות הן על חשבון משרד התקשורת, כל הסכום, או חלקו?

3. האם נכון כי מנכ"ל משרד התקשורת ביקר לפני חודש וחודשיים בצרפת?

4. האם מימון ביקור זה, כולו או חלקו, על חשבון משרד התקשורת?

5. האם נסע מנכ"ל משרד התקשורת ביוני האחרון לכנס של "אינטלסט" בהוואי על חשבון משרד התקשורת?

6. האם ביקר מנכ"ל משרד התקשורת זמן-מה קודם לכן באירופה, במימון המשרד?

7. האם נסעו השבוע שני פקידים בכירים נוספים במשרד התקשורת לחוץ-לארץ?

8. מה היו המטרות בכל אחת מנסיעות אלה?

9. מה היו ההישגים בפועל בכל אחת מנסיעות אלה?

10. האם לא ניתן להגיע לאותם הישגים על-ידי המשלחות המסחריות והכלכליות הרגילות של נציגות ית ישראל באותן ארצות?

11. מי מנהל את המשרד כאשר נעדרים גם השר היחודי למשרד וגם המנכ"ל?

היו"ר פ. שינמן:

חברי הכנסת, אני מתכבד לפתוח את ישיבת הכנסת. הסעיף הראשון בסדר-היום: שאלות ותשובות.

2718. מחירי שיחות טלפון הנגבים על-ידי מנויים

חברי הכנסת ע. נוף שאל את שר התקשורת ביום ג' בשבט תשל"ה (15 בינואר 1975):

ב-15 בנובמבר 1974 הפניתי מכתב על הפקעת מחיר שיחת טלפון במסעדה תל-אביבית מסוימת. ב-15 בינואר 1975 קיבלתי תשובה.

בתשובה החתומה על-ידי מנהל שירות הטלפונים נאמר כי אין זה באינטרס הציבורי לקבוע מחיר ברי-פיקוח לגבייה על-ידי מנוי טלפון המרשה שימוש בטלפון שלו על-ידי זולתו. ההנמקה לכך לדברי הכותב היא: א. פיקוח יביא לכך שבעלי טלפונים לא ירשו שימוש בו לקהל הרחב; ב. הפיקוח יחייב מנגנון.

אבקש לדעת:

1. מדוע מצריכה תשובה כזו שאינה מחייבת כל בירור וחקירה חודשיים ימים?

2. במה שונה מכירת שירות זה ממכירת כל שירות אחר שעליו יש פיקוח מחירים?

3. האם נכון כי בכל נושא של מחיר ברי-פיקוח אין יחס בין היקף המכירות לבין מנגנון הפיקוח, וקובעי מחיר-הגג סומכים על ערנות הציבור?

4. האם נכון המשרד לפעול על-פי תלונות ציבור כנגד מפקיעי מחיר שיחה בטלפון הניתן לשימוש הציבור דוגמת הניתן בבתי-קפה ובמסעדות?

סגן שר התקשורת ג. מערי:

1-4. למשרד התקשורת אין כל אפשרות לפקח על מחירי שיחות הנגבים על-ידי מנוי טלפון פרטיים. מדובר בשירות הניתן על-ידי יחיד ולמשרד התקשורת אין כל סמכות חוקית או מעשית לפקח על המחיר הנגבה בעד שיחת טלפון על-ידי מנוי פרטי. טעם הדבר בכך שחוק הפיקוח על מצרכים ושירותים לא קבע את המחיר הנגבה בעד שיחה כ"ברי-פיקוח". תחום זה הוא באחריותו ובסמכותו של משרד המסחר והתעשייה ולא בתחום אחריותו של משרד התקשורת.

ברצוני להוסיף כי כל שיכול משרד התקשורת לעשות הוא להגביר את התקנתם של הטלפונים הצי-

סגן שר התקשורת ג'. מועדי :

לשאלה 1 : נכון.

לשאלה 2 : על חשבון המשרד.

לשאלה 3 : נכון.

לשאלה 4 : על חשבון החברות הבין-לאומיות לבזק והחברה הבין-לאומית לכבל תת-ימי שהמנכ"ל הוא יו-שבראש מועצת המנהלים שלהן.

לשאלה 5 : התשובה חיובית.

לשאלה 6 : התשובה חיובית — בספטמבר 1973.

לשאלה 7 : התשובה חיובית. האחד, המהנדס הראשי לקשר הבין-לאומי שהוא המנהל הטכני של תכנית הכבל התת-ימי השני הנמצאת בתהליך ביצוע, נסע לאיטליה, צרפת ואנגליה בקשר לדיונים ובירורים בביצוע הטכני של ביצוע הפרויקט וכן הכנת הסדרי התנועה הבין-לאומית של ישראל באמצעות אמצעי התקשורת של טרגוויט ברשות הלאומית של איטליה וצרפת ; והשני הוא מהנדס בכיר במחלקת הקשר הבין-לאומי אשר נסע למלטה ושם עלה על אניית הכבלים המניחה את הכבל בקטעים ממלטה לכרתים ומכרתים לאשדוד, ותוך כדי נסיעה על אניה זאת חזרה לארץ הוא מפקח על הנחת הכבל. לפי המצופה יחבור הכבל לקצה שכבר הונח בחוף ישראל בסוף פברואר השנה.

לשאלה 8 : המטרות היו מרובות ובין היתר אציין רק אחדות : (1) דיונים עם האדמיניסטרציות של משרד התקשורת בעניינים שוטפים, ביניהם הפעלת התקשורת הבין-לאומית של ישראל שהיקפה מסתכם בשנת התקציב הנוכחית ב־140 מיליון לירות ; טיפול בעניינים הנוגעים למשרד בתחום פיתוח מערכות התקשורת בארץ וקידום ; טיפול ברכישת ציוד חדש ; שיחות עם ספקי ציוד ודאגה להשקעות קניות בתעשייה בארץ, דיונים עם האדמיניסטרציה האיטלקית והאדמיניסטרציה הצרפתית שהן שותפות בחברות הכבלים הבין-לאומיות של ישראל שהמנכ"ל הוא יושבראש מועצת המנהלים שלהן, וישיבות מועצות המנכ"לים של אותן חברות. כידוע, ביזמת משרד התקשורת מניחים כיום כבל תת-ימי שני חדיש בין ישראל לאירופה. ההיקף הכספי של התכנית הוא בסך-הכל כ־200 מיליון לירות והחלק הישראלי בהשקעה זאת מסתכם ב־100 מיליון לירות. מימון ייעשה בדרך של הלוואה לזמן ארוך שנתקבלה במדיניות בתנאים נוחים. המנכ"ל ממונה על ביצוע התכנית גם כיושבראש החברה הבין-לאומית המטפלת בביצוע התכנית. בנסיעות אלה טופל גם בגיבוש התכנית וגם בדאגה לביצועה. אני תקווה שככל זה יופעל כבר במאי השנה. עד כה נעשה הבנייה צוע בהתאם לתכנית. (3) בנסיעות אלה סוכמו הדיונים הכספיים עם היצרן את הכבל, וכן תנאי והיקף הרכישה של האדמיניסטרציות הלא-ישראליות שתשלמנה 50% מההשקעה בתכנית. (4) מדינת ישראל נמ' זאת כיום במקום 12<sup>ה</sup> בעולם בין המדינות המנצלות את התקשורת הבין-לאומית באמצעות הלוויין. השקעות המדינה במערכת הלוויינים באירגון "אינטלסט" מגיעות לסכום של 7 מיליון דולר בקירוב, בנוסף להשקעה בסך 80 מיליון לירות בקירוב בתחנת הקרקע של עמק האלה ובמרכזת הבין-לאומית בהיות ישראל חברה במועצת המנהלים המנהלת את האירגון העולמי הזה.

מועצה זאת היא למעשה הגוף המנהל את הפעלות מערכת הלוויינים, פיתוח המערכת והקשר עם 89 המדינות בעולם החברות באירגון. בישיבות מועצת המנהלים משתתף המשרד באופן שוטף ולנוכחותו חשיבות מרובה הן מבחינת צרכי המשרד והן מבחינת מדיניות.

לשאלה 9 : לכל הנסיעות היו הישגים מרובים, בין היתר : גיבוש וביצועה של תכנית הכבל התת-ימי ; דיונים עם ספקים לרכישות ציוד ; שיכנוע הספקים להשקיע בארץ ולרכוש מוצרים ליצוא, רכישת ציוד ודיונים בתנאי הרכישה, בירור הבעיות וגיבוש הסכמים עם האדמיניסטרציות בחוף-הארץ ; השתתפות בקבלת החלטות במועצת המנהלים של "אינטלסט" בכי"וון הרצוי לצרכי התקשורת של המדינה.

לשאלה 10 : התשובה שלילית. מדיניות המשרד היא כזאת שכאשר ניתן להשתמש במשלחות המסחריות והכלכליות הרגילות שליד נציגויות ישראל באותן ארצות, משתמש בהן המשרד ונמנע מנסיעות.

לשאלה 11 : אירגון העבודה במשרד הוא כזה שתמיד בעת נסיעת המנכ"ל יש לו ממלא-מקום הדואג לתפעולן התקין של מערכות המשרד.

2932. התקנת טלפונים בבקה"אל-גרבייה

חבר-הכנסת נ. אליעד שאל את שר התקשורת ביום כ"ט בשבט תשל"ה (10 בפברואר 1975) :

בביקורי בבקה"אל-גרבייה שמעתי תלונות קשות על העדר אפשרות לקבל טלפון. אף רומזים שבמרכזת קיימים טלפונים פנויים, אולם אין מתקנים אותם למבקשים.

אודה לכבודו אם יואיל להשיב לי :

1. כמה טלפונים הותקנו בבקה"אל-גרבייה עד היום ?

2. כמה בקשות מצד תושבי המקום להתקנת טלפון תלויות ועומדות במשרד התקשורת ?

3. מה היא תקופת ההמתנה הדרושה עד להתקנת טלפון ?

4. מה הסיכוי להחשת האפשרות לקבל טלפון בבקה"אל-גרבייה ?

סגן שר התקשורת ג'. מועדי :

1. בכפר בקה"אל-גרבייה פועלים 68 טלפונים.

2—4. 134 תושבים בכפר בקה"אל-גרבייה ממתינים להתקנת טלפון בבתיהם.

יצויין כי המתנתם של התושבים בכפר איננה תופעה מיוחדת להם בלבד. הכפר נמצא בתחום מרכזת הטלפונים של חדרה ושם ממתינות למעלה מ־2,500 בקשות, כאשר קשיים טכניים אינם מאפשרים היענות.

במצב הנוכחי קיים מחסור חמור במספרים פנויים במרכזת הטלפונים, ובגין המצב הטכני — ובתוך כך גם העדר קווים מספיקים ברשת הטלפונים — מתאשרות במקום זה אך ורק בקשות בדרגות עדיפות א—ג, כפי שהן מפורטות במבוא לספר הטלפונים. אותם הכיילים החלים על בקשות תושבי האזור כולו חלים גם על תושבי בקה"אל-גרבייה.

— שאלחות ותשובות (מועדי, שינמן, אליעד); הצעות לסדר (שינמן, בן-מאיר, ש. תמיר, אלוני) —

סגן שר התקשורת ג'. מועדי :

ידוע לי רק מספר הבקשות אשר ציינתי בתשובה לשאלתה. אם חברי הכנסת אליעד אומר שיש 300 קווי טלפון שאינם בשימוש — אבדוק זאת במשרד ואשיב לו.

משרד התקשורת ער לחיוניות הטלפונים לתושבי הכפר ובמסגרת האפשרויות הקיימות נעשה כל הני-תן כדי להיענות להם.

היו"ר פ. שינמן :

שאלה נוספת לחברי הכנסת נסים אליעד.

נסים אליעד (המפלגה הליברלית העצמאית) :

נודע לי לאחרונה כי קיימים 300 קווי טלפון שאינם בשימוש היום בבקעה-אל-גרבייה.

## ב. הצעות לסדר

פירוש הדבר שזה היה בסדר-היום מס' 49. גם סוכם אצל היושבי-ראש והסגנים עוד ביום ב' שאם יוצע להעלות את הסעיף הזה באחד הימים במשך השבוע, הוא יועלה. חברי הכנסת גם קיבלו הודעות מוקדמות שהסעיף הזה יועלה. לכן נראה לי שאנחנו יכולים לעבור לסעיף כפי שהוצע בסדר-היום.

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית) :

ברור שההודעה מטעם היושבי-ראש והסגנים, המפרטת את סדר-היום לכל יום, היא הקובעת. ושם לא מופיע סעיף כזה. בסדר-היום מופיעים כל הסעיפים העומדים לדיון בכנסת במשך כל החודשים.

שמואל תמיר (הליכוד) :

אני מבקש רשות להצעה לסדר.

היו"ר פ. שינמן :

בבקשה.

שמואל תמיר (הליכוד) :

כבוד היושבי-ראש, בדברי ההסבר שהשמיע בתשובה לדברי חברי הכנסת בן-מאיר ציין — ואני מצטט : "היה ברור שאם יוצע להעלות את הנושא על סדר-היום — הוא יועלה". הצעה כזאת יכולה היתה לבוא על-ידי אחת מסיעות הכנסת. אני קורא בעתון שהיו פניות מטעם מפלגות. אבל בסיעתי, למשל, סיעת הליכוד, לא התקבלה שום החלטה לבקש או להציע שהדבר הזה יידון היום, משום שבכלל לא היה דיון בליכוד על הנושא הזה. אינני יודע מה לגבי המערך ומפלגת העבודה. ובכן, אם היו פניות מחברי מפלגות, הרי בהקשר של דיון במליאה קיימות סיעות. אילו היה מדובר על חוק מימון מפלגות — שם קיימות מפלגות, אבל כאן קיימות רק סיעות.

לפיכך פעל פה היושבי-ראש על דעת עצמו, ולא ניתנה הודעה מראש לחברי הכנסת שיהיה דיון. אני יודע שמצויים חברי כנסת שאינם יודעים שהיום יהיה דיון על נושא זה.

שולמית אלוני (תנועה לזכויות האזרח) :

היתה החלטה של מליאת הכנסת לקיים דיון.

שמואל תמיר (הליכוד) :

היתה החלטה של מליאת הכנסת, אבל לגבי התאריך הקובע, היום, לא היתה כל החלטה ולא הודעה מוקדמת.

שולמית אלוני (תנועה לזכויות האזרח) :

זו פררוגאטיבה של הנשיאות.

היו"ר פ. שינמן :

חברי הכנסת, אנו עוברים לסעיף הבא בסדר-היום.

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית) :

אדוני היושבי-ראש, אני מבקש רשות להצעה לסדר.

היו"ר פ. שינמן :

בבקשה.

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית) :

אדוני היושבי-ראש, כנסת נכבדה, בסעיף 30 של תקנון הכנסת נאמר : "יושבי-ראש הכנסת יקבע את סדר-היום השבועי לשיבות הכנסת על-פי האמור להלן בסעיפים 31, 32 והוראות התקנות לעניין סדרי הדיון בנושאים השונים וסדרי עדיפותם, ויודיע עליו לחברי הכנסת לא יאוחר מיום ו' שלפני אותו שבוע". מגמת הסעיף הזה ברורה, שתחרי הכנסת יידעו בעוד מועד מה עומד להיות נדון בכנסת ושלא יפתיעו אותם בשעות הבוקר בדיון שלא ידעו עליו קודם.

מונחת לפני הודעה משיבת יושבי-ראש הכנסת והסגנים, שהונחה על שולחן הכנסת וחולקה לכל חברי הכנסת. מפורט בה סדר-היום לכל אחת משיבות הכנסת השבוע. לגבי יום רביעי, 19 במארס 1975, כלומר היום, בשעה 11.00, יש שני סעיפים : א) שאלות ותשובות ; ב) סקירותיהם של שר השיכון והשר לקליטת העלייה על פעולות משרדיהם ודיון.

הבוקר נודע לנו שהיושבי-ראש, לדעתי, בצורה הנוראת את התקנון, ללא סמכות, בלי ידיעת חברי הכנסת, הוסיף את הסעיף שנושא ההלואות למפלגות, ובהחלט יש להניח שחברי כנסת רבים אינם יודעים עד רגע זה שנושא זה עומד לדיון. הם חושבים שיהיה דיון על משרד השיכון, ומשום-מה חושבים שהם יכולים להיעדר ממנו. הם לא היו נעדרים אילו ידעו שיהיה דיון על ההלואות למפלגות. האפשרות היחידה לדבר כזה היא, כמובן, שלממשלה יש זכות בכל פעם, בלי הודעה מוקדמת, לבקש למסור הודעה. אבל אין זכות ליושבי-ראש לשנות את הסדר, להוסיף סעיף שלא הופיע לפי הודעה מפורשת מטעם היושבי-ראש והסגנים לגבי הישיבה הזאת. לכן אני מבקש לא לדון בנושא הזה.

היו"ר פ. שינמן :

הנושא הזה עמד למעשה בסדר-היום עוד בשבוע שעבר. גם השבוע חולק סדר-היום מס' 49, לימים שני, שלישי, רביעי וחמישי, והסעיף הזה, סעיף ז', נמצא בסדר-היום : ערבויות ממשלתיות להלוואות כספים למפלגות — הצעה מטעם חברי הכנסת אלוני ופעיל.

חבורת כ"ב, ישיבה קס"א

— הצעות לסדר (ש. תמיר, שינמן, בן-מאיר); ערבויות ממשלתיות להלוואות כספים למפלגות (דיון) (שינמן, אלוגי, בגין, בדר, פעיל, קשת) —

שמואל תמיר (הליכוד):

לכן אומר אני: יכול להתקיים דיון, אבל לפחות לגבי ההצבעה אני מבקש לדחות אותה עד שייודע לכל חברי הכנסת מראש שמתקיימת הצבעה, ואז תהיה הצבעה.

היו"ר פ. שינמן:

חברי הכנסת, אני חוזר ומודיע שבסדר-היום מס' 49 הופיע הסעיף הזה כסעיף ז': ערבויות ממשלתיות להלוואות כספים למפלגות.

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):  
אבל לא ליום הזה.

היו"ר פ. שינמן:

ההודעה לעתונות איננה קובעת. קובע סדר-היום שנכתב ונחתם עוד בשבוע שעבר והונח על שולחן הכנסת, וחברי הכנסת ידעו על כך. הרשות ליושב-ראש והסגנים לבטל אחד הסעיפים שנקבע בסדר-היום. אבל אם היתה גם פנייה מסיעת המערך לקיים את הסעיף הזה, שמראש נקבע עוד בשבוע שעבר, הרי ודאי אין כל טעם לדחות את הסעיף הזה לאחר שנקבע והוחלט להעלות אותו היום.

## ג. ערבויות ממשלתיות להלוואות כספים למפלגות \*

### 1. דיון

היו"ר פ. שינמן:

חברי הכנסת, הנושא הוא: ערבויות ממשלתיות להלוואות כספים למפלגות. הכנסת החליטה לקיים עליו דיון לפי הצעות של חברי-הכנסת אלוגי ופעיל. ועדת הכנסת הקצתה לנושא זה שלוש שעות לדיון סיעתי. חברת-הכנסת אלוגי תפתח את הדיון.

שולמית אלוגי (תנועה לזכויות האזרח):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אנו דנים היום במה שייכנס להיסטוריה כהסכם זרמי-בגין, או אם תרצו, הסכם שיש בו משום ביטוי סגיינהור למצבנו, הסכם מאיר ומנחם, שאיש העבודה מאיר לה לחירות, וחירות העמידה מנחם לעבודה. לא עוד פוויציה ואר פוויציה, לא עוד ימין ושמאל, אלא קואליציה שלטונית גדולה ומאוחדת אשר ממונה לא יחסר וכוותה לא ירפה כל עוד אצבעות אומרות הן לה, כל עוד מאיר ומנחם לה.

לה — ולא לנו. למנגנוני המפלגות — ולא לעם ישראל אשר על גבו נחרשה מזימה זו, אשר בזיעתו ובמצוקתו נדרש לממן קואליציה זו של העושים בכספי הציבור כבתוך שלהם ולמען שלהם בלבד.

האומנם דאגתכם נתונה לשלום העם, לבתיו, ליל-דיו, או שמא רק את כספו חמדתם כדי לשלוט ול-המשוך לשלוט ולשבוש על חשבוננו? האומנם וזכרים אתם שהנכם נציגי ציבור שעה שאמתם אוננים מש-מוע זעמו של הציבור שאתם אמורים לייצג אותו? האומנם קחו חושבים לחלוטין או שמא החלטתם כי סגולתכם לשלטון בעזרת ממון הציבור תעמיד כסאכם לעד? האין הציבור זכאי לדעת מה עשיתם בכסף הרב שביזבוזתם? היכן קברתם אותו בקלות כזאת, בפז-רנות כזאת, בשרירות כזאת?

מאז נחקלו חוקי מימון הבחירות והמפלגות קיבל המערך 25 מיליון לירות וגח"ל — 15 מיליון לירות, מה עלה בגורלו של כסף זה? מה עשיתם בכסף הרב שקיבלתם מהסוכנות, מההסדרות, ממפעלים כלכליים, מחברות ואודויות, מסולל בונה, משובינסקי ועוד הר-שימה ארוכה? מה עשיתם ב-25 מיליון לירות נוספות שחיבת מפלגתו של מר מנחם בגין? מה עשיתם בכסף כה רב?

מנחם בגין (הליכוד):

את באמת חושבת שאת יכולה להטיף לי מוסר? למה את מקבלת 900,000 לירות מהכסף הזה בשביל מפלגתך? למה את לא מוסרת את הכסף הזה לציבור?

שולמית אלוגי (תנועה לזכויות האזרח):

אני מוסרת אותו, חברי-הכנסת בגין, לציבור. בהח-לט, אתה מופיע בשם הרוגים ועושה לעצמך הון פוליטי. נכשלת בעניין הזה, חברי-הכנסת בגין.

מנחם בגין (הליכוד):

יש לך סמכות להטיף לי מוסר?

שולמית אלוגי (תנועה לזכויות האזרח):

יש לי אותה הסמכות שיש לך להטיף לעם ישראל ולדרוש אמינות מעם ישראל ומממשלת ישראל, 100 מיליון לירות. עכשיו אתה רוצה 33 מיליון לירות בשם מתים שאינם יכולים לעמוד על זכויותיהם.

יוחנן בדר (הליכוד):

תצעקי יותר.

שולמית אלוגי (תנועה לזכויות האזרח):

לא, אוריד את קולי. אין צורך לצעוק עליך יותר.

יוחנן בדר (הליכוד):

כאשר הנימוקים חלשים — צועקים.

מאיר פעיל (מוקד):

טול קורה מבין עיניך.

שולמית אלוגי (תנועה לזכויות האזרח):

אין צורך לצעוק, אונן אטומות בלאו הכי, ועל כן אין טעם להרים קול ולא להוריד קול בשעה ש-דברים אליך, חברי-הכנסת בדר.

בן-ציון קשת (הליכוד):

את גסתר-רוח.

שולמית אלוגי (תנועה לזכויות האזרח):

ומה אתה אמרת עכשיו?

מנחם בגין (הליכוד):

זו גסתר-רוח לדבר כך אל חברי-הכנסת בדר.

שולמית אלוגי (תנועה לזכויות האזרח):

אני לא התכוונתי.

— ערביות מממלחיות להלוואות כספים למפלגות (דיון) (שינמן, בגין, אלוני, לנדאו, לין) —

היור"פ. שינמן :

חברת-הכנסת שולמית, את צריכה לחזור כך.

מנחם בגין (הליכוד) :

בגסות-רוח דיברת, התבייש ליך.

שולמית אלוני (תנועה לזכויות האזרח) :

אני מצטערת. לא קישרתי את המום הפיסי לזה, אני מצטערת.

היור"פ. שינמן :

אני חושב, חברת-הכנסת שולמית אלוני, שאת צריכה לחזור כך מן הדברים שאמרת.

שולמית אלוני (תנועה לזכויות האזרח) :

אני אומרת ומתקנת שאזני מפלגת חירות אטומת לשמוע כיום את זעמו של הציבור על עניין זה.

חיים לנדאו (הליכוד) :

את מוסר — כן, את המוסר שלך ; אין אנשים קשובות למוסר שלך.

היור"פ. שינמן :

אבקש לא להפריע בקריאות-ביניים.

אמנון לין (הליכוד) :

עדיין את לא פטורה להסביר מתי הטיפ בגין לאלימות.

שולמית אלוני (הליכוד) :

אמרתי משהו על אלימות ? דיברתי על אימנות. כבר אמרתי שלא מקשיבים פה. ואני חוזרת ושואלת : מה עשיתם בכסף הזה שקיבלתם ומדוע אנו נדרשים לתת עוד ?

שמענו דברים נוגעים עד הלב על מימון חובות גיבורי אצ"ל, על פרנסת אלמנות ויתומים. היכן הכבוד וההדר, היכן האימנות ? על כך אני חוזרת, חברת-הכנסת בגין, היכן האימנות שבשמה אתה מרבה כל נאה לדרוש ?

"החוב העצום הזה כל כולו גדל ותפח בשל החוב של אנשי חירות ל־600 חללי אצ"ל ומשפחותיהם אשר הופקרו על-ידי המדינה" — כך מספרים לנו בטלוויזיה, בראדיו, בעתונות ובמודעות. כך מספרים לתלמידי תיכון, האומנם אמת הדבר ? האם מאז פורסם ספר "המרד" גדל מספר החללים, לצורך הכיסוי הכספי, מ־400 ל־600 ? האומנם לכולם דאגה חירות או רק ל־150 מהם, ובתקופה קצרה ביותר, ובידי קפוצה ביו־תר ? האם הדברים שפורסמו על-ידי איתן ליפשיץ ב"הארץ" בימים 17 ו־18 לחודש זה אינם נכונים ? האם שמואל מרלין אינו דובר אמת ? האם מרדכי רענן אינו דובר אמת ? האם פנייתו של עמיחי פאגלין שלא לעשות שימוש בקשר לנושא חובות המפלגות בשם אצ"ל נפלה על אזניים ערלות ?

חיים לנדאו (הליכוד) :

את בחרת לך את מצילי האמת המובהקים.

שולמית אלוני (תנועה לזכויות האזרח) :

האם הכל מותר כדי להמשיך ולמלא חבית זו ללא תחתית הקולטת מיליוני לירות הנורמים אליה ללא בקרה וללא ריסון ?

חירות ניהלה עסקים, עסקי מקרקעין וחברות. היו לה עתונים שכשלו, יש לה קבוצות כדורגל ועסקים ועסקנים לרוב. האין חובת מנהיגיה במתן דיווח-שבון, בהגשת מאזן ? הלכנו מותר מה שאסור לאחרים, מפני שפעם היה אירגון צבאי לאומי והוא משמש כיסוי להרפתקאות כספיות ? היכן האימנות, היכן ההגינות, היכן הכבוד לכספי ציבור והזהירות שיש לנהוג בכספי ציבור ? האם זו האלטרנאטיבה שאתם מציעים לניהול המשקי של המדינה ? האם זו השיטה, בלא חשבון ובלא מאזן ? האם מקרה הוא שבכל עניין הבא להבטיח צבירת כוח כספי ושלטוני אין בישראל אופוזיציה, כי מה שהיה הוא שיהיה, ומי שהיה הוא שיהיה ?

חכמינו אמרו כי לא לשווא הלך הזוריר אצל העורב, כי בן-מינו הוא — והכל נעשה במצח נחושה, ללא מעצורים או היסוסים.

במדינת ישראל של היום, כאשר אבטלה אורבת מבית ומלחמה אורבת מחוץ, כאשר העם מצפה למנהיג שיש בו מופת, למנהיג מאיר ומנחם, נמצא הציבור נבגד על-ידי מנהיגיו משמאל ומימין אשר עשו יד אחת למען עצמם.

מנחם בגין (הליכוד) :

מאין האינטימיות שלך אתי, שאת קוראת לי בשמי הפרטי ? מה לך לקרוא לי מנחם ? אבי נתן לי את השם הזה.

שולמית אלוני (תנועה לזכויות האזרח) :

חברת-הכנסת בגין, אמרתי שהעם זקוק למנהיג מנחם. לא אמרתי שאתה הוא המנהיג המנחם.

מנחם בגין (הליכוד) :

אני בכל זאת שואל : מה נטפלת לשמי הפרטי ?

שולמית אלוני (תנועה לזכויות האזרח) :

שם מקסים.

מנחם בגין (הליכוד) :

איזו אינטימיות זו ?

שולמית אלוני (תנועה לזכויות האזרח) :

אבל פה לא אליך התכוונתי, אדוני.

זוהי התשובה ל־100 מיליון לירות ? זוהי התשובה למודעה הקורעת לב בשם הרוגי אצ"ל ?

מנחם בגין (הליכוד) :

זאת צביעות.

שולמית אלוני (תנועה לזכויות האזרח) :

לא, זאת לא צביעות, זאת עובדה.

מנחם בגין (הליכוד) :

את מטיפה מוסר ?

שולמית אלוני (תנועה לזכויות האזרח) :

חברת-הכנסת בגין, אף שליטים שאינם נציגי ציבור ושלא נושאים את שם הדמוקרטיה, המפירים את החוקים והכללים שהם מטילים על העם לקיים בקפידה, ממטיים פורענות. לכן אם הכנסת תאשר היום מתן הכספים למפלגות הדורשות זאת ובתנאים הנדרשים, יהיה זה יום חושך ולא אור — אפל ולא מנחם לו.

לעצמנו ולפתור לנו את הבעיות הלוחצות על קיומנו היומיומי.

היה זה רק אתמול-שלשום, אדוני היושב-ראש, שלא היה מס פוליטי ולא היה חוק מימון מפלגות ולא היה מימון בחירות, ולנו — בעיקר כמפלגות אופוזיציה — לא היו בנקים פתוחים למתן הלוואות, לא היו לנו תורמים לממן תרומות גדולות שתמורתן שילמו מפלגות מסוימות ביחס מיוחד במשרדי ממשלה שעליהם היו ממונים נציגיהן בממשלה. לא היו לנו עבודות פיתוח של בתי-חולים, לא היו לנו כל אלה. היו לנו עיקר-לים, אחרי כל מערכת בחירות, של הרכוש, של הציוד. לא צברנו רכוש, לא הקמנו חברות כלכליות. הצטמצמנו. המשכנו לשאת בעול ולא היו לנו לדמוקרטיה. ההיפך מזה: חיוקנו אותה.

וראו מה קורה כאן היום. ברגע שמפלגת השלטון המפונקת, זאת שתמיד שוותה בבורות-השומן של המימון הממלכתי והציבורי, מוצאת את עצמה באותה מצב שבו היו נתונות מפלגות האופוזיציה עשרים-וחמש שנים — היא בוחרת לעצמה לא את הדרך הקשה של ריסון עצמי, של התנדבות, של צימצום ושל קרבנות, אלא את הדרך הקלה של התחברות נוספת לציבור-המשאבים הלאומי, וזאת, כאמור, בנוסף לכל מה שכבר ניתן לה, כלמפלגות אחרות, עליידי המדינה.

מפלגת העבודה, אדוני היושב-ראש, קיבלה בש-נתיים האחרונות הון עתק הן מקרנות המס הפוליטי, הן מכוח חוק מימון מפלגות, והן מחלקה במגבית ההסתדרות. ראש הממשלה, בהופעתו בחיפה לפני שבו-עות מספר, נתן תיאור חספסוף — אני מניח, מחוסר ידיעה — על מצבן הכספי ומקורות המימון של המפלגות האזרחיות במדינה, מבלי שתהיה בידו תמונה מדויקת ואמיתית של המקורות העצומים העומדים לרשות מפלגתו הוא. אולם דבר אחד ניתן היה להניח שראש הממשלה, שהיה שגרירנו בארצות-הברית ומכיר היטב את הפעילות היהודית שם, ידע: שפלט לשני אירגונים ציוניים חשובים ונכבדים קיבלו על עצמם כל האירגונים הציוניים האחרים, בהסכם וולונטארי, לא לקיים מגביות נפרדות מהמגבית היהודית המאוחדת. שני אירגונים אלה הם "הדסה" וההסתדרות. ראש הממשלה צריך היה לדעת כיצד מתחלקים כספי ההסתדרות, הנאספים בעולם היהודי מיהודים קאפיטאליסטים והמתחלקים כאן בין מפלגות הפועלים הסוציאליסטיות. מדובר, אדוני היושב-ראש, בעשרות מיליוני לירות המיתוספות בכל שנה להקצבות המס הפוליטי ומימון המפלגות וזורמות לקופת מפלגת העבודה.

זאת ועוד. מפלגת העבודה מעולם לא נאלצה לממן ממקורותיה היא את פעולות תנועת הנוער שלה, או את בטאונה "דבר", אם פאלו נעשו ונעשות כיום על חשבון ההסתדרות, ובעקיפין על חשבון המדינה.

אלה, אדוני היושב-ראש, רק מקורות המימון הג'ויים והידועים. להן מיתוספות תרומות הנמסרות למפלגת העבודה בברכים שונות גם עליידי תאגידים, אף-על-פי שחוק מימון מפלגות אוסר זאת. למרות כל אלה מעזיה מפלגת השלטון לבוא ולדרוש לעצמה הטבה נוספת, בדרך של מימון זול, ללא הצמדה, ולתקופת זמן שאין דומה לה במשק הישראלי.

לפיכך דורשים אנו כי שר האוצר לא ייעתר לפניות המפלגות, לא עתה ולא בתנאים הקיימים והנדרשים כיום.

היו"ר פ. שינמן :

רשות הדיבור לחבר-הכנסת גדעון פת, ואחריו לחבר-הכנסת דב זכין.

גדעון פת (הליכוד) :

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הכנסת נדרשת היום, ערב תום מושב החורף, להחליט בנושא שרבים מחברי הכנסת היו מעדיפים שלא יעלה לדיון ולא יעמוד להכרעה כלל ועיקר. אין בנושא הנדון כאן עתה משום סיום מושב ברוב הילה, כבוד והדר לכנסת יש-ראל, לדמוקרטיה, לתדמית המפלגות בישראל ולכל אחד מאתנו, תומכים ומתנגדים כאחד.

בין דוברי המפלגות והסיעות יש תומכים במתן מילווה קונסולידאציה בערבות המדינה למפלגות ביש-ראל; יש טוענים כי במתן הלוואה זו, ודווקא בת-נאים המבוקשים, יש משום שמירה וערבות לדמוקרטיה בישראל, וכי ללא מתן הערבות וההלוואה תבוא התמורטות של כמה מן המפלגות הפועלות כיום במדינה וכ-תוצאה מכך תיפגע, תיבזק ואולי גם תחוסל הדמוקרטיה במדינתנו. טענה זו, אדוני היושב-ראש, איננה אלא צביעות והתחסדות במלוא מובן המלה. היא באה משום שכל הטענות האחרות, ההגיוניות, המעשיות, הצודקות והנכונות נוסו והתנפצו והיו כלל אין מול העוול המ-שווע העומד להיעשות כאן היום. אם היתה בעבר פגיעה מכוונה בדמוקרטיה, בדעת הציבור הרחב ביסודות המשטר והמינהל התקין, בעשרים-ושבע השנים מאז נעשינו מדינה ריבונית, הרי פגיעה זו, שעליה ער-מדת הכנסת להחליט בתום דיון זה, עולה על כולן ובכוחה להרחיב את פער האמינות שכבר קיים בין המפלגות בישראל, העם, ובעיקר הדור הצעיר.

כיצד יוכלו נציגי מפלגה שירימו כאן היום ידיהם וינגסו פרוסה לא קטנה מן העוגה הממלכתית, יקחו אותה פרוסה לעצמם וימנעו מהמוני העם — כיצד יוכלו נציגים אלה מחר או בעוד חודשיים לתבוע מן העם חוספת קרבנות, הידוק נוסף של התגורה, צימצום עצמי ותורמה אישית גדולה יותר למען בטחונה, שיג-שווגה ופיתוחה של מדינת ישראל ?

אנחנו, חברי הכנסת שהעם בחר בנו לשמור על זכויותיו, על נכסיו, על ממונו, איזה מין שומרים אנח-נו ? אנחנו, הטוענים שאנו נדבכים בחומת הדמוקרטיה הישראלית, כיצד נוכל להסביר לאחרים ולעצמנו פעולה שנועזית או שתיעשה על-ידינו, או על-ידי חלק מאתנו, פעולה העלולה לקעקע את היסודות של אותה חומה שאנחנו מצוים לחוקה ולשמרה ? האם אני כנציגי מפלגות באמת באותה קאטיגוריה, כפי שאחד החברים הנכבדים בבית תיאר זאת, של בעלי תעשייה — פרטים או חסד-רותית — הנהנים מאשראי זול ומזון, או חברי קר-אופראטיב להולכת נוסעים, או בעלי ציוד כבד לעבר-דות עפר שהמדינה נהלצת לעזרתם כדי שיהיו בידיהם הכלים לפיתוח ארצנו ? אנחנו שומרי החומות, אנחנו יושבים כאן כדי לתת ולעזור לאחרים, ולא כדי לעזור

לילדי משפחות ברוכות ילדים? איזה מין סדר עדיפויות מבקשים מאתנו היום לאמץ ולהחיל על עצמנו?

אדוני היושב-ראש, כל אחד מאתנו כאן, וכן בציבור הרחב, למרות דברי הלעז חסרי הרסן של הנואמת הקודמת, מבין שיש הבדל גדול ומשמעותי בין החובות הרובצים על שכם מפלגת העבודה והחובות הרובצים על שכם תנועת החירות. חלק לא-מבוטל של חוב תנועת החירות אכן מקורו במימון נפגעי אצ"ל בשנים 1948—1954. על סכומים אלה יש לאירגון ותיקי אצ"ל תביעה לגיטימית לא להלוואה אלא להחזר הכ"ס. זאת היתה הלוואה שנתנה תנועת החירות למדינת ישראל באמצעות נפגעי אצ"ל ולח"י.

קשה לי מאוד ונבצר ממני להבין מדוע בשל חוב המדינה לוותיקי אצ"ל זכאית מפלגת העבודה לדמי תיווך העולים פי ארבעה על הסכום שחייבת המדינה לנפגעי אצ"ל ולח"י. מפלגת העבודה עושה היום את הטובות שבעסקותיה והיא מקבלת, כאמור, דמי תיווך שדוגמתם מוכרים רק בחלקים האפלים ביותר של העור-לם התחתון.

**מאיר פעיל (מוקד):**

תסלח לי מאוד, זה תרגיל סוג א' בדמאגוגיה ובצ"ביעות.

**ידידיה בארי (הליכוד):**

לפחות סוג א' ולא סוג ב'.

**מאיר פעיל (מוקד):**

לא סוג א' אלא ליגה א'.

**יעקב ז'אק אמיר (המערך):**

נושמים ויורקים צביעות.

**גרעון פת (הליכוד):**

מפלגת העבודה, להערכתי, מוציאה בשישים יום יותר מאשר כל מרכיבי הליכוד יחד בשנה תמימה. האם באמת יש נימוק מוצק כל שהוא שהכנסת תוסיף לכל אלה ותתן למפלגת העבודה מתנה נוספת בסכום העולה בערכו על 25 מיליון לירות?

אדוני היושב-ראש, כבר אמרתי בראשית דברי, רבים מאתנו היו הרבה יותר מאושרים אילו היה נושא זה נגנז או בכלל לא מוצג להכרעתנו כאן. אולם אם נגזר עלינו דיון זה, אל נוסיף נחת-רוח לאויבי המשטר הפאראלאמנטארי שלנו ולא לו החפצים להציגנו לא כפי שאנחנו חפצים להיות.

אדוני היושב-ראש, בשבוע שעבר היית אתה, עמי-תנו, שאמרת אימרה בלתי-מוצלחת באחת מוועדות הכ"ס — אם בלהט הוויכוח או כפליטת פה, אין הדבר משנה — אימרה אשר גרמה נזק רב לכנסת ובושה גדולה לכל אחד מאתנו. רובנו כאן הסתייגנו הסתייגות מוחלטת מן הדברים שנאמרו. אלו מחברי הכנסת אשר יצביעו היום בעד המילווה, הערבויות ותנאיו, יגביי-רו בציבור את ההרגשה שאומר האימרה האומללה הזאת איננו יחיד בבית המחוקקים הישראלי ויגבירו את החץ ההולך ומתרחב, ההולך ומעמיק, בין נבחרים עם ובחורים.

מפלגת העבודה איננה מבקשת הלוואה. היא תור-בעת ודורשת מתנת חינם שערכה בשוק הכספים כיום עולה פי שניים על הערך הנקוב על-ידיה.

**מאיר פעיל (מוקד):**

מה חלקה של תנועת החירות בכל הפרשה הזאת?

**ידידיה בארי (הליכוד):**

לתנועת החירות לפחות לא היה "סולל בונה" ו"ה" משביר המרכז".

**גרעון פת (הליכוד):**

כל זאת, כאמור, מאחורי פרגוד ההתחסדות של שמירת צביונה הדמוקראטי של מדינתנו, בעוד שגם לצורך החלטה במסודותיה העליונים לא הצליחה מפלגת העבודה לרכוש יותר מ-35% מחבריה שבכלל ישתתפו בדיון ופחות משליש מחברי המרכז שיתמכו בקנוניה שראשי מפלגת העבודה מציעים לנו היום כאן.

מתן הכשר למעשה פסול זה אין לו כל הצדקה, ויש בו משום פרס לבוזנות, לניהול כושל של המשק המפ-לגתי, ודוגמה רעה לכל מי שהמשטר הדמוקראטי יקר וקרוב ללבו.

איפה היו, אדוני היושב-ראש, שתי המפלגות העומדות מאחורי הצעת מילווה הקונסולידאציה לפני שנתיים-שלוש, כשנדון חוק מימון המפלגות? למה לא העלו אז את הטענות המועלות על-ידן היום, ומדוע לא ביקשו אז שיובאו בחשבון החובות הכבדים המו-צגים כיום על-ידן להצדקת מתן המילווה והערבויות? אלא שגם הן בחרו לעצמן את שיטת ה"סאלאמי". רא-שית, הציגו ותמכו במתן תמיכה שוטפת למפלגות. לאחר מכן — מימון בחירות. ולאחר מכן — הצמדה לאינדקס. והיום — הפרס הגדול: מילווה שאינו מיל-ווה, בסכום העולה כמעט פי ארבעה על סך כל המימון המפלגתי השנתי השוטף.

גרעון תקציבי קיים כיום בכל מפלגה הפועלת בס-ניפים רבים, לארכלה ולרתבה של הארץ. לצורך מי-מונה מקבלת כל מפלגה את חלקה במימון המפלגות וחייבת לפנות גם לחבריה ולידידיה ולקבל מהם עזרה כספית נוספת, ולא לחפש לה דרך-לא-דרך ולחטוף לעצמי מימון בתנאים המוצעים כיום.

אדוני היושב-ראש, המימון השוטף למפלגות כבר עבר פעם אחת את תהליך ההצמדה לאינדקס, והוא בוודאי יעבור תהליכים דומים בעתיד. אם כך הוא הד-בר — מהי ההצדקה למתן הלוואה שאיננה צמודה? איך וכיצד ניתן להסביר שכדי לקבל דוגלות המפלגות בעקרון ההצמדה לאינדקס, אך כדי לשלם מבקשות אותן מפלגות לפטור את עצמן מן ההצמדה? איך אפשר להסביר לזוגות צעירים, למשל, המתחייבים ברכישת דירה בריבית של 12% ויותר, ובהצמדה, כי למפלגות בישראל מגיעה הלוואה, בסכומי עתק, בריבית שהיא מחצית הריבית הנדרשת מהם וללא הצמדה?

יש לה למדינה ולאוצר 60—70 מיליון לירות נוס-פות — האם המפלגות הן באמת בראש רשימת העדי-פויות? אולי מקרי הסעד עדיפים, או אולי חוק חינוך חובה חינם בכיתה י' עדיף? או כמה מאות מיטות בבתי-החולים שלנו, או תמיכה בחינוך תיכון וגבוה

חוברת כ"ב, ישיבה קס"א

— ערבויות ממשלתיות להלוואות כספים למפלגות (דיון) (פת, שינון, זכין, לוי, אלוני) —

מכל האזרחים. מן הדין שתהיה חובה של התנדבות, של היחלצות ופנייה לכל תא ולכל מפלגה.

ויש לי טענה כלפי החברים שלי. אינני רוצה להתחבס ולא לנקוט סגנון קשה, אני יודע שיש מצור קה והיא אמיתית. אבל מותר לשאול את החברים: במקום שרקמתם את מסכת הקונסולידאציה — ואינני רוצה להיכנס לחשבונות, הכל ברור, אין צורך להמעיט, צריך להיות גלוי-לב — האם ניסיתם תחילה לגייס כל איש במפלגתכם? האם ניסיתם לפנות לכל איש במפלגה? והרי יש מאות אלפי אנשים, ואני בטוח שהיו נענים. הרי היתה זו הודמנות פז להציג לא רק את המצוקה הכספית, אלא להציג את ההשקפה הכוללת על המדיניות, על החברה. מפגש עם החבר שלכם — זה דרוש כאוויר לנשימה לאנשי תנועת העבודה. התי נערות כזו של מערכת התנדבותית גדולה בארץ — לא עשיתם.

חברי הכנסת, הכל מדברים על הנסיבות, אבל אי אפשר להתעלם מהנסיבות. האם אין אנו מקצצים בבת חן ואין אנו מקצצים בשירותים? האם לא היתה כאן לפני שבועיים הפגנה בקשר ל-120 מיליון לירות בשביל הוועדה לענייני נוער המצוקה, ושבוע לפניכן לא היתה הפגנה בעניין מפעל ההזנה לבתי-הספר? ואילו קיצוצים הנהגנו במערכת בתי-החולים ובמערכת הסעד? האם זה לא מטיל עלינו חובות?

חברי הכנסת, השתדלתי להכין את כל ציוני בלי אוקטאבות גבוהות, בלי כל תוכחה, ובוודאי לא בפווה של מוכיח בשער. אני רוצה לומר באופן ידידותי, מתוך כבוד למפלגות: מה ששמעתי בטלוויזיה ב"מוקד" מפי חברי-הכנסת קורפו, ואני יכול אפילו לומר: מחבר-רי קורפו, הביא אותי לכך שנחרדתי ממש — ואני אי-מר זאת בלשון המעטה — אף אם חלק מהטענות נכונות. איך אפשר בקשר לבקשה להלוואה מסובסדת לחובות אחרים להביא עלילות רגישות כאלה? קיוויתי שהמפלגה תחקן את זאת. אבל, לא. באה "תשובה למלעיוס": בלי חשבון, בלי מסמכים. האם לא יכל-תם לתאר לעצמכם איזה חזיון תחוללו בארץ בימים שאנו כולנו עמלים לתקן, לשפר, ליצוק בטחון בדור הצעיר? איזה חזיון עוררתם? עברו ימיים וקיבלנו הכחשות מכל המפקדים. אינני יוצא להיכנס לפירוט. ההכחשות באו מרענן, לשעבר מפקד אצ"ל במחוז ירושלים, ממר מרלין שהיה מראשי אצ"ל וממנהיגי המפלגה לשעבר, ומר פאגלין שלח מברק אל מר מנחם בגין ובו אמר לו "אל שתמש בעניין החללים" וכו'.

כל החזיון הזה הוא בכלל שגיאה.

דוד לוי (הליכוד):

אתה זוכר את השמות האלה היטב ומשתמש בהם לטובתך.

שולמית אלוני (תנועה לזכויות האזרח):  
אתה מכניס אותם לרשימה מחדש.

רב זכין (המערך):

אתה חושב שדיבור כזה מהזק את השקפתך. יש מצדי דאגה לכולנו.

אף אם כל הטענות נכונות, האם היה מקום לקשור את העניין הזה עם ההלוואה המסובסדת לחובות אחרים?

חברי הכנסת, מן הראוי היה שבנושא כה רגיש ועדין תצביע הכנסת בהצבעה חשאית. על כל פנים, אם בהצבעה חשאית ואם בהצבעה גלויה, החטיבה הלי-בראית בליכוד תצביע נגד אישור ההלוואה והיא קוראת מעל במה זו לחברי כנסת רבים אחרים לע-שות כמוה.

היו"ר פ. שינון:

רשות הדיבור לחברי-הכנסת דב זכין, ואחריו לחברי-הכנסת שמואל תמיר.

דב זכין (המערך):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מתנגד לה-צעת המלווה, להסדר הקונסולידאציה של חובות המפ-לגות, מבחינה תחקית, מבחינה נוהלית ותכנית כא-חת. יתר על כן, אני רואה בהצעה הזאת משגה חמור מצד יוזמיה גם אם הדרך רצופה כוונות טובות. ההצעה לא תתרם לביצורו של המשטר הדמוקרטי — היא תגביר את פגיעותו. היוזמה לא תגביר את מערבותו של הדור הצעיר בחיים הפוליטיים — היא תרתיע אותו משותפות פעילה במערכות המפלגות.

במה דברים אמורים, חברי הכנסת? אני אומר זאת דווקא מתוך הסתייגותי הנחרצת ממסע ההשמצות של חוגים פוליטיים, מסע השמצות שיטתי נגד המפ-לגות בכלל; אני אומר זאת מתוך סלידה מחוגים אשר רוצים להיבנות ולקדם את מעמדם הציבורי עליידי הסתה נגד המפלגות כיסוד מוסד של משטר דמוקרטי אשר בנוי על מפלגות, שכן לא תיכון דמוקרטיה בלי מפלגות. משום זה, חברי הכנסת, תמכנו בחוק מלווה מימון מפלגות, חוק מלווה מימון מפלגות לא תתחליף להתנדבות ולהעמקת הויקה לאחריות של חברי המפ-לגות למפלגותיהם. אימצנו את השיטה הממלכתית של תמיכה במפלגות מאיצות המתקדמות ביותר מתוך הנחה שזה ישחרר את המפלגות מהשתעבדות לחוגים שיש להם שליטה על כסף, שתהיה ביקורת על המנג-נונים, שתהיה יותר ליברליות. זה מתבטא בבחירות חשאיות, בתחלופה בנציגות וכו'.

חברי-הכנסת קרגמן, אשר הציג את חוק מלווה המפלגות, אתה הצגת את הדברים הנאים. מה אמרת? — זה יתרום לחינוך עצמי, לחסכון, לריסון, להתנדבות, לאלף דברים. נאה מאוד. אישרנו יחידת מימון בשי-עור לא קטן, בחודש יולי 1974, בשל ההתייקרויות, חברי-הכנסת קרגמן, הגדלנו את יחידת המימון בסכום גדול, בנסיבות קשות, ואני הצדקתי זאת.

(חברי-הכנסת י. קרגמן קורא קרי-את-ביניים)

אני מדבר בשמי מכיוון שאני תומך בחוק. עכשיו אני רוצה לשאול: אתם, היוזמים של היום, הייתם פעילים ביותר כאשר דובר על הגדלת יחידת המימון, אתם ידעתם על החובות — האם זה נחת עלי-כם במפתיע? מדוע לא העליתם את בעיית החוק הזה כשדנתם במסגרת הגדלת יחידת המימון? האם לא ידע-תם שחלק מן ההגדלה צריך לייעד לתשלום חובות?

חברי-הכנסת קרגמן, איך מרכיבים את תקציב המ-דינה? — חמישית מקציבים לתשלום חובות וביתרה מתחלקים בכל התחומים וכך מסתדרים, זאת דורשים

— ערביות ממשלתיות להלוואות כספים למפלגות (דיון) (זכין, שכטרמן, קורפו, שינמן, ש. תמיר, גרוסמן) —

האם בפתיחת מחלוקת מזועזעת כזו בציבור תיצקו בטחון ואמינות בדור הצעיר להצהרות מפלגתיות, למפלגות?

**אברהם שכטרמן (הליכוד):**

כאשר הקיבוצים קיבלו הלוואה ב-2% ריבית ללא הצמדה, והמשק שלנו לא קיבל כלום, איפה הייתם?

**דב זכין (המערך):**

תבוא לקיבוץ ברעם, סאסא, יפתח ולהבות-הבשן.

(קריאה: התעשייה הפרטית קיבלה הרבה יותר.)

(חברת-הכנסת י. בן-אהרן קורא קריאת-ביניים)

(חברת-הכנסת א. שכטרמן קורא קריאת-ביניים)

אם תלך בדרך של הסתה נגד חברי בלהות-הבשן, יש לי מה להשיב לך, אבל זה מתחת לכבודי. לא אוכיר את "ארגמן" שהשקיעו שם מיליוני לירות והיא ריקה. אל תטיל דופי בקיבוצים.

**אברהם שכטרמן (הליכוד):**

אני מטיל דופי? אני רק שואל — — —

**דב זכין (המערך):**

גם אני חבר מפלגה ויש לי זכות לומר.

**חיים קורפו (הליכוד):**

חברת-הכנסת זכין, אילו היית חבר במפלגה עצמאית ולא בתוך המערך, היית נראה אחרת. אתה נראה יפה מאוד כי אתה רוכב על כתפי המערך. אתה לא פותח משרד אחד.

**דב זכין (המערך):**

אינני רוצה לפגוע בך, אבל אתה מדבר דברי הבל. דברי הבל ממש. יש לנו משרדים, יש לנו סניפים, שילמנו במערכת הבחירות. אלה הם דברי הבל.

**חיים קורפו (הליכוד):**

כמה פעילים גייסתם? תבקש את רשימת הפעילים.

**דב זכין (המערך):**

הבל ורעות רוח.

**חיים קורפו (הליכוד):**

יש לך מועמדים ולא יותר. שום פעיל לא גייסת למערכת הבחירות.

**דב זכין (המערך):**

היום, בגלל ההשתלשלות האומללה של היוזמה, אני פונה ליוזמים: זה לא מאוחר, הסתלקו מהצעה זו, ויפה שעה אחת קודם.

**היו"ר פ. שינמן:**

חברי הכנסת, בנוגע לדברי חברת-הכנסת פת, שנאמרו ביחס להתבטאותי בוועדת הכנסת, ארשה לעצמי למסור הודעה אישית אחר-כך, כאשר אפסיק לשבת כיושב-ראש הישיבה.

רשות הדיבור לחברת-הכנסת שמואל תמיר, ואחריה לחברת-הכנסת שלמה לורינץ.

**שמואל תמיר (הליכוד):**

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, לפני ימים מספר — — —

(חברת-הכנסת י. בדר קורא קריאת-ביניים)

**חייקה גרוסמן (המערך):**

תקימו קיבוצים, תקבלו קונסולידאציה על זעה ועל מל.

(חברת-הכנסת י. בדר קורא קריאת-ביניים)

**חיים קורפו (הליכוד):**

זעה ועמל בפה, זה מה שמאפיין אתכם.

(חברת-הכנסת ח. גרוסמן קוראת קריאת-ביניים)

**חיים קורפו (הליכוד):**

חברת-הכנסת גרוסמן, יום ולילה את לא נחה.

**היו"ר פ. שינמן:**

חברי הכנסת, אני מזכיר לכם כי רשות הדיבור ניתנה לחברת-הכנסת שמואל תמיר. לא ייתכן להמשיך כך, אבקש להפסיק. בבקשה, חברת-הכנסת תמיר.

**שמואל תמיר (הליכוד):**

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, לפני ימים מספר הודיע שר הבטחון שבשל קיצוץ בסך עשרות מיליוני לירות בתקציב הבטחון ייאלץ לקצץ בנושא חיוני ממדרגה ראשונה בתחום הבטחון. הוא פירט במפורש כמה ייאלץ לקצץ, בבשר מן החי, בנושא בטחוני מובהק. אולם הוא אמר: קיצצו לי תקציב הבטחון בכמה עשרות מיליוני לירות ואין לי מנוס מקיצוץ זה.

שר השיכון הסביר שלא יוכל לעמוד בתביעות צודקות לשיכון לזוגות צעירים, למשוררי המלחמה. קיצצו לו יותר מכמה עשרות מיליוני לירות.

שר החינוך והתרבות שוקל עכשיו קיום משמרת כפולה בבתי-הספר. קיצצו לו יותר מכמה עשרות מיליוני לירות.

שר הבריאות אומר שהמצב בבתי-החולים הוא מצב של מפולח; שחולים אינם מתקבלים אף כאשר מצבם אנוש, שחולים שוכבים במסדרונות ליד בתי-החיים מוש, שיש זיהום בבתי-החולים — אבל אין כסף.

הכנסת הזאת הצביעה לפני חודשים מספר על קיצוץ בסובסידיות לשמן, לאורז, לסוכר וללחם; על קיצוץ בתקציב הסעד למשפחות מרובות ילדים. אין כסף.

אולם היום הזה עימדת הכנסת הזאת, בקולותיהן של שלוש המפלגות הגדולות, להעביר כסף — אותם עשרות מיליוני לירות שקוצצו מהבטחון, שנחתכו מהשיכון, שנלקחו מהחינוך, שנשללו מהבריאות, שנקטעו מהסובסידיות — לתשלום חובות המפלגות מלפני עשרות שנים, לטענת הטוענים.

אילו היו הנבחרים של הבית הזה נבחרים בבחירות אשיות והיו חייבים דינוחשבון אישי באזורי

איננו נהנים ממס פוליטי, ואגודת ישראל איננה נהנית אפילו ממס אחיד, וההוצאות שלנו עולות יחסית על הוצאותיהן של מפלגות אחרות, כי אנו עוסקים בתחומים שאחרים אינם עוסקים בהם, כמו שיעורי תורה — —

חיים קורפו (הליכוד):  
אתה מתכוון גם לבנקים?

שלמה לורינץ (חזית דתית תורתית):  
— למרות זאת החלטנו להצביע נגד המלווה למפלגות, כי לנציגי ציבור אסור להתעלם מדעת הציבור, אלא אם הדבר נוגד את המצפון. נדמה לי שעניין מלווה הקונסולידאציה איננו עניין שבמצפון. למעשה, אדוני היושב-ראש, הייתי יכול לסיים בדברי בזה, אלא מלא דבריהם המוגזמים של קודמי שמחייבים תגובה למען האמת והאיוון, ואולי דווקא תגובה מצד אלה שיצביעו נגד מלווה הקונסולידאציה.

לדעתי, יש הגזמה רבה בדברים שהושמעו מעל הבמה הזאת וכן גם בעתונות. אני מרשה לעצמי להשתמש בשתי מלים מושאלות: מצווה ועבירה. אגיד כך: לא המצווה ולא העבירה הן כלי-כך גדולות במקרה זה כפי שתאירו כאן בהגזמה רבה. לקחת מלווה בש"כיל מפלגות אינה מצווה גדולה כלי-כך; מאידך גיסא, אין בכך פגיעה חמורה כלי-כך בדמוקרטיה. בטוחני שמבצרי הדמוקרטיה לא יתמוטטו במאומה אם לא יהיה מלווה. גם אם מפלגה זו או זו תתמוטט ותבוא אחרת במקומה — עדיין אין זו התמוטטות של הדמוקרטיה. ניהול כספי כושל, ביובוס, מנגנון מנופח — זה פגם וכשלונו למפלגה ומחייב מסקנות.

פה אולי המקום להעיר שמאבק בין מפלגות, מאבק אמיתי, לא צריך להתנהל דווקא עליידי כספים, עליידי מנגנון, עליידי עמידת כוח והטבות. הוא צריך להתנהל במישור הרוחני והאידאולוגי. אוסיף עוד שבכלל צריכים אנו להתחלל, בעיקר בתקופה הקשה שבה אנו חיים, לא לרצות בהטבות חורגות. אבל למען האיוון ולמען האמת אני חייב לומר שמלווה קונסולידאציה איננו מן העבירות הגדולות ביותר.

אדוני היושב-ראש, הייתי מאושר מאוד לולא היו למפלגות אשר החליטו לקחת מלווה קונסולידאציה עבירות יותר גדולות מזו שהן עומדות לעבור עכשיו. עובדה היא שיש מימון בחירות, יש מימון מפלגות, כל המפלגות לקוחות, והמלווה שבו מדובר עתה הוא דבר קטן ביחס למימון. בעצם, זוהי רק הלוואה, ברי-בית של 12%. עובדה היא — והיכים להשמיע זאת למען האמת — שהמשלה וועדת הכספים אישרו הלוואות מועדפות, מסובסדות, בגודל של 4 מיליארד לירות. נהנים מכך בעלי ההון, נהנים מכך הבנקים למיניהם, נהנים מכך מפעלים כושלים, נהנים מכך מפעלים אשר בוודאי אינם עולים בחשיבותם על מפלגות.

מותר להתנגד למלווה הקונסולידאציה, ולדעתי צריכים להתנגד לו, ולכן נצביע נגדו. אבל יש להצטרף, ואני מצטער, על ההסטה שהיא דמאוגית, אם מותר להגיד כך. אין להזכיר בקשר למלווה זה את עניין הבטחון ובתי-החולים וילדים רעבים; אין עושים בכך שום טובה לדמוקרטיה.

הבחירה שלהם, לא היתה מתרוממת יד אחת בעד הקונסולידאציה של חובות המפלגות, כי מרים היר לא היה חוזר שנית אל הבית הזה. והכל יודעים זאת. דעת הקהל בנושא הזה היא חד-משמעית. כל העתונים הבלתי-תלויים; כל המאמרים, בלי יוצא מן הכלל, בעתונים הבלתי-תלויים; כל המכתבים למערכת, בלי יוצא מן הכלל — הביעו דעתם נגד מעשה זה. ציפצוף אחד לא נשמע בעד מעשה זה מאדם שאיננו אינטרסנט ישיר. הבה נעשה משאל-עם בנושא זה. לא יימצאו 3% באוכלוסיה שיתמכו במעשה זה. ופה ייווצר רוב אינטרסנטי נגד כל דעת הקהל, נגד האינטרס הממלכתי-הטכנוני, נגד האינטרס הסוציאלי. אבל אנחנו ואפסנו עוד, כי לנו יש משמעת, העברנו זאת במרכזים, והרצון האגואיסטי שלנו יהיה לחוק המדינה.

ומתי, אדוני היושב-ראש? היום. חובות עשרים ושש שנים, מבקשים לחסל היום, לא בשבע השנים הטובות ממלחמת ששת הימים עד יום הכיפורים, ולא בשנים המשופעות שקדמו להן, ולא בעוד שנה-שנתיים, כאשר אולי נצא מהמצוקה, אלא היום, כעת, אחרי הפיחות, אחרי התכנסת שהסעירה המונים, ששלחה אותם לרחובות, ומול הקריאות שכולנו פה אחד קוראים לעם: נהדק חגורה, נתאוו, כי אנו במצוקה.

כולנו מתברכים בצה"ל, ושם הפיקוד אומר "אחרי". האם זה "אחרי"? זה ההיפך מ"אחרי". והעם הזה אינו מאמין היום בדבר, ובדין, אלא במופת אישי ובמופת קיבוצי.

אדוני היושב-ראש, הודענו ראשונים שלא ניגע בכסף זה. למפלגה שהיא בראשית צעדיה סכום של מיליון לירות הוא דבר חשוב ביותר לתנופה הסברה-תית ואירגונית. אני מקווה ומאמין שיתר המפלגות מיימין ומשמאל, שנקטו עמדה שוללת, לא יגעו בכסף זה. והציבור יידע את העובדות לאשורן ויסיק את מסקנותיו.

החמור הוא שהיום, כאשר הציבור נתון ראשו ורובו במועקה, דאגה וחרדה ממה שמתחולל בזירה הטכנונית-מדינית, כאשר כל תשומת-הלב ממוקדת סביב המתחולל בחדרי חדרים באסאן, בדמשק, ברי-אד ובירושלים, תחת מעטה קודר ומעיק זה אומרים: נעשה מהר עיסקה זה, נקח את הכסף, והציבור אולי ישכח; אחר-כך יחזרו הדברים הרמים, ובינתיים העניין הזה סודר.

אם הכנסת תצביע היום בעד מימון חובות יש-נים של המפלגות מכספי משלם המסים, אם הכנסת תעשה מעשה זה נגד רצון העם המוצהר והמובע — יהיה זה יום שחור לפארלאמנט הישראלי, לדמוקרטיה הישראלית ולכל התהליכים הקשורים בה.

היו"ר פ. שינמן:

רשות הדיבור לחבר-הכנסת לורינץ, ואחריו לחבר-הכנסת גולן.

שלמה לורינץ (חזית דתית תורתית):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, סיעתנו תצביע נגד המלווה למפלגות. בעיקר בשל התקופה הקשה שבה אנו נתונים. הטלת מסים חדשים לבקרים, הירוק התגורה, צימצום בשירותים החיוניים — אלה אינם עולים בקנה אחד עם מלווה בתנאים מועדפים למפלגות. למרות החורבן הכבדים הרובצים על המפלגות שלנו — כי אנו

תמנע ביזבוזו על-ידי סעיף הגבלות של ההוצאות, ומצד שני תעמיד תחת ביקורת מוסמכת של מבקר המדינה את כל הפעילות. אולם, חברי הכנסת, אל לנו למתוח את החבל ואל לנו לנצל יתר על המידה את אמונו של הציבור לנושא רגיש זה. הופקדה בידנו סמכות אחר-ראית ביותר של הקצבת המקורות המוגבלים שלנו ועלינו לשמור על הסמכות הזאת מכל סילוף ומכל עיוות מוסרי.

חיים קורפו (הליכוד):

חבר-הכנסת גולן, למה הסכמת להעלאת מימון המפלגות מ-13 מיליון לירות ל-22 מיליון לירות? למה סמכת את ידך על כך?

יצחק גולן (המפלגה הליברלית העצמאית):

בוודאי ששתי המפלגות הגדולות, מפלגת העבודה ותנועת החירות, יכולות לגייס רוב בכנסת לכל עניין —

(קריאה: זה לא בטוח.)

— אבל, חברי הכנסת, יש להזהר מפני יצירת סיטואציה חמורה מאוד של "שמור לי ואשמור לך", בייחוד בעניינים שיש בהם כדי להעניק יתרונות כספיים למפלגות הללו, ותהיה צורתם אשר תהיה.

חברי הכנסת, אומרים שזו דמאגוגיה, אבל תאמרו איך אפשר ליישב את תיאורי שר האוצר וחברי כנסת על חומרת מצבנו הכלכלי, על הגרעון המסוכן במאזן התשלומים, על התלות המעמיקה והולכת בגורמי חוץ והחוב החיצוני האגדתי — איך אפשר ליישב את כל אלה עם ההצעה לשאוב מהקופה הדלה הזאת עשרות מיליונים כדי לכסות פעילות בזבונית של מפלגות בשנים שעברו? חברי הכנסת, כיצד ניתן להסביר לציבור שבשעה שמגיעים להכרח האכזרי של קיצוץ הקצבות לצרכי נוער במצוקה; בשעה שאין 200 מיליון לירות כדי להקל על עבודת אחיות בבתי-החולים — ושמענו וראינו את הכתבה האחרונה על ענייני בריאות בבתי-החולים בטלוויזיה ושמענו את הכרזתו של שר הבריאות; ובשעה שנאלצים לפגוע בצרכי חינוך חיוניים ביותר — ייהנו מפלגות ממילווה ממלכתית בעל יתרונות כאלה? כיצד נוכל להסביר לציבור את ההכרח בעומס המיסוי הכבד שהוא חייב לשאת, והוא חייב לשאת בו, בשעה כזאת? הרי צריכה להיות אטימות חושים מוחלטת כדי להציע עכשיו הצעה כזאת. ואני שואל את נציגי המפלגות הוותיקות: האם זהו הזמן והעיתוי להצעה כזאת? אפשר, כמובן, לטעון שיש ראל נתונה מאז הקמתה במשבר בטחוני-כלכלי ואין אף פעם עיתוי מתאים. אך, רבותי, לא אטעה אם אומר שהמדינה אחרי מלחמת יום הכיפורים נתונה במשבר כלכלי כזה שלא ידעה כמותו ושחומרתו גדלה והולכת, הן בשל מצבה המיוחד והן מחמת החרפת המשבר העולמי שגם הוא מחמיר והולך. הרי צריך להיות מוכה סנוורים כדי לא לראות זאת.

אדוני היושב-ראש, אין אני נמנה עם אלה המונים להיגרר אחרי כל מסע היסטרי נגד מפלגות, בלי להבחין בין מותר לאסור, בין דאגת אמת לשמירת טוהר המידות לבין גיפוח לצרכי התנצחות מפלגתית. אולם כאשר ראשי המפלגות פונים לכלל הגורמים

רבותי חברי הכנסת, אם מתעמקים קצת חייבים להגיע למסקנה שההסתה הגורמת לכך שהמפלגות נהי פכות כל כולן לעניין שלילי, למפלגת ממש, אינה תורמת לעניין המוקראטיה בישראל, וזה מבלי להבחין בין מפלגה למפלגה, בין מפלגה למפלגתיות. נדמה לי שההגזמה, הדמאגוגיה, אף אם הן נעשות למען דבר צודק — ולדעתי אמנם כך הוא, ולפיכך נצביע נגד ההלוואות — יש בכך משום שירות-דוב. אם אמנם המפלגות הן כל-כך מפלגתיות, מדוע ילך הציבור להצביע בעדן ביום הבחירות? זהו בוודאי אקט דמוקראטי.

אדוני היושב-ראש, אם אינני מחשיב את כל המפלגות, הרי לפחות מחשיב אני מפלגה אחת, כי אחרת לא הייתי מקדיש את היקר מכל לאדם, וזה הזמן. אמנם מייסדי אגודת ישראל קבעו שתנועה זו, מפלגה זו, איננה ככל המפלגות. אני זוכר שראש הסיעה שלנו, הרב יצחק מאיר לוי זכרוננו לברכה, אמר מיד עם קום המדינה — נדמה לי באחד הגאומים הראשונים של כנסת: אם המדינה תבטיח את העניינים, את האינטרסים, של היהדות החרדית, לא נלך לכנסת כי אנו לא מעוניינים להיות מפלגה. לפי דעתך, וזה עניין סובייקטיבי, המפלגה שלנו אינה ככל המפלגות. יש לנו עניין חופשי, רוחני, שמירה על המסורת מדור דור. אני מבין שלאחרים, לפי שיטתם, יש עניין במפלגה שלהם. לא אכנס כאן להתמודדות, אלא אגיד רק זאת, שנבחרים העם, חברי הכנסת, מזוללים בעניין של עצם המפלגות ועושים לו, כפי שאמרת, שירות דוב. זה לא חשוב ולא נחוץ לעצם הדיון, כאשר מדובר בנושא קונקרטי אחד שבו אני דווקא מזדהה עם המתנגדים ולכן נצביע נגד המילווה.

לסיכום, אדוני היושב-ראש: היו הרבה גוזמאות והיתה הרבה דמאגוגיה בדבריהם של אלה המתנגדים למילווה הקונסולידאציה. יש גם לא פחות הגזמה והרבה דמאגוגיה בדבריהם של אלה האומרים שזה בביחית "ייהרג ואל יעבור", זה מוכרח להיות, בלי מילווה קונסולידאציה יהיה סוף העולם, סוף הדמוקראטיה. גם זה לא צודק. סיעתנו הגיעה למסקנה שבנסיבות הקיימות, בתקופה קשה זו מבחינה כלכלית וכל זמן שהיא תימך — נקווה שלא לזמן רב — מחייב השיקול האובייקטיבי שלא לאשר מילווה קונסולידאציה למפלגות בתנאים מועדפים, בתנאי סובסידיה.

היו"ר פ. שינמן:

רשות הדיבור לחבר-הכנסת יצחק גולן, ואחריו לחבר-הכנסת יגאל כהן.

יצחק גולן (המפלגה הליברלית העצמאית):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני שולל מתן מילווה לקונסולידאציה של חובות המפלגות, הן מבחינה ציבורית והן מבחינה מוסרית. זאת אני אומר כנציג מפלגה ותיקה אשר שבעה התלבטויות בבעיות כספיות קשות ביותר וגם לה יש חובות לא מעטים ולא קטנים שהצטברו במשך השנים.

אני שולל את ההצעה הזאת אף-על-פי שהייתי בין מחייביו ויוזמיו של חוק מימון המפלגות. ראיתי בו אמצעי חשוב למימון תקין של הפעילות המפלגתית, שמצד אחד תעלה את המפלגות על דרך של פעילות פינאנסית תקינה, תמנע השתעבדות לפירמות שונות,

חוברת כ"ב, ישיבה קס"א

— ערבויות ממשלתיות להלוואות כספים למפלגות (דיון) (גולן, קרגמן, קשת, בדר, שינמן, הלוי, טובי) —

היו"ר פ. שינמן :

רשות הדיבור לחבר הכנסת בנימין הלוי, ואחריו לחבר הכנסת תופיק טובי.

בנימין הלוי :

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, כפיית משלם המסים על-ידי נציגי מפלגות לכסות חובות המפלגות מכיסו בעלי-כרחו מהווה מעילה באמון של חברי כנסת ושימוש לרעה בסמכות הכנסת. אין להכריע בעניין זה ברוב דעות של אותם חברי הכנסת, נציגי המפלגות המעוניינות לקבל את טובות-ההנאה האלה. הצעה זאת אינה מוסרית ואינה חוקית.

בחושן משפט, הלכות דיינים, למדנו: "כל דבר שיש לדיין בו צד הנאה אינו יכול לדון בו". נגיעה בדבר פוסלת לעדות ופוסלת דיינות. גם לפי חוק השליחות של מדינת ישראל: "שלוחו של אדם לא יעשה פעולת שליחות עם עצמו ולא יקבל מכל אדם טובת הנאה או הבטחה לטובת הנאה בקשר לנושא השליחות". כשם שחבר הנהלת חברה ציבורית פסול לאשר עסקה עם עצמו או עם חברה פרטית שהוא קשור בה — ובית-המשפט העליון כבר פסל וביטל את תקפו החוקי של החלטות חברות מסוג זה — כן חברי כנסת, שיש להם או למפלגותיהם טובות הנאה בירוות וישירות בעניין הנדון, אסור להם להשתתף בהצבעה. חברי הכנסת הם שלוחי העם, הם גם נציגי מפלגות, ואסור להם להשתמש בכוח הצבעתם כדי להעניק טובות הנאה למפלגותיהם. הצעה זו איננה מוסרית, איננה חוקית, והייתי מתבייש להצביע בעד הצעה מסוג זה.

היו"ר פ. שינמן :

רשות הדיבור לחבר הכנסת תופיק טובי, ואחריו לחבר הכנסת אהוד אולמרט.

תופיק טובי (הרשימה הקומוניסטית החדשה):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, סיעתנו הקומוניסטית מביעה בדיון זה את התנגדותה הנמרצת לכך שהכנסת או ועדת הכספים שלה יאשרו הענקת מיליונות קונסולידאציה למפלגות, כפי שתובעות מפלגת העבודה ותנועת החירות. התביעה והמאבק הציבורי הזה שמנהלים ראשי מפלגת העבודה וראשי תנועת החירות לקבל מאוצר המדינה כמה עשרות מיליוני לירות כמילווה לטווח ארוך — שהוא לאמיתו של דבר מענק — לשם כיסוי מה שהם קוראים חובותיהם המצטברים, הם ביטוי לפשיטת הרגל המוסרית והפוליטית של שתי המפלגות האלה, האחראיות למצב המדיני והחברתי שבו נחונה המדינה: האחת כמפלגת השלטון והשנייה כמפלגה השותפה מעמדה אופוזיציונית כביכול לכל הקו המדיני והחברתי של הממשלה. אנו פוסלים עקרונות את הצעד הזה של הענקת הלוואות בסך 60 או 70 מיליון לירות למפלגות לכיסוי חובותיהן.

המשרבים הכספיים החמורים של מפלגת העבודה ותנועת החירות, החובות והקשיים הכספיים שהן רוצות לפתור בעזרת קופת המדינה, מבליטים את אופי היחסים הקיימים בין מפלגות אלה לבין הציבור הרחב, שהם טוענים לתמיכתו והודותו אתם — יחסים המגלים למעשה העדר בסיס ציבורי בעל הכרה: יחסים מלוכניים שהתמיכה הרחבה במדיניות מפלגות אלה היא מלאכותית ומבוססת על מנגנוני המדינה וורעותיו

הממלכתיים בדרישה לקצץ קיצוצים דראסטיים ולעשות חסכון מירבי ומוכנים לחתוך בבושר החי של התקציבים עד כדי פגיעה בשירותים החיוניים ביותר, נשאלת השאלה: האומנם מיצו המפלגות את אפשרויותיהן לממן את הקטנת חובותיהן לפני שפנו לקופה הציבורית המדולדלת? הרי ההצעה הזאת מוכיחה שווייג הליכה בדרך הקלה ביותר. וזוהי בוודאי דרך קלה לפנות לציבור ולהטיל עליו את המעמסה.

אני רוצה להגיד לידידי וחברי, חברי הכנסת קרגמן: אתה מדבר על שמירה על דמוקרטיה. דמוקרטיה היא קודם כל כושר האונה לרחשי הציבור, וההצעה הזאת מובאת תוך ניתוק מוחלט מדעת הקהל ותוך התעלמות מהמתרחש בציבור.

ישראל קרגמן (המערך):  
משאל עם.

יצחק גולן (המפלגה הליברלית העצמאית):  
התנהגות כזאת יש בה כדי לסכן את מעמד המפלגות כולן, אמינותן ויוקרתן, ולהזיק לדמוקרטיה יותר מאשר צימצום פעילות אירגונית עקב הצורך בתשלום חובות או מחסור בתקציב מתאים.

אני מצטער מאוד על הנימוקים של דוברי תנועת החירות. אני מודע מאוד למצבן של אלמנות חללי אצ"ל ולמצבם של נכי אצ"ל. לו הייתה תנועת החירות מעלה את הבעיה הזאת לפני חמש-עשרה שנים או לפני עשר שנים —

בן-ציון קשת (הליכוד):  
הייתם מתנגדים לזה.

יצחק גולן (המפלגה הליברלית העצמאית):  
— והיתה מנסה לגייס תמיכה פארלאמנטארית למען פתרונה, היתה זוכה בה. אני הייתי הראשון שהיה תומך בה.

בן-ציון קשת (הליכוד):  
לפני חמש-עשרה שנים היו מחייבים אותך.

יוחנן בדר (הליכוד):  
אולי תסביר את זה, חברי הכנסת גולן?

יצחק גולן (המפלגה הליברלית העצמאית):  
אז היו האלמנות והנכים מקבלים ישירות את המגיע להם. אבל מה זה שייך למימון המפלגות המבוצע לפי מודד של מספר חברי הכנסת ולא לפי צרכי אלמנות ונכים? יש לי הרושם שההנמקה הזאת עוד הוסיפה להתנגדות הציבור ולזעמו, כי אכן הציבור זועם.

חברי הכנסת, אין ספק שמפלגה זקוקה לדעת-קהל אוהדת ולהסכמת העם לפעולותיה וליזמותיה, בייחוד בעניינים עדינים ורגישים כאלה כמו כסף והעדפת כסף בשמו ובקופתו. נראה לי איפוא שגם לו ראייתם הצדקה לקבלת המילווה הזו מקופת המדינה, הרי נוכח התגובה הזועמת שקמה בקרב הציבור הרחב, דווקא מפלגות כה גדולות וותיקות חייבות להתחשב בהלכי הרוח השוררים בציבור ולשקול מחדש את הצעותיהן, ואני אומר לכם: עדיין לא מאוחר.

— ערבויות ממשלתיות להלוואות כספים למפלגות (דיון) (טובי, שובל, שינמן, אולמרט, זילברברג) —

מענקים והלוואות ההופכים אחר-כך לרווחים אגדיים; מצב זה של שור משלם המסים בצהרי היום, שהמשטר הזה, הממשלה והתומכים בה אחראים לו — מצב זה יש לשים לו קץ ולא לקחתו כדוגמה לחיזוק העיוותים החברתיים במדינה.

מסיבה זו נציע לכנסת לקבל החלטה האוסרת על שר האוצר — ונתמוך בכל החלטה שתוגש בכיוון זה — להעניק הלוואות למפלגות לכיסוי חובותיהן. וה' עצה למפלגת העבודה ולתנועת החירות: יפנו לחברי'הן ולא להדיהן ויחסכו בזיונות למשטר קיום המפ' לגות בישראל.

היו"ר פ. שינמן :

רשות הדיבור לחבר-הכנסת אהוד אולמרט, ואחריו לחבר-הכנסת יגאל כהן.

אהוד אולמרט (הליכוד) :

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, לא נוכל לתמוך בהצעה לממן את חובות המפלגות במתכונת שהועל'תה כאן על-ידי כמה מפלגות, בראש וראשונה בגלל עיתוי הגשת הצעה זו ונסיבות הולדתה. גם העיתוי וגם הנסיבות אינם מאפשרים לנו להצביע בעד הצעה זו. אבל באמרי דברים אלה, אדוני היושב-ראש, אי' בני שותף לאותו מחול-שדים אשר גורמים מסויימים ניסו ליצור סביב עניין מימון המפלגות. היו גורמים שונים שהביעו התנגדות לכך, ואינני יכול לשפוט לא מניעים ולא שיקולים של כל אחד מהם, אבל לפחות לגבי חלק מהגורמים אני יכול לומר שהם היו הגורמים האחרונים שמבחינה ציבורית היו זכאים נקוט עמדה של מוכיחים ומטיפי מוסר למפלגות אחרות כיצד יש לנהוג בכספים ציבוריים.

מימון המפלגות על-ידי הממשלה, בכספי המדינה, באמצעות חוק, הוא דבר שקובל היום על כל המפלגות בישראל, גם על אלה המטיפות מוסר נגד ניצול כספים ממלכתיים לצרכים מפלגתיים. השימוש בכספי הציבור הללו הוא אחד מהמדדים אשר בהם אנחנו יכולים לשפוט גורמים ציבוריים, במיוחד כאשר הם באים לה' טיף בדרכים ציבוריות מקובלות וגם בדרכים של חתרנות, של הסתה, של הדלפה, של הליכה מאחרי הגב, בהטפה ובמתן עצה כיצד מפלגות אחרות צריכות לנהוג. הייתי מצפה מכל מפלגה שבאה לכנסת וליציבור ומטיפה על חסכון בתקופה כזאת ומדברת על תק' ציבי בטחון, שקודם כל תעשה את חשבון-ההנפש שלה בבית; ובמיוחד הייתי מצפה כי אלה, מטבע הד' ברים, בגלל הממדים שלהם, בגלל התמיכה הציבורית, המנגנון ומספר החברים שיש להם, יהיו הגורמים הרא' שונים שיחסכו ויגלו בפעילות הפוליטית שלהם אותו מופת שהם תובעים מגורמים אחרים. אינני יכול לדבר על מפלגות רבות, אבל לפחות מפלגה אחת שהייתי חבר בה היא היום המפלגה המפגינה את ההיפך ממה שהיא מטיפה לו — בביזבז, בראוונות, בניסוח של מנגנונים, אם כאן בכנסת ואם במסגרת המפלגה מחוץ לכנסת. אני חושב שיש משום זיוף והעמדת פנים בלתי-מכובדת בהשמעת ההטפה הזאת.

אברהם זילברברג (המערך) :  
ומה עושה התצי השני ?

השונות והמסועפות של השלטון, מבוססת על מוסדו'תיו של השלטון יותר מאשר על תמיכה פוליטית ואי' דיאלוגית.

אומרים שלמפלגת העבודה יש 300,000 חברים מאור'גנים, ובצדק שואלים חברים במפלגת העבודה עצמה מדוע אין פונים לרבבות אלה ומבקשים מהם תרומות מרצון בסך 100 לירות בממוצע מכל חבר, כדי לחסל את כל החובות.

זלמן שובל (הליכוד) :

הם חברים כדי לקבל, לא כדי לתת.

תופי' טובי (הרשימה הקומוניסטית החדשה) :

אבל כנראה יודעת הנהגת מפלגת העבודה את חוסר האמון הקיים בקרב חבריה ואת חוסר התמיכה ההכרחית במפלגה ובמדיניותה ולכן היא נמנעת מלפ'נות לחברי המפלגה בבקשה לתמיכה כזאת.

מנהיגי מפלגת העבודה ותנועת החירות, בצעד הזה שלכם אתם מוכיחים את המשבר המדיני והאידיאולוגי הפוקד את מפלגותיכם. אתם רוצים בעזרת מנגנוני המ'דינה, בעזרת מיליוני הלירות שאתם מפנים לקופותיכם מאוצר המדינה ומהמוסדות השונים, להציל את עמ'דו'תכם הרעועות, להמשיך ולכפות עצמכם כמפלגת שלטון וכמפלגת אופוזיציה לויאילת על הציבור, על הזירה הפוליטית, בניגוד לרצון החפשי של הציבור ודעת הקהל.

לא מקרה הוא שהמשבר הכספי של מפלגת השל'טון המרכזי פרץ באותו זמן שגובר משבר אי'האמון הציבורי כלפי מדיניות השלטון — מדיניות הכיבושים והספיחה, מדיניות ההתנכרות לזכויות הצודקות של העם הערבי הפלשתינאי, מדיניות המחבלת בסיכויי השלום ומעוררת את אי'האמון של ההמונים במפלגות העיקריות האחריות למדיניות זו החוסמת את הדרך בפני השלום. זהו המקור האמיתי למשבר שאתם, מנ'היגי מפלגת העבודה ותנועת החירות, רוצים לפתור בעזרת שליטתכם בקופת המדינה.

ראשי מפלגת העבודה, הדוחפים לאישור הלוואות ממשלתיות למפלגות, אומרים שזה נחוץ לדמוקראטיה, אבל אני מזהיר שצעדים כאלה מבאים גם לתוצאות שליליות כלפי הדמוקראטיה ומשטר המפלגות. כוחות ריאקציוניים מנסים להשתמש בתמיכה ממשלתית זו למפלגות כדי להשחיר את עצם קיום המפלגות בעיני הציבור כמקור, כביכול, לשחיתות ולשוד-הציבור, בז' מן שהמקור לכך הוא המשטר הקיים ומדיניותם של מפלגות השלטון ובעלות-הברית שלהן באופוזיציה הי' מנית ולא עצם קיום המפלגות והחיים המפלגתיים שיש לשמור עליהם כביטוי לחיים דמוקראטיים.

ועוד הערה: שמענו מפי ראשי מפלגת העבודה את הטענה הבאה לצידוק התביעה לקבלת הלוואות לקונסולידאציה: מה הפסול בכך? הרי הממשלה נותנת הלוואות גם למפעלים, לבעלי-הון, למוסדות וכו'. וכאן אנו אומרים: מצב זה של קיום גן-עדן לבעלי המאה, מצב של מתן הלוואות ומענקים למשקיעים שאינם מש'קיעים דבר — כמו בעלי "הילטון" המוכרים אותו כיום ומשלשלים לכיסיהם עשרות מיליוני לירות על חשבון אוצר המדינה — אלא מקבלים מאוצר המדינה

— ערבויות ממשלתיות להלוואות כספים למפלגות (דיון) (אולמרט, אלוני, קורפו, ש. תמיר, פעיל, שינמן, י. כהן) —

היו"ר פ. שינמן :

רשות הדיבור לחבר הכנסת יגאל כהן, ואחריו לחבר הכנסת בן-ציון קשת.

יגאל כהן (הליכוד) :

אדוני היושב-ראש, הדיון בנושא מימון המפלגות חורג מדיון בשאלה קונקרטית של כיסוי גרעונות המפלגות בצורת מימון זו או זו על-ידי הלוואה מסוב-סרת בערבות המדינה. להערכת, זהו נושא עקרוני, מוסרי ומהותי ממדרגה ראשונה. וכל-כך למה? — נזכור איך הגענו למימון המפלגות. החלו במס הפוליטי באמצעות ההסתדרות. אמרנו לכל חבר ההסתדרות, בחר וטוב, שיתרום למפלגה באמצעות לשכת המס, שתעביר את הכסף למפלגות. השיטה לא פעלה כל-כך; העבירו זאת לוועדי העובדים, קרי: ועדי עובדים ארציים שהחליטו לגבי כלל העובדים מבלי לשאול את העובדים. אנחנו יודעים מה הם ועדי העובדים ותחת איזו השפעה פעלו. גם שיטה זו "חרקתה". החליטו: מס קבוע דרך לשכת המס, לפי אחוזים, לכל המפלגות. אך זה לא הספיק ואז אמרו: למען הדמוקרטיה בואו ונכנסים גם את המדינה וניתן מימון למפלגות. בתחילה ניתן המימון לכל חבר כנסת לקראת הבחירות; אחר-כך אמרו: מס שוטף למימון ההוצאות השוטפות של המפלגות במשך כל תקופת הבחירות.

מה קרה מאז? — רגילים היינו לתקופות אחרות, שהמפלגות פעלו על יסוד רצון חפשי של חבריהן, מתוך התנדבות ובמתן תרומות. כל מי שרצה לתרום — תרם. בהתאם לכך פעלה המפלגה. להערכת, בנושא זה אנחנו מסלפים את המהות האמיתית של הדמוקרטיה. אני עדיין זוכר שיום הבחירות ותקופת הבחירות היו ימים שהכתיבו לנו ויכוח על דרך, על רעיון ועל מטרה. אני זוכר את אלפי המתנדבים שהיו יוצאים מהמשקים במכוניות. אני זוכר את תקופת רפ"י, כאשר תרמו ומסרנו את איגרות-החוב, את מילווה המלחמה ומילווה הקליטה למפלגה, כי האמנו שכדי שהמפלגה תוכל להגשים את מה שהיא רוצה להגשים, היא צריכה רוח של התנדבות ומעשה של התנדבות.

אך בדרך של הלוואה מסובסדת בערבות המדינה אנחנו מסלפים את הדמוקרטיה. אנחנו הופכים את המפלגות למקור של פרוטקציוניזם, שחיתות, טובות הנאה. מי שמקבל כסף בקלות כזאת, יחלק אותו באותה קלות. מי שמתרגל כך לקבל — כך גם יחלק. אני עוד זוכר את הימים, בבחירות האחרונות, כש-החזרתי סכום כסף שקיבלנו באזור שבו הייתי אחראי להכנות לבחירות. אמרתי: נתנו מה שנתנו, נשאר לי עודף כסף. הסתכלו עלי כעל תמהוני, כעל מישהו מור-זר, איך זה קורה בתקופת בחירות שאינך מנצל את התקציב שהקצבנו לך. אני משוכנע שכאשר אני נותן כסף למישהו שאני יודע שזה לא מגיע לו והוא יודע שזה לא מגיע לו — הוא מושחת והוא חושב שאני מושח-ח; ולא רק חושב, אלא כך גם מתייחס אלי. כך יתייחסו למפלגות, אם אנחנו רוצים שהן תפעלנה בדרך הזאת. ומי שחושב שעל-ידי כך הוא משרת את הדמו-קראטיה — לדעתי, הוא מסלק אותה. אנחנו מגבירים בכך את הציניזם, מגבירים את הלא-איכפתיות, מנמי-כים את קומתנו הן כמפלגות והן כאישים.

מה כבר לא אמרו על המפלגה השלטת? ואולי

אהוד אולמרט (הליכוד) :

אני מתכוון באמת לחצי שאינני שייך לו, כי החצי הזה ביוזם בחודש האחרון על המאבק למניעת ביוזם כספי הציבור יותר ממה שמפלגות גדולות בישראל מבוצות או מוציאות למודעות בעתונים או לפעילות מפלגתית במשך חודשים ארוכים, וזה רק קטע אחד של הביזבוז ושל הראוותנות. אנשים הבאים לדבר על ראוותנות ועל ניפוח, מוטב לומר להם בכל הכבוד: והואיל לא לבדוק עצמכם תחילה לפני שאתם באים ומטיפים לכל העם.

שולמית אלוני (תנועה לזכויות זוארחה) :

זה פחות ביוזם מאשר חלוקת עתונים הינם לעוב-דים.

חיים קורפו (הליכוד) :

בהודעות שלך יש שקר.

אהוד אולמרט (הליכוד) :

אינני יודע על איזה עתונים את מדברת ועל איזה מימון של עתונים את מדברת; אני רק יודע שיש גור-מים פוליטיים שונים גם בתוך הליכוד שאינם מת-נגדים למהלך הזה אשר נועד להבטיח כיסוי גרעונות של המפלגות. צאי והראי לי עוד מפלגה אחת שהוציאה על פרסומת לצורך המאבק הזה — פרסומת מפלגתית ואישית — כספים בממדים שהוציאה חטיבה אחת של שני חברים. אני חושב שיש כאן דיספרופורציה העומדת בסתירה לכל מה שהחטיבה הזאת באה להטיף לציבור ולמפלגות אחרות. אני חושב שעריך לומר את הד-ברים האלה משום שנשתרבו לוויכוח הזה אלמנטים שאינם שייכים לו.

אפשר לתמוך במימון הזה ואפשר להתנגד לו. הודעתי בתחילת דברי: איננו תומכים במימון הזה; אבל יש תמיכה, יש התנגדות ויש מי שמשתתף בכל מהלך, לא מתוך גישה עניינית, לא מתוך תחושה של חשבון-נפש מפלגתי שלו, אלא מתוך רצון לעשות את הרווח הפוליטי בדרכים בלתי-ציבוריות ובלתי-הוגנות. אני מצפה ממי שמתנגד לדבר כזה שיקום בצורה בר-רה וגלויה ויאמר את הדברים, אבל אל יעשה זאת בדרכים של הדלפה, בדרכים של חתירה, מאחורי הגב, בדרכים של ביוזם, העומדות בסתירה לכל המאבק שהוא מנהל.

לכן, אדוני היושב-ראש, כפי שהודעתי בתחילת דברי — איננו תומכים במהלך הזה. רציתי להבהיר שאי-תמיכתנו בו אין פירושה בשום פנים ואופן הודות עם מחול-השדים המלאכותי שגורמים מסויימים ניסו ליצור בציבור, לצערי, גם גורמים השייכים לסיעת הליכוד שאני חבר בה.

שמואל תמיר (הליכוד) :

עשית את רצון אדוניך ושלילמת את המחיר — עליבות-נפש, אומלל שכמוך.

אהוד אולמרט (הליכוד) :

מג לב שכמוך, למה לא צעקת לי כאשר עמדת על הבימה?

מאיר פעיל (מוקד) :

זה לא מורד-לב, אלא, פשוט, רחמים של אב כלפי בנו.

יגאל כהן (הליכוד) :

אז התנדבתי במפא"י, הייתי פעיל במפא"י ואחרי כן ברפ"י, אבל פעלנו מתוך התנדבות. אז לא היה ממון, מס פוליטי, לא היה מס אחיד ולא היה מיל-וזה. לכן, מפני שאני מכיר את העניינים, אני אומר: בואו נביא הצעה, ותאמרו לחברים: את הבתים האלה, חלקם, לפחות במקומות הלא כל-כך חשובים, נממש, נמכור; את ישיבות מזכירות הסניף ומועצת הסניף נקיים במועצת הפועלים. נאמר זאת לכל המפלגות, ורובנו כולנו מפלגות פועלים. נפתח את בית מועצת הפועלים, בערבים יתכנסו שם. בשביל אסיפות — יש אולם במועצת הפועלים, אפשר לשכור אולם. בשביל מה להחזיק את הבתים האלה? ובית מצריך מנגנון, מכיר, מזכירה, מנהל חשבונות, מנגנון שלם. וזה קיים בכל מקום, ולו הקטן ביותר.

ובכן, מי שאומר שאין רכוש, לפי דעתי איננו יודע, או שהוא יודע ומשקר ביודעין. אפשר לממש היום רכוש.

צאו וראו: יכולנו לבוא לחברינו בתקופות שונות ולהגיד להם לתרום משהו. 300,000 חברים במפלגת העבודה, אם כל אחד יתרום 10 לירות — יש 30 מיליון לירות, וכל הסיפור נגמר. זה מה שאתם רוצים היום מהעם הזה.

אני פונה גם לידידי מתנועת החירות. אני יודע שלכם לא היו מקורות שהיו להם. אני יודע שאתם לא קיבלתם חברות אלה או אחרות, שהן מונופוליסטיות, ובדרך זאת קיבלו כספים. אני גם מודע לזה שנעשו עוולות בתחום של שיקום וכל מה שנאמר. אני מודע לזה. אבל לא ייתכן שבזה תתנו יד להוסיף ולהשחית את הציבור ואת המפלגות ולסלף את הדמוקרטיה.

ואחרון אחרון. באתי רק עכשיו מסבסטיה. איזו דיספרופורציה! מול הבעיות האמיתיות של עם ישראל היום, מול הצרכים האמיתיים של ישראל — הגה יושבים עם קסינג'ר, הגה יושבים בסבסטיה, ואי-נחנו דנים כאן על מימון מפלגות. עוד לא מאוחר. חזרו בכס.

הי"ר י. דרניצקי (יודין) :

רשות הדיבור לחבר-הכנסת קשת, ואחריו לחבר-הכנסת קרגמן.

כונ-ציון קשת (הליכוד) :

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, בבואי היום להגיד את דברי ולהביע את דעת חברי ואת דעתי על הנושא העומד לדיון רוצה אני להבטיחכם כי כל מה שאומר נאמר מתוך הכרה עמוקה בצדקת עמדתנו, התור-אמת בהחלט את הדרך שבה הלכנו עד היום ותואמת את מידות המוסר והצדק. לא התחמקנו מהדיון הזה. להיפך, נציגנו בישיבת היושב-ראש והסגנים תמך בהכרת הדחיפות להצעות שהוגשו, וחטיבתנו הודיעה מיד שתתמוך בדיון במליאת הכנסת. היינו מוכנים, ומוכנים אנו גם היום, להתייצב לפני הכנסת והציבור ולהסביר למה אנו מחייבים את קבלת המילווה לכיסוי חובות תנועתנו.

אני מדבר בשם תנועה שלא ניסחה את מנגנונה, לא רכשנו נכסים ולא עשינו עסקים, אלא פעלנו באותם תחומים שבהם חייבת לפעול תנועה פוליטית. אמנם היו

חשוב לחזור ולשנן פה: 27 שנות שלטון, איזה מוסד ואילו טובות הנאה לא ניצלו? מה לא עשו בשביל להחזיק את המנגנון האדיר הזה של המזכירים ומזכירי-המשנה והבתים שנעשו. מבצרים והסניפים שנעשו ריי-קים ושוממים, אבל היו מפוארים וגדולים, בשביל לשמור על המפלגה? אולי למוחר להזכיר, אבל כדאי להזכיר: כאשר ידידי חבר-הכנסת הורביץ ניסה לקשור את שותפות רוזנבאום ורכטר ומפא"י, צעק משהו: ציין עובדות. ממקומי הייתי צריך לקרוא קריאות-ביניים ולהזכיר את "רמתם". זו בושה וכלימה. יהודי כמו רכטר, איש קיבוץ, חבר מעלה-החמישה, הוא ועורך-הידין בחבר-השלו, ארנר, שותפים בחברה יחד עם רוזנבאום. וזה כיסוי, כך הורדנו כסף למפא"י. חברה בלעדית עם מונופול שהרוויחה בשנה אחת 17 מיליון לירות. כל זה לא הספיק. ורכטר עוד כותב: המקצוע — חקלאי. אני כחקלאי מתבייש. בפרוספקט של מועצת המנהלים כתוב: רכטר, חקלאי. ובכן, "רמתם", ו"עץ אלון" ו"אלון תמורה" ועוד שמות משמות שונים של חברות שלא ידענו עליהן כלל. מישהו ידע עליהן. מישהו נהנה מהן.

כל זה לא הספיק. והיום באים ואומרים: יש חובות, אם לא נסלק את החובות — זו סכנה לדמוקרטיה, המפלגה תתמוטט, חלילה. אין שקר גדול מזה. אמרו חברים ממפא"י, ואני מברך אותם על כך: עוד יש היום רכוש גדול. מי שאומר שאין רכוש ושאי-אפשר לממש אותו — משקר ביודעין. קיימת "חברת בתי ארלוזורוב", רק בתל-אביב יש לה לפחות עשרה בתים, דפוס מפא"י ו"אחדות", והבניין ברחוב הירקון ועוד ועוד. לא אמנה אותם. קיימים 250 בתים של "חברת בתי ארלוזורוב" הפרוורים ברחבי הארץ. האם מישהו משתמש בהם? אני בא ממפא"י, אני מכיר את הבתים האלה. הם שוממים.

מואיר פעיל (מוקד) :

אולי תבלה כמה חודשים ב"חירות", תמצא גם שם דברים מעניינים.

יגאל כהן (הליכוד) :

למה לא נבוא למועצת הפועלים ונאמר להם: יש לכם בתים, גם הם אינם שוקקים חיים, יש פעילות של הסניף ויש מזכירות של הסניף, תתכנסו שם? מי צריך בתים כאלה? בתקופת בחירות נשכור בתים ונפעל דרכם. כל מפלגה, ובעיקר מפא"י, הפכה את המושג בית לכו. ביתי הוא מבצרי. יש בתים בנצרת עילית, בעפולה, ביקנעם ומבדל-העמק — בכל מקום בית עצום, רחב וגדול. מה עושים שם?

חיים קורפו (הליכוד) :

למה לא עזבת או את מפא"י?

יגאל כהן (הליכוד) :

כל זה לא היה אז. ולא ביקשתי מימון.

מואיר פעיל (מוקד) :

יש לך מול, חבר-הכנסת קורפו. אילו היה עוזב את מפא"י לפני הרבה שנים ומבלה ב"חירות", היה מוצא גם שם כל מיני דברים.

זה ולא כלום עם התקציב; הרי ידוע לכל אחד מכם שמקבלים אותו מבנקים והדבר איננו פוגע בנילונם.

אך, חברי הכנסת, הן החסידים והן המתחסדים, הבה נשקול את העניין מאספקט אחר והוא מימון המפלגות, אשר כולנו נהנים ממנו. דעתי היא כי מימון המפלגות הוא צודק, והמדינה אשר משטרה דמוקרטית עושה דבר נכון בכך שהיא תומכת במפלגות פוליטיות ומאפשרת להן לפעול מבלי להודק לאנשים שונים ומוסדות שונים. אך אלה מכם שכה מתמרמרים על המילווה, כיצד תתינו אתם לנגוע בכסף שבא ישר מקופת המדינה? למה, אינכם חושבים על "ארוחות חמות" ועל הידוק החגורה כאשר אתם מקבלים את השק? אלא, חברי הכנסת, בלי צביעות ובלי מוסר כפול. או שמא מתחלק הוא אצלכם כך שבשעה שאני זקוק, הכל מוסרי ושפיר, ואילו כאשר הולת זקוק, נעשה העניין אי-מוסרי ומנוגד להגיונות? מי מכם קם והודיע כי בימי הידוק החגורה ולמען המוסר הציבורי הוא מוותר בשם מפלגתו וסיעתו על כספי מימון המפלגות? אלא מאי? מסכימים אתם כי לא רק מותר, אלא גם צריך וגם חובה היא שהמדינה תבוא לעזרת מפלגות פוליטיות כדי לאפשר להן פעילות נאותה. אם מותר וצריך וחיוביים לבוא לעזרת המפלגות, למה אסור במקרים מסוימים לאפשר להן לסלק חובות כדי לאפשר להן לפעול? וזה לא על-ידי הקצבה כפי שנעשה במימון, אלא על-ידי הלוואה?

תגידו שיש מפלגות שהצליחו לא לעשות חובות? הרי בשמנו אני אומר שלא עמדו לפניו משימות ותפקידים שעמדו בפניו.

אך יש עוד סיבה לדבר. מצויות מפלגות שכמעט אינן פעילות. גם כיום כאשר הן נהנות מהמימון, הן יכולו לשמור על מאזן יפה ואולי גם לאגור סכומים יפים ואולי גם להשקיעם בניירות-ערך.

וכעת, חברי הכנסת, בבואי להגיב על דברי קודמי, חיל ורעדה אוהזים בי ממש, איך אני מהין לדבר אחרי שורה כזו של צדיקים? אשתדל.

יש מפלגות קטנות אשר החליטו שבא יומן להיבנות. הן יודעות על סמך העבר וההשקפות שלהן, על סמך הדרך והאידיאולוגיה שלהן, שתישארנה מפלגות קטנות. כאן, הן חושבות, בהן הרגע לקבל קולות או אהדה של הציבור, וזה על-ידי נסיון להפוך את כל ההבעות של מדינת ישראל לבעיה של "היזהרו מהגזל שבא עליכם מצד המפלגות הגדולות", אני מבטיח לכם: אתם תישארו כפי שאתם נראים היום, אולי עוד תקטנו. לא תרמו את הקהל. הקהל לא יחליף את העיון ואת הדרך במודעות ובנאומי השמצה. ולמי טיפי מוסר: הנה קם פרופסור, שאינני נכנס לפרטי ה"לוקש" שלו, אבל הוא כנראה מכובד ביותר, עם כל מיני הטבות, וצועק לדוגמה אישית. בזמן שהוא מדבר על ארוחות חמות הוא שוכח שהוא יכול לפתור בעיה של כמה ארוחות חמות על-ידי ויתור על חלק ממשכור-תו.

לא אענה לחברת-הכנסת שולמית אלוני, לא מכיוון שאין לי מה לענות, לא מכיוון שאין מה להגיד לה, הן מצד הדוגמה האישית והן מצד הדוגמה הציבורית. אלא חושב אני שאחרי השמעת דברים גסים כפי שהיא השמיעה, איננה ראויה לתשובה.

שנים, ואלה היו השנים הראשונות להיווסדה של תנועתנו, שבהן העמסנו עלינו תפקידים נוספים, תפקידים ששום תנועה ומפלגה בארץ הזאת לא התנסו בהם. שילמנו חובות שנשארו מימי המחתרת. טיפלנו במשפחות השכולות ובנכים. גם הנצחנו את גיבורי המחתרת.

חברי הכנסת, אל תשכחו שמדבר אני על אותן השנים שבהן הושמעו בבית הנכבד הזה, אמנם לא בבניין זה, דברים שמצלצלים היום כמוזרים וממש בלתי-מתקבלים על הדעת. הושמעו הודעות כי "כל אלה", והכוונה לאלה אשר עליהם דיברתי, לא יקבלו כל הכרה, כל עזרה וכל תמיכה מהמדינה, ואמנם הם לא הוכרו, לא נעזרו ולא נתמכו. האם יקום מישהו ויגיד שלא היינו צריכים לקבל עלינו את העול הזה? הקמנו נקודות התיישבות, רובן בספר. הם לא קיבלו אותה התמיכה שממנה נהנו האחרים. תמכנו בהם כי ראינו שחובתנו לעשות זאת. כך היו פני הדברים אז. הם דרשו מאתנו כספים והם תבעו מאתנו להמציאם.

נכון, על-ידי כך נהווו חובות אשר גדלו ותפחו במרוצת השנים בעטים של ריבית וחובות חדשים, וכמשך הזמן גדלו לממדים גדולים. אז הידקנו את החגורה עוד יותר. נאלצנו לוותר על אחד המכשירים החשובים ביותר של כל גוף פוליטי, כוונתי לעתון.

מאיר פעיל (מוקד):

יש לכם שני עתוני ערב טובים מאוד.

בן-ציון קשת (הליכוד):

ובשעה שכמעט כל מפלגה, ותהיה הקטנה ביותר, עמד לרשותה ועומד לרשותה גם היום בטאון משלה, נאלצנו אנו, המפלגה השנייה בגדלה במדינה, להפסיק את הופעת בטאוננו.

כדי לעמוד בהתחייבויותינו וגם לא להפסיק לגמרי את פעילותינו לווינו כספים ואנו חייבים היום סכומים נכבדים לאנשים שונים. כעת, רבותי חברי הכנסת, מי מכם אשר דברי מוסר לא רק בפיו, יקום ויאמר לנו "לכו ותגידו לאנשים אשר נתנו אמונם בכם כי לא תחזירו להם את כספם". אינני מאמין שיימצא כזה. אנו, על כל פנים, לא נגיד זאת, גם אם נקבל עצה כזאת.

בשנים האחרונות ובענו מהממשלה כי תחזיר לנו את הסכומים האלה. הגשנו חשבונות, ניהלנו משא ומתן, אך לא יצא מזה ולא כלום, אם כי משוכנעים אנו עד עצם היום הזה כי הגרעונות הראשונים שנוצרו ואשר הביאו אותנו למצבנו הקשה היו חייבים להתייחסות על-ידי המדינה. כיום, נוכח המצב שנוצר, רואים אנו כצודקת את הדרך שתביא לפתרון הבעיה, והיא קבלת המילווה, שנחזיר אותו. כדי להחזירו ניאלץ לצמצם את פעולותינו, אך נחזירו בכבוד. אמנם המילווה אינו מילווה בריבית של גשר, אך מילווה שנשלם בעדו ריבית מכובדת וגם ביטוח הצמדה.

אדוני היושב-ראש, נשמעות דעות מנוגדות, בחלקן נאמרות מתוך יושר וחוסר ידע, אך בחלקן עלילות מכוונות אשר אלה שמשמיעים אותן יודעים שבשקר יסודן. אשר לדיבור הדמאוגי על ארוחות חמות שנגזלות מילדים — הלא כל אחד מכם יודע שאין למילווה

מתילדה גז (המערך):  
נכון.

בן-ציון קשת (הליכוד):  
אתם מלמדים מוסר. הליברלים העצמאיים החליטו בוועידתם, בישיבת המועצה הארצית, בישיבת המרכז, בישיבת ההנהלה, בישיבת הסיעה המורחבת, לוותר על משרד ממשלתי אחד. נו, אולי היינו מקשיבים בריצנות לדברייך. אבל כל עוד אתם מתנהגים כך — — —

מאיר פעיל (מוקד):  
וזה היה משפיע עליך?

בן-ציון קשת (הליכוד):  
זה לא היה משפיע עלי, חבר-הכנסת פעיל, אבל זה היה הגון. ומה שנעשה עכשיו זה לא הגון, לא מוסרי, לא ציבורי. זריית חול בעיניים.

מתילדה גז (המערך):  
מאה אחוז.

יהודה שערי (המפלגה הליברלית העצמאית):  
וכשאתם נכנסים לממשלה — מוותרים על כל המש-  
רים.

חיים קורפו (הליכוד):  
נכון.

בן-ציון קשת (הליכוד):  
אני מבקש ממך, חבר-הכנסת שערי: הרי אני מבדיל — — —

זלמן שובל (הליכוד):  
גח"ל ישב בממשלה בשני שרים בלבד.

בן-ציון קשת (הליכוד):  
ראשית, חבר-הכנסת שערי יודע שהיו שני שרים שלנו בעוד שהגיעו לנו יותר. אבל אנחנו איננו טובים עים לעצמנו את השם ואת התואר של יפ"נפש בעם ישראל. אתם הרי מדברים על זה. אתם הרי מטופים מוסר. אני מבין: ויתרתם, עשיתם ויתורים רציניים. ויתרתם על שני סגני שרים. זה נכון. אבל אז עמדה השאלה: מי בכל זאת יהיה בסיעה?

חבר-הכנסת שמואל תמיר גייס את כל משרדי הממשלה וניסה להכות אותנו בענייני בטחון וסעד וחינוך וכו'. חבר-הכנסת שמואל תמיר, יש שתי דוגמאות: דוגמה אישית ודוגמה ציבורית. על דוגמה אישית לא אדבר. אכל דוגמה ציבורית: כאן כבר נאמרו דברים מסויימים. איך אתה בא ומדבר על כך שצריך לקמץ, שצריך לתת דוגמה? שטיבה של שני אנשים, עם שלוש מזכירים. ואחרי מטיף מוסר לחטיבה של שישה עשר חברים עם שלושה מזכירים. במקום כלשהו זה לא נדבק. ובכן, אתה יכול להחזיק שלושה מזכירים; אתה יכול להגדיל את המנגנון שלך. זה עניינך. אתה יכול לתת מודעות בעתונות העולות לפי חישוב הכלכלנים אלפי-אלפי לירות, לשכור אולמות ולהודיע על כנסים שמופיעים שם אנשים בודדים. זה עניינך.

ארי אנקוריון (המערך):  
זהו מוסר גמיש.

קם חבר כנסת, אחד הצדיקים הגדולים, חבר-הכנסת זכין, ואומר שלא יתחסד. ומה הוא עושה? מתחסד. הוא שואל: למה לא הצעתם בזמן שדובר על מימון המפלגות להגדיל את המימון בצורה כזאת שתוכלו לכסות גם את החובות? אני מבין את חבר-הכנסת זכין, אז היה נהנה מפרוסה גדולה מבלי להיות גוזל. כי במסווה של מימון המפלגות מוכן חבר-הכנסת זכין לקבל הכל.

חבר-הכנסת זכין אינו מסתפק בזה. הוא נחרד מדברי ידידי חבר-הכנסת חיים קורפו בטלוויזיה. הנפש האצילה, יפה-הנפש, לא יכול היה לסבול ולשמוע את דברי ידידי חבר-הכנסת קורפו על החובה הקדושה שהיתה מוטלת עלינו לעזור למשפחות שכולות. הוא נחרד. חבר-הכנסת זכין, למה לא נחרדת בזמן ה"סוון"? אולי גם היית אחד השותפים? אולי אני אישית קרבן שלך? אבל זה גם לא חשוב. למה לא נחרדת אז? למה לא נחרדת בזמן שלא הכירו בקרבנות האלה? למה אז לא קמת ולא אמרת לחברייך: חייבים להכיר בקרבנות המחחרת? היום אתה נחרד. ולמה אינך נחרד בזמן שתברייך, ואולי גם אתה, יושבים על אדמות שיש מישוהו שטוען שהן נגזלו ממישהו? היכן החרדה שלך? רק היום נחרד חבר-הכנסת זכין.

חבר-הכנסת לורין מדבר בשם מפלגה אשר עיי-ניה לשמייים. הם אפילו לא היו הולכים לכנסת אילו היו מסתדרים ענייני הדת. אבל הם הולכים — ויושבים. והוא אומר: לא נהנים משום דבר. חבר-הכנסת לורין, עם כל הכבוד: מפלגתך לא נהנתה בשנים הללו משום דבר בארץ הזאת, על חשבון הציבור, על חשבון קופת המדינה? בנק, פשיטת-רגל של בנק, כיסוי החובות של בנק. אם כן, מה נקרא "ליהנות"? תיהנו לכם, אבל אל תבואו להטיף מוסר.

חבר-הכנסת גולן, לדעתי זאת אחת התופעות המצ-חיקות ביותר. הוא קורא לצימוצם הוצאות כדי שלא לפגוע בדברים הדרושים כליכך למדינה.

יצחק גולן (המפלגה הליברלית העצמאית):  
אני אומר: כולנו קוראים, כולם קוראים. מי לא קורא? דובריך אומרים את זה.

בן-ציון קשת (הליכוד):  
חבר-הכנסת גולן, הרשה לי להפנות את דברי כעת אליך. אתה 25% של סיעה. אתם ארבעה חברי כנסת — — —

מאיר פעיל (מוקד):  
אויף מיר געזאגט געווארן.

בן-ציון קשת (הליכוד):  
— — — ואתם תבעתם לכם שני שרים בממשלה, עם שתי מכוניות, עם לשכות. וכשאחד מהם אמר שצריך לחסל את המשרד של השני — אומר השני: כמובן, לא, אלא אם כן יתנו לו משרד יותר חשוב, איך אתם מעזים לדבר על צימצום בהוצאות? או, אולי, ביובו בהוצאות של הממשלה איננו פוגע במצב החמור של הציבור, אלא רק הוצאות אחרות? או אולי כל מה שנוגע ל"ע" — הליברלים העצמאיים יפיה-הנפש שלך — זה לא נוגע, זה מותר, כי הם פועלים רק לשם שמייים?

— ערבויות ממלכתיות להלוואות כספים למפלגות (דיון) (קשת, ש. תמיר, אולמרט, דרניצקי, קרגמן) —

בניציון קשת (הליכוד):

אתה יכול להוציא אלפי אלפי לירות לא נגד נסיגה, לא על מלחמה במשטר, אלא לנושא הזה. וידוע לשם מה אתה עושה זאת. מותר לך, זוהי דרך מפלגתך. אך הייתי מייפץ לך שלא תטיף מוסר.

שמואל תמיר (הליכוד):

אפשר לשאול אותך שאלה?

בניציון קשת (הליכוד):

תציג לי שאלה אחרי המשפט הבא; יהיו לך עוד כמה שאלות.

שמואל תמיר (הליכוד):

אתה חושב שזה לא עניינה של מפלגה, אותו סכום שיש בידה לקבוע מה מתוכו יוקצב להסברה, מה לאירי-גון ומה לסידורים מלאכותיים? זה לא שיקול-דעת שלה? לכך היא אחראית.

בניציון קשת (הליכוד):

אמרתי: מותר לך לעשות בכסף של מפלגתך מה שאתה רוצה. אני מבקש רק דבר אחד: אתה אל תטיף לנו מוסר. בעיקר מאחר שבהסכם שלך עם המרכז העצמאי השארת לך סעיף קטן שבו נאמר שאתה משאיר למפלגתך את הזכות לקבל מילווה ממשלתי על סמך מימון המפלגות.

שמואל תמיר (הליכוד):

זה חסר שחר. מדובר שם על הסדר הקשור בחוק קיים. מדובר על הסדר הקשור בחוק ולא בתשלום חובות. אתה יודע את זה. אתה חושב שאני באמת אתן ליריבים מסמך העומד בניגוד מובהק למה שאמרתי בפומבי מהיום הראשון?

בניציון קשת (הליכוד):

חבר-הכנסת שמואל תמיר, העניין ידוע. אתה אומר שאני יודע את האמת, ואני אומר שאתה יודע את האמת.

שמואל תמיר (הליכוד):

עובדה היא שאנחנו לא לוקחים — — —

אהוד אולמרט (הליכוד):

חכה, לאחר ההסכם. עוד לא היה ההסכם.

בניציון קשת (הליכוד):

אני מצטער, חבר-הכנסת שמואל תמיר, אבל אני רואה כאן סימנים שהם מוכרים לי.

חברי הכנסת, אני יודע שכל אחד מן הנוכחים — נקבעה עמדתו; אני יודע שכל אחד מן המצביעים — ידועה הצבעתו. ולכן דברי מופנים יותר לציבור הרחב, אותו ציבור שמלעיתים אותו במנות מורעלות של דיבה, עלילה וכזב, אותו ציבור שבטוחני כי לאחר שיתעורר מהחינה עשוריים מסביב לנושא יהיה מוכן לקלוט את דברי.

יש השמצות — עליהן לא אענה. אך ברצוני לה-גיד לכם דבר אחד: מכיר אני את העובדות. באותה תקופה שעליה מדובר מילאתי תפקידים שנגלגלם יודע אני את האמת. במשך שנים עמדתי בראש מוסד אשר

טיפל ישירות בבעיות מסוימות. ובכל הכנות — ותסלחו לי, חברי כנסת, שאגיד את זה — בכל הכנות של אדם דובר אמת אני חוזר ואומר כי כל הדברים ששמעתם בהודעות תנועתנו, כל הדברים ששמעתם מפי דוברינו, וכל הדברים שהשמעתי אני — אמת הם.

הו"ר י. דרניצקי (יודיו):

רשות הדיבור לחבר-הכנסת ישראל קרגמן, אחרון הנואמים בעניין זה.

ישראל קרגמן (המערך):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, בראשונה חשבתי שלא אכנס לפולמוס אלא אציג את הנושא, אבל כמה דברים שנאמרו כאן מחייבים תגובה, אפילו תהיה לא ארוכה.

חברי הכנסת, סיפרתי כבר ואספר גם הפעם את הסיפור על יהודי שבא מעיר גדולה לעיירה קטנה באוקראינה, בתקופת חנוכה, גשם, בוץ ורוחות. הגיע אותו יהודי לעיירה, נאנח ומיילל: ריבון העולמים, עיי-רה קטנה וכל-כך הרבה גשם. הייתי מוסיף לסיפור הזה סיפור שלי, אקטואלי: ריבון העולמים, סביב גו-שא זה כל-כך הרבה דמאגוגיה, כל-כך הרבה תכססות, גיפות העניין, היסטריה, איבה, שנאה וצביעות. רבו-תי, ידועה האמירה של אלכסנדר ינאי לאשתו שלומציון המלכה: תיראי מצבועים אלה, שעושים מעשה זימרי ומבקשים שכר כפינחס.

חבר-הכנסת שמואל תמיר, אתה לא יכול להתעלם מהחוזה שעשית, הוא לפני, שם נאמרים דברים ברו-רים. זוהי הצביעות.

שמואל תמיר (הליכוד):

תקרא אותו. הוא מדבר על חוק מימון מפלגות כשאני מבטיח לחבר-הכנסת שוסטק את חלקו לכל מה שיגיע לפי החוק.

ישראל קרגמן (המערך):

ההיה שקט, תשמע.

שמואל תמיר (הליכוד):

אתה חושב שאתן ליריב מסמך שנוגד למעשים? מה אתה מיחמת?

ישראל קרגמן (המערך):

עוד אטפל בעניין שלך. הרוגזה איננה מועילה, היא איננה משכנעת; גם לא צעקות. זה לא משכנע. לא הייתי נוגע בעניין זה אילו היית אומר שמה שמציעים כאן, אינך רוצה להשתמש בוה, אבל אתה הבטחת לעצמך בחוזה עם חבר-הכנסת שוסטק לא רק את העניין של מימון מפלגות שוטף. כתוב: "לרבות מילווה שיגיע ויתקבל לפי חוק מימון מפלגות, תשל"ג—1973, או הסדר הקשור בחוק זה או מכוח כל חוק אחר שיבוא במקום האמור או נוסף לו".

שמואל תמיר (הליכוד):

קרא כמו שכתוב, בשלמות, אל תוציא מן ההקשר. מדובר על חוק ומה שקשור בחוק ולא מדובר על החזרת חובות. בחוק מימון יש מקדמה לפני בחירות, אתה יודע את זה. אתה מוציא מן ההקשר ומסלף. אתה

— ערבויות ממשלתיות להלוואות כספים למפלגות (דין) (ש. תמיר, קרגמן, שובל, י. כהן) —

כאשר הובא לכנסת חוק מימון המפלגות התנגדה לו העתונות, זו העומדת עכשיו בשנאה ובאיבה למפלגות יום יום ביום במאמרים ראשיים, גם אז כתבה נגד. לא שמעתי אז אני טעם שבגלל העיתוי אמרו: לא נקבל. הם קיבלו. כאשר יחידת המימון הוגדלה — כולם קיבלו, איש לא הודיע שזה יהיה לא ציבורי מפני שצריך לבנות שיכונים. כולם קיבלו. זה מה שמרגיז אותי. אני נני מתנגד למי שאומר: לא, לא בכלל. אבל ללכת בדרך צבועה — לכך אני מתנגד.

יגאל כהן (הליכוד):  
מה קנה-המידה?

ישראל קרגמן (המערך):  
באשר למימון מפלגות אני חייב להגיד שמבקר המדינה בדק את ההוצאות, הוציא דו"ח על כל המפלגות וקבע שנהגו על-פי מה שהוא קבע, על-פי החוק. שאלתי אותו, כישיבה של ועדת הכספים לפני ימים מספר, והוא אמר כי "לביקורת של משרד מבקר המדינה במסגרת חוק מימון מפלגות יש השפעה מרסנת על כלל הוצאות המפלגות וכי יש מצב של התקדמות בביקורת זו. עם זאת דרושים שיפורים בחוק כדי שהביקורת תהיה אפקטיבית עוד יותר".

אני שמח, כאחד האחראים לחוק המימון, כאחד מהחברים שהגו את הרעיון הזה, שמבקר המדינה אומר דברים אלה. אני חושב שכל המפלגות, בלי יוצא מן הכלל, כל המפלגות שרוצות לקבל קונסולידציה של חובות, רוצות שמבקר המדינה יפקח על השימוש בכספים הללו ושיוקצבו רק לכיסוי חובות. אנו החלטנו, במפלגתי, שתהיה ביקורת, שיהיו קימוצים, קיצוצים ומאזנים; לפעול בגלוי ובפומבי תוך ביקורת ותוך פתרון של הצנע לבת. זה מה שהנוער רוצה, לפי דעתי. הוא רוצה שהכל יהיה בגלוי, והכל צריך להיות בגלוי. כאשר אני מתייצב לימין הצעה זו אני עושה זאת במצפון נקי, מתוך רצון. ואני חושב שכולנו, שרוצים את הקונסולידציה, רוצים שזה לא יעשה בדרכים שונות אלא בדרך ברורה, גלויה ומבוקרת, ושיפורסמו כל שנה מאזנים ושהמבקר יבדוק אותם.

(חבר הכנסת א. ליי קירא קריאת ביניים)

חבר הכנסת אמנון לין, אתה היית שם חבר, אתה יודע איך זה. זה אחד הדברים שהם בחוקת תנאי לריענון המפלגות.

זלמן שובל (הליכוד):  
אתם באמת רעננים מאוד.

ישראל קרגמן (המערך):  
וביחס למגבית בין החברים ומסים: מי שחושב שעליידי סידור מגבית יפתרו את בעיית החובות, משה לא את עצמו ומשלה את האחרים. אני בהחלט בעד זה שכל אחד מאתנו, במפלגה שאני שייך לה, במערך, יתן לפי קריטריונים מסויימים כך וכך כספים. אבל מי שחושב שיפתרו את בעיית החובות על-ידי כך, משלה את עצמו, משלה את העם ומשלה את האחרים. רבותי, לשם מה ההגזמה הנוראה, ניסוח העניין וחוסר ההגינות בהצגת העניין גם פה? וסוף סוף, במה

מסלף. תקרא בשלמות, אל תסלף. אתה יושב-ראש ועדת הכספים.

ישראל קרגמן (המערך):  
אני מופיע עכשיו כחבר כנסת מטעם סיעת המערך. אני מבקש לא לעזור לי. אקרא את הכל. מדובר על כספים, ונאמר: "הוראות סעיף זה יחולו על כל הסכומים שיגיעו ויתקבלו לקראת הבחירות לכנסת התשיעית ולכנסות הבאות, ולצורך בחירות אלה, או כל סכום אחר, לרבות מלווה שיגיע ויתקבל לפי חוק מימון מפלגות, תשל"ג—1973, או הסדר הקשור בחוק זה או מכוח כל חוק אחר שיבוא במקום האמור או נוסף לו".

שמואל תמיר (הליכוד):  
אילו כספים? — שאני אתן לחבר הכנסת שוסטק. תקרא.

ישראל קרגמן (המערך):  
כל החומר הזה ניתן לי על-ידי חבר הכנסת שוסטק, לא סחבתי ממנו. זה פורסם בעתונות שחור על גבי לבן.

שמואל תמיר (הליכוד):  
בוודאי, אין להסתיר פה שום דבר.

ישראל קרגמן (המערך):  
זה מנוסח יפה, כנראה לעורך-דין, אבל אלה דברים ברורים.

כמובן, כל הזכות והחובה לחבר הכנסת שמואל תמיר לדבר נגד המלווה הזה, לדבר על צרכי בטחון, אבל להציג את עצמו כצדיק — זה פגום, כי זו לא אמת. זו צביעות.

אעבור לסעיפים אחרים, יותר מעניינים. אמרתי "צביעות", אמרתי "תכססנות", תכססנות של שני חברי הבית אשר דיברו כאן, מימין ומשמאל, ושאלו מדוע לא עשינו זאת כשדנו בחוק מימון מפלגות. מפלגתי הודיעה למבקר המדינה שיש חוב של 24 מיליון ל"י, אבל מה אפשר היה לעשות אז באותה מהומה של חוק מימון מפלגות? — אפשר היה להכניס את זה. מה הפשע שאז לא הכניסו ועכשיו כן? — זה תכסיס. על תכסיסים צריכה להיות בנויה אידיאולוגיה מפלגתית. על כך דיברו חברי הכנסת גדעון פת ודב זכין. מה היה משתנה? — שום דבר לא.

(חבר הכנסת י. כהן קורא קריאת ביניים)

חבר הכנסת יגאל כהן, רצוי שתהיה לך דרך-ארץ וחשמל. עוד אגע בזרימת כספים למפלגות.

זלמן שובל (הליכוד):  
אתה מדבר לא אמת. בתור יושב-ראש ועדת הכספים, היוזר בלשונך.

ישראל קרגמן (המערך):  
זה פורסם. עוד אבקש לשנות את החוק ושייאמר בו שמבקר המדינה יבדוק גם כספים המגיעים מתאגידים בחוץ-לארץ, שיבדוק את זה ויפרסם דו"ח על הכל. אציע לכנסת הצעת חוק לשני חוק מימון מפלגות.

שמואל תמיר (הליכוד):  
מי ראה את הספרים?

ישראל קרגמן (המערך):  
חברי הכנסת שמואל תמיר, לא אגדיר עוד.

שמואל תמיר (הליכוד):  
תגדיר.

ישראל קרגמן (המערך):  
ביחס לצביעות — — —

שמואל תמיר (הליכוד):  
תגדיר. עם ישראל ראה אותך בטלוויזיה.

ישראל קרגמן (המערך):  
העם רוצה במפלגות, עם כל הביקורת. היו בחירות לפני שנתיים. העם הלך בהמוניו לבחירות, עם כל הביזוי. היו עכשיו בחירות להסתדרות המורים, היו בחירות לאגודים מקצועיים שונים.

הקשר הטבעי, הקשר בין חזון ובין ממון, הוא התקציב. מפלגות זקוקות לתקציב. כל מי שחושב שבמסי חברים אפשר לממן מפלגה, טועה. זה נכון אולי לגבי מפלגה של איש אחד או שניים. אבל מפלגות המוניות זקוקות לתקציב. תקציב לא יכול לבוא רק ממסי חברים. הוא זקוק לעזרה ממלכתית. מי ששולל זאת שולל את קיום המפלגות. זאת הבינו כל הארצות הדמוקרטיות.

מאיר פעיל (מוקד):  
האם יש דוגמאות לערבויות מטעם ממשלות? לא דוגמאות של חוק מימון מפלגות.

ישראל קרגמן (המערך):  
חברי הכנסת, כל מי שחושב שאם, נניח, לא תהיה קונסולידאציה של חובות יסתדרו ענייני הבטחון, יסתדרו ענייני החינוך וכו', אינו אלא טועה. אילו זה היה כך, הייתי מוותר. אבל זה מגוחך. באילו סדרי גודל מדובר? מדובר על כך שהבנקים המסחריים יתנו בערבות המדינה, בריבית מסוימת ובהצמדה מסוימת, חוץ ביטוח הצמדה עליידי הממשלה, כפי שנתנו לרבים. האין למפלגה זכות מוסרית לכך? הפרטים, כמובן, צריכים להתברר בוועדת הכספים. יש לכך מורסד מוסמך עליידי הכנסת שצריך לדון בעניינים אלה. לכן אינני מבין את ההגזמה הנוראה והטענות לגבי 50 מיליון לירות שיינתנו בריבית ומבנקים מסחריים. אינני מבין מה קרה לחברי כנסת.

(חברי הכנסת י. כהן קורא קריאת ביניים)

מה קרה לבית הזה? מה עלולה להפסיד הממשלה, מה עלול להיגרם למשלם המסים? אני עושה חשבון קצר. יש עכשיו אינפלציה, בלי ספק, דוהרת. זה דבר חמור. אבל אם אנו מדברים על חמש-עשרה שנה שנוכל לחיות בהן ב-20% אינפלציה, האם סכום זה הוא משמעותי? זה בכלל כסף? אולי לא יהיה או כסף, יהיו ניירות. אינני יודע מה יהיה. אבל אם מדברים בטווח של חמש-עשרה שנה — — —

זלמן שובל (הליכוד):  
משלם המסים יסיד 15 מיליון לירות לשנה, לפחות.

מדובר כאן? האם מדובר על כך שימחקו את חובות המפלגות? האם מדובר שיתנו מתנה למפלגות? מדובר על הלוואה, על מילווה מבנקים, מבנקים מסחריים, בריבית ובהצמדה מסוימת, כפי שנתנו 5 מיליארד לירות בארץ לכל מיני גופים, מוסדות ציבוריים ופריטים.

מאיר פעיל (מוקד):  
אפשר לקבל נתונים, למשל, כמה ריבית?

ישראל קרגמן (המערך):  
אני רוצה לומר לך, כאשר הכנסת תחליט מה שרצוי, לדעתי, שתחליט, וכאשר העניין יימסר לוועדת הכספים, לפי החוק, ביחס לערבויות, וכאשר תראה הממשלה על סמך מה שהמפלגות דורשות שיש הכרח בקונסולידאציה של חובות ויציעו לנו הצעה — אז תראה ועדת הכספים מה נתנו לזה ומה נתנו לזה, מה נתנו לקופת-חולים זו ולקופת-חולים אחרת, מה נתנו לאוניברסיטאות, מה נתנו לכל מיני גורמים וגופים, ולפי זה ייקבע. האם המפלגה היא מין סרח עודף כזה שצריך לבנות אותה כך, כפי שעושים?

יגאל כהן (הליכוד):  
אתה מבזה את המפלגה בדרך זו.

ישראל קרגמן (המערך):  
זה לא לפי כבודי.

יגאל כהן (הליכוד):  
כבודך לא בא מפה.

ישראל קרגמן (המערך):  
אני אומר שיש מלוא הזכות המוסרית למפלגות — אינני אומר: כל המפלגות, כי אישית אינני מעוניין שתהיינה כל-כך הרבה מפלגות — והמפלגות הן חלוץ הראווה של החברה הדמוקרטית. לכן מי שמבזה את המפלגות, — ויש כאלה — איננו רוצה שתהיינה מפלגות חזקות, כדי שמישהו יוכל לשלוט. התא היסודי של המשטר הדמוקרטי הוא המפלגות.

חברי הכנסת, בארצות דמוקרטיות כמו הולנד, שבדיה ואנגליה עשו דבר דומה. באנגליה, למשל, העלה עכשיו הלייבור את תקציבי המפלגות, לפני חודשים מספר, כדי לא לקבל מהאגודים המקצועיים וכדי לא לקבל תרומות וכיוצא באלה.

מאיר פעיל (מוקד):  
זה חוק מימון המפלגות.

ישראל קרגמן (המערך):  
נדמה לי שאנגליה או שבדיה הן ארצות דמוקרטיות.

שמואל תמיר (הליכוד):  
אתה מוכן לגלות את הספרים, למי חייבים ובשל ביל מה?

ישראל קרגמן (המערך):  
דין-חשבון צריך לתת למבקר המדינה. לא כל אחד צריך לראות.

— ערבויות ממשלתיות להלוואות כספים למפלגות (דיון) (קרגמן, פעיל); (סיכום הדיון) (דרניצקי, פעיל) —

**ישראל קרגמן (המערך):**

אתה אמנם בנקאי, אבל אני לא אלמד ממך חשבון. אתה בנקאי, אני לא. אני יודע שאם האינפלציה תהיה במשך חמש-עשרה שנה 10% לשנה, זה דבר נורא. לא מדובר בשנה, שנתיים או שלוש, אלא בחמש-עשרה שנה. מדובר ב-50 מיליון לירות, ההצמדה תכוסה על ידי המפלגות ב-4%—5%, והממשלה תצטרך לתת 5% על 2.5 מיליון. זו תהיה כל התמיכה למפלגות במשך חמש-עשרה שנה. מזה עשו את העניין הגדול של הצלת הבטחון והחינוך, מעונות עובדים, מעונות ילדים וכו'.

**מאיר פעיל (מוקד):**

אם זה "שום דבר", למה הייתם צריכים את זה?

**ישראל קרגמן (המערך):**

מה שנאמר כאן היה מוגזם, לא רציני. אולם מדובר בסכום שיכול להציל מפלגות, כי כל מפלגה התחייבה על-פי חוק לשלם את חובותיה על-ידי שיעבוד המימון. ואם מפלגתי צריכה לשלם ממליון לירות שהיא מקבלת 650,000 לירות על חשבון הלוואות, אין לה ממה להתקיים. אתם אומרים שלא איכפת לכם. אבל לעם זה

## 2. סיכום הדיון

העבודה ולתנועת החירות — ואני עדיין מקווה שהמפד"ל תנער חצנה מתרגיל זה — לקבל הלוואות דשנות לשנים רבות, בריבית נמוכה, בערבות הממשלה, הן לעצם החזרתן והן לאי-הצמדת הריבית, ערבות שתעלה למשלם המסים הישראלי, על פי חישוביהם של כלכלנים מוסמכים, 15 מיליון לירות לשנה, החל משנה זו, שנת 1975. שימו לב, חברי הכנסת, אין זה מקרה שחבר הכנסת קרגמן לא הואיל לומר מה גובה הריבית, מה נומך ההצמדה ומה משך הזמן, והגיע לחשבון מתחשב של 2.5 מיליון לירות לשנה, הסכום שתעלה על בות זו, כאילו זה דבר של מה בכך. גם סכום של 2.5 מיליון לירות לשנה הוא סכום רציני במדינה שלנו.

אני יודע את מפלגת העבודה. אני מכיר פחות את תנועת החירות. אילו היתה הפרשה מסתכמת בכיסוי הפסד ריבית של 2.5 מיליון לירות לשנה, לא היתה קמה כל הוצעה. אין זאת אלא שהפרשה רצינית יותר ואין רוצים לחשוף אותה לפני הכנסת והציבור. רוצים לסיים אותה מתחת לשולחן בוועדת הכספים.

התפקיד ההיסטורי של מימון זה הוא להנציח במפלגות אלה את הממסדים הוותיקים, שלא זו בלבד שאינם מתאימים מדיניותם ורעיונותיהם לימינו אלה, אלא שאף הוכיחו, במטותא, שהם שלומיאלים אירגוניים. אילו היתה דמוקראטיה של אמת במפלגת העבודה ובתנועת החירות, הרי היתה כיום מוחלפת המנהיגות של שתי המפלגות והיה מתחולל בתוכן רנסאנס רעיוני ובמקביל לו גם תהליך של התחדשות כלכלית, שעניינה גיוס כספים מחברים מתלהבים חדשים מימוש חלק מהנכסים.

מדוע אנחנו, כנסת ישראל, משלם המסים, צריכים לסייע למנהיגים אלה להיאחז בקרנות המזבח? הבה נעזור להם להימג ובכך נתרום לתחייה הרצויה הן בתנועת החירות והן במפלגת העבודה.

**היו"ר י. דרניצקי (יודין):**

רשות הדיבור לחבר הכנסת פעיל, לדברי סיכום.

**מאיר פעיל (מוקד):**

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, כאחד משני יומי ההצעה שהכנסת תדון על כל פרשת הערבויות הממסדיות שלחיות לכיסוי חובות המפלגות, אני מרשה לעצמי לסכם את הוויכוח, להביע את דעתי ולהציע הצעה מסויימת לכנסת.

מפלגה היא ביסודו של דבר התארגנות התנדבותית של אנשים המתאגדים יחדיו על בסיס מכנה משותף רעיוני. במדינה פלוראליסטית חשוב מאוד שתתקיימנה מפלגות פוליטיות כאלה, כל עוד הן מקיימות חיים רעיוניים מלאים וכל עוד הן מקיימות בחיי היום-יום את מצוות המכנה הדמוקראטי של בחירות, של רטאציה בקרב המנהיגים ושל שיתוף האנשים בהחלטות ובפעולות. ההתנדבות צריכה, עקרונית, להיות גם מקור המימון למפלגות.

במדינת ישראל הפכו חלק מהמפלגות לממסדים הירארכיים, בעלי יחסי גומלין שבטיים-פאטרנאליסטיים בין המנהיגות שצמחו ואינן רוצות להתחלף לבין נתיני המפלגות ואלה התלויים בהן.

ניתן להבין מדוע רצתה ההסתדרות, ומדוע רצתה הכנסת, להכניס סדר בבעיות הכספיות של המפלגות על-ידי מס המפלגות בהסתדרות ועל-ידי חוק מימון המפלגות שקיבלה הכנסת. חבר הכנסת קרגמן הסביר זאת יפה מאוד תוך הבאת דוגמאות מהעולם הנאור. אולם מה שמתרחש היום הוא דבר קשה, לפי דעתי, קשה מנשוא.

המפלגות הגדולות החליטו לחבור נגדנו ולנסות להביא את המדינה לכלל כיסוי חובותיהן שנוצרו לפני חלק מימון המפלגות. הרעיון הוא לאפשר למפלגת

חוברת כ"ב, ישיבה קס"א

— ערביות ממשלתיות להלוואות כספים למפלגות (סיכום הדיון) (פעיל, דרניצקי, ורטמן, ש. תמיר, שובל, קרגמן, שערי) —

להציע לסטות מן הנוהג ולקיים הצבעה בישיבה אחרת.  
לפיכך אני ממעיד עתה להצבעה שתי הצעות.

שמואל תמיר (הליכוד):

סליחה, כיוון שיש הצעה שנייה, אדוני היושב-ראש, צריך לומר מי מציע אותה. יש הצעה שקרא אותה חבר-הכנסת מאיר פעיל בשמו ובשם חברת-הכנסת אלוני. מי מציע הצעה שנייה?

היו"ר י. דרניצקי (יודין):

אני ממעיד להצבעה את הצעתו של חבר-הכנסת מאיר פעיל לדחות את ההצבעה בנושא זה לישיבה אחרת.

### הצבעה

בעד ההצעה לדחות את ההצבעה

לישיבה אחרת — 16

נגד — 55

ההצעה לדחות את ההצבעה לישיבה אחרת  
לא נתקבלה.

זלמן שובל (הליכוד):

טוב שקסינג'ר נסע לריאד, אחרת היו מבקשים מאתנו לדחות את ההצבעה ולחכות.

היו"ר י. דרניצקי (יודין):

אני קובע כי נדחתה הצעתו של חבר-הכנסת מאיר פעיל וההצבעה תתקיים בישיבה זו. אבקש את חברי הכנסת ישראל קרגמן להביא את הצעת הסיכום שלו.

שמואל תמיר (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, בשם מי?

היו"ר י. דרניצקי (יודין):

בשם סיעת המערך.

(קריאות: בכלל זה מפ"ם?)

זלמן שובל (הליכוד):

חבר-הכנסת זכין, מי דיבר על צביעות?

היו"ר י. דרניצקי (יודין):

הכל יבוא על מקומו בשלום.

חבר-הכנסת קרגמן, בבקשה.

ישראל קרגמן (המערך):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, בשם סיעת המערך הנני מציע את הצעת הסיכום הבאה:

הכנסת מחליטה כי אין מניעה לכך ששר האוצר יפנה לוועדת הכספים בבקשה לאשר ערבות להלוואות כספים למפלגות וכי ועדת הכספים תטפל בעניין בהתאם לחוק ערביות מטעם המדינה.

ברצוני להודיע שחברי מפ"ם בסיעת המערך אינם בדעה זו.

היו"ר י. דרניצקי (יודין):

אבקש את חבר-הכנסת שערי להביא את הצעתו.

יהודה שערי (המפלגה הליברלית העצמאית):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, ברצוני להביא

אם הכנסת לא תאשר את שיטת הערביות המוצעת, תתרום בכך שתי תרומות חשובות: ראשית, היא תטהר את האווירה הציבורית שהשתררה לאחרונה סביב פרשת הערביות הממשלתיות ותעלה את כבוד הכנסת וסמכותה, בתקופה קשה, בתקופה של מיתון או נסיגה כלכלית; שנית, הכנסת תתרום תרומה חשובה להחשת תהליך התחייה הרעיונית והארגונית בחלק מהמפלגות הממסדיות ובכך נועיל רבות לדמוקרטיה הישראלית.

מכאן נובע כי העניין הוא הרבה יותר עמוק מאשר סתם פרשה של הלוואה מועדפת, אלא ממש בעיה עקרונית הטמונה בחיינו הפוליטיים.

מן הוויכוח שהתנהל היום בכנסת ניכר כי יש חברי כנסת לא מעטים בתוך מפלגת העבודה, חירות והמפד"ל, המתלבטים עמוקות בנפשם בעניין זה. לכן דומה כי טוב נעשה אם נדחה את ההחלטות וההצבעה הסופית בעניין זה למשך שבועות מספר כדי שחברים ישרי דרך אלה יוכלו להגיע להחלטה סופית ולנסות להשפיע על מפלגותיהם.

לכן החלטנו, חברת-הכנסת שולמית אלוני ואנוכי, להגיש את המכתב הבא אל יושב-ראש הכנסת:

"לכבוד מר ישראל ישעיהו, הכנסת, ירושלים.  
אדון נכבד, כמגישי ההצעה לסדר-היום בדבר הלוואות וערביות לחיסול חובות המפלגות, אנו מבקשים בזה לדחות את סיכום הדיון ואת ההצבעות למועד אחר, על-פי בקשות של חברי כנסת."

היו"ר י. דרניצקי (יודין):

חברי הכנסת, הדיון בהצעה לסדר-היום של חברי הכנסת שולמית אלוני ומאיר פעיל נסתיים. הכנסת עוברת להצבעות. חייב אני להעמיד תחילה להצבעה את ההצעה של חברי הכנסת בעלי ההצעה לסדר-היום אשר הציעו לדחות את ההצבעה לסיכומי של דיון זה.

משה ורטמן (המערך):

למה צריך בכלל להצביע?

היו"ר י. דרניצקי (יודין):

מכיוון שיש הצעה.

יש שתי הצעות: הצעה אחת — לסכם את הדיון בישיבה זו, הצעה שנייה — לדחות את ההצבעה לשיבה אחרת.

שמואל תמיר (הליכוד):

מי הציע לסכם עכשיו?

היו"ר י. דרניצקי (יודין):

יש לפני שורה של הצעות לסיכום מטעם סיעות שונות והן מתכוונות להצבעה בישיבה זו.

שמואל תמיר (הליכוד):

אני מבקש שידועו לבית מי המציעים.

היו"ר י. דרניצקי (יודין):

חברי הכנסת, כל דיון בכנסת מסתיים בהצבעה. זכרנו של מישו מחברי הכנסת, בשם סיעה זו או זו,

— ערבויות ממשלתיות להלוואות כספים למפלגות (סיכום הדיון) (שערי, דרניצקי, בן-פורת, ש. תמיר, מלמד, ורדיגר, בגין, קרגמן, פעיל, אלוני, ארבל-אלמוזלינו) —

ישראל קרגמן (המערך):  
בשביל תיקון.

היו"ר י. דרניצקי (יודין):  
בבקשה לעלות ולהודיע הודעתך.

ישראל קרגמן (המערך):  
אדוני היושב-ראש, אני מבקש לתקן את הצעתי ולכתוב כי היא על דעת חטיבת תנועת החירות בל-בד שבסיעת הליכוד.

מאיר פעיל (מוקד):  
זה בהתאם ל"ניקוי ראש". זאת קואליציית "ניקוי ראש".

שמואל תמיר (הליכוד):  
אדוני היושב-ראש, אני מבקש להציע הצעה לסדר.

שולמית אלוני (תנועה לזכויות האזרח):  
אני מבקשת להצביע על כל הצעה בנפרד.

שמואל תמיר (הליכוד):  
בהצעה של חברי-הכנסת שערי דובר על חברי כנ-סת הנמנים עם גופים, והוא מנה אילו גופים. כרגע דובר על חטיבה. אם כך הדבר הרי גם בהצעת חברי-הכנסת שערי צריך שייאמר במפורש: חטיבת הליברא-לים העצמאיים, חטיבת הרשימה הממלכתית, חטיבת המרכז החפשי.

(חברי הכנסת מ. בגין קורא קריאת-ביניים)

היו"ר י. דרניצקי (יודין):  
חברי הכנסת, אבקש תשומת-לב. הייב אני ברגע זה למלא את חובתי כיושב-ראש הישיבה ולמסור הודעה המתבססת על תקנון הכנסת. תקנון הכנסת מכיר רק בקיומן של סיעות ולא בקיומן של חטיבות. על-פי זה עמדתה המצפונית והעניינית של חברי הכנסת, בין שהם בודדים ובין שהם מהווים מפלגות, תבוא לידי ביטוי בהצבעה, ואילו ההצבעה עצמה תתקיים על-פי הצעות של הסיעות.

אולם, חברי הכנסת, בינתיים הגיעה אלי הודעה כדלהלן: "לכבוד יושב-ראש הכנסת, מר ישעיהו" — ברגע זה אני ממלא את מקומו — "אדוני הנכבד, על-פי סעיף 60(ב) לתקנון הכנסת אנו התחומים מטה מבקשים להצביע הצבעה אישית על הצעת הסיכום לדיון על מימון החובות של מפלגות באמצעות הלוואות מסוב-סדות". ועל זה באים על החתום עשרים חברי כנסת. על-פי התקנון חייבת להתקיים הצבעה אישית.

מנחם בגין (הליכוד):  
פתרון יפה מאוד.

שולמית אלוני (תנועה לזכויות האזרח):  
יש להצביע על כל הצעה בנפרד בעד ונגד.

יושנה ארבל-אלמוזלינו (המערך):  
אפשר לבקש הצבעה חשאית.

יהודה שערי (המפלגה הליברלית העצמאית):  
אדוני היושב-ראש, — — —

הצעת החלטה לסיכום הדיון על ערבויות ממשלתיות להלוואות כספים למפלגות מטעם הסיעות: ל"ע, רק"ח, ר"צ, מוקד, חברי-הכנסת בנימין הלוי, וכן חברי הכנסת מהחטיבות: המפלגה הליברלית העצמאית, מפ"ם, הרשימה הממלכתית והמרכז החפשי:

הכנסת שוללת בשעת חירום זו את ההצעה להעניק הלוואות מועדפות למפלגות לשם כיסוי חובותיהן בעזרת ערבויות ממשלתיות להלוואות אלה וכיסוי הפ-רשי ריבית והצמדה על-ידי אוצר המדינה.

היו"ר י. דרניצקי (יודין):  
אבקש את חברי-הכנסת למלמד להביא את הצעת הסיכום שלו.

מורדי בן-פורת (המערך):  
היתה פה הצעת סיכום של סיעות בשם המרכז החפשי ומפ"ם.

שמואל תמיר (הליכוד):  
ההודעה היתה בשם חברי כנסת הנמנים עם סיעות אלה.

היו"ר י. דרניצקי (יודין):  
בסוף הישיבה אפשר יהיה למסור הודעה בעניין זה.

אברהם מלמד (חזית דתית לאומית):  
אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, ברצוני להביא הצעת החלטה מטעם סיעת חזית דתית לאומית:

הכנסת קובעת שיש להיענות לבקשת מפלגות לקבלת ערבויות חד-פעמיות ממשלתיות להבטחת קונ-סולידאציה של חובות, וזה בתנאים הבאים: א) המפלגה המבקשת תתחייב בכתב שתוך שישה חודשים תצמצם את מנגנונה בלא פחות משליש, וזה תחת ביקורת מבקר המדינה. ב) ההלוואה תהיה לא צמודה, תוך תשלום מלוא הפרמיה, לביטוח הצמדה.

היו"ר י. דרניצקי (יודין):  
אבקש את חברי-הכנסת אברהם ורדיגר להגיש את הצעתו בשם סיעת חזית דתית תורתית.

אברהם ורדיגר (חזית דתית תורתית):  
אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הצעת סיכום מטעם סיעת חזית דתית תורתית לדיון על מתן ער-בויות ממשלתיות להלוואות כספים למפלגות:

הכנסת מחליטה כי בשעת חירום זו, כאשר מכבי-דים את עול המסים וההיטלים על הציבור הרחב הנדרש להידוק החגורה ולחסכון מירבי, וכאשר הממ-שלה מקצצת בשירותי הבריאות, הסעד והחינוך וכ-שירותים חיוניים נוספים — אין לאשר מתן הלוואות למפלגות על-ידי הממשלה או בערבותה, למרות החו-בות הכבדים המעיקים על המפלגות.

מנחם בגין (הליכוד):  
תקן את ההודעה, חברי-הכנסת קרגמן.

היו"ר י. דרניצקי (יודין):  
חברי-הכנסת קרגמן, עוד לא מסרתי לך את רשות הדיבור. אתה מבקש את רשות הדיבור? בשביל מה?

חברת כ"ב, ישיבה קס"א

— ערבויות ממסלחיות להלוואות כספים למפלגות (סיכום הדיון) (ש. תמיר, דרניצקי, שערי, קורן, בן-מאיר, לורד, ש. תמיר, בגין, מואב) —

שמואל תמיר (הליכוד):  
כל הצעה בעד ונגד.

היו"ר י. דרניצקי (יורדן):  
אם כן, עשרים חתימות כשרות.

היו"ר י. דרניצקי (יורדן):  
חבר-הכנסת שערי, מה ברצונך?

יהודה שערי (המפלגה הליברלית העצמאית):  
אני רוצה להודיע שסיעת הליברלים העצמאיים — — —

דוד קורן (המערך):  
אדוני היושב-ראש, אני מבקש לקרוא את שמות העשרים האלה.

היו"ר י. דרניצקי (יורדן):  
אקרא.

מה ברצונך להודיע, חבר-הכנסת שערי, והאם זה נוגע למכתב שקראתי?

יהודה שערי (המפלגה הליברלית העצמאית):  
כן, לצורת ההצבעה.

אני רוצה להודיע שסיעת חזית דתית תורתית מסכימה שההצבעה השמית על הצעתה תהיה ביחד עם ההצבעה על ההצעה שהגשתי בשם סיעות אחדות. אני חושב שזה יחסך זמן.

דוד קורן (המערך):  
אתה מודיע זאת בשם סיעת חזית דתית תורתית?

היו"ר י. דרניצקי (יורדן):  
איני רואה בהודעה זו שום תרומה מיוחדת להצבעה בכנסת.

חברי הכנסת, קודם כל אבקש את מזכיר הכנסת לקרוא את שמות החתומים. אבקש את תשומת-לבם של חברי הכנסת.

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):  
על איוו הצעה מצביעים עכשיו, אדוני היושב-ראש?

היו"ר י. דרניצקי (יורדן):  
אם חברי הכנסת יקשיבו, יידעו.

ביקשתי ממזכיר הכנסת לקרוא את שמות החתומים על המסמך המבקש הצבעה אישית.  
(קריאה: לא מאמינים?)

מזכיר הכנסת נ. לורד:  
חבר-הכנסת: בועז מואב, שולמית אלוני, מאיר פעיל, גדעון פת, יצחק גולן, כאן באה חתימה שאינה ניתנת לפיענוח, בנימין הלוי, אברהם לבנבראון, הלל זיידל, יצחק מודעי, אברהם כץ, אמנון לין, יגאל כהן, נסים אליעד, יהודה בן-מאיר, תופיק זיאד, יחזקאל פלומין, מרשה פרידמן, וכאן יש עוד חתימה שאינה ניתנת לפיענוח, לצערי.

שמואל תמיר (הליכוד):  
שלי, אדוני המזכיר.

מזכיר הכנסת נ. לורד:  
שמואל תמיר.

מנחם בגין (הליכוד):  
אני מוכן לצרף את חתימתי.

היו"ר י. דרניצקי (יורדן):  
חברי הכנסת, הכנסת תעבור להצבעה. לפי תקנון הכנסת אפשר לבקש הצבעה אישית בכל מקרה על אחת ההצעות. אני רוצה לשאול את חבר-הכנסת בועז מואב ששמו פותח, אם איני טועה, את רשימת מבקשי ההצבעה האישית: האם אתה מבקש הצבעה אישית על ההצעה שהובאה על-ידי חבר-הכנסת קרגמן?

בועז מואב (תנועה לזכויות האזרח):  
כבוד היושב-ראש, בבקשה שלנו מופיעים חותמים גם מסיעת המפד"ל, והם הגישו הצעה שונה מן ההצעה שהוגשה על-ידי חבר-הכנסת שערי. לכן אני מבקש שתהיה הצבעה אישית על כל ההצעות שהועלו לסיכום הדיון.

היו"ר י. דרניצקי (יורדן):  
אני מצטער, חברי הכנסת. נפל בחלקי תפקיד שאיני ננו קל: לשמור באחת הישיבות הבלתי-רגילות של הכנסת על התקנון על כל סעיפיו, והתקנון אומר שיש להגיש הצעה חתומה בבקשה להצבעה שמית-אישית על כל אחת ואחת מההצעות. בינתיים קבלתי את תשובתו של חבר-הכנסת בועז מואב שהוא מבקש הצבעה שמית על ההצעה שהובאה על-ידי חבר-הכנסת קרגמן. אבקש לגשת להצבעה.

אבקש את מזכיר הכנסת להתחיל בפרוצדורה של ההצבעה ולקרוא בשמות חברי הכנסת למען יגידו אם הם בעד או נגד ההצעה. אנחנו מצביעים על הצעת חבר-הכנסת ישראל קרגמן, בעד ונגד.

מזכיר הכנסת נ. לורד (קורא את שמות חברי הכנסת לפי סדר אלף-ביתי):

|                      |   |                |
|----------------------|---|----------------|
| אהרן אבוחצירא        | — | נמנע           |
| חמאד אבו רביעה       | — | בעד            |
| אליעזר אבטבי         | — | נמנע           |
| אבא אבן              | — | איננו          |
| שניאור זלמן אברמוב   | — | נגד            |
| יהודה מאיר אברמוביץ  | — | נגד            |
| אהוד אולמרט          | — | נמנע           |
| יגאל אלון            | — | איננו          |
| שולמית אלוני         | — | נגד            |
| סיף-אלדין אלזועבי    | — | בעד            |
| אריה אליאב           | — | נגד            |
| נסים אליעד           | — | נגד            |
| יוסף אהרן אלמוגי     | — | בעד            |
| עדיאל אמורי          | — | בעד            |
| יעקב ז'אק אמיר       | — | בעד            |
| ארי אנקוריון         | — | בעד            |
| אהרן אפרת            | — | איננו          |
| שושנה ארבל-אלמוזלינו | — | בעד, לצערי הרב |
| יורם ארידור          | — | בעד            |

ו' גיסן תשל"ה (19 מארס 1975) —  
— ערביות ממשלתיות להלוואות כספים למפלגות (סיכום הדיון) (לורך, דרניצקי, אולמרט) —

|                       |   |       |                    |   |       |
|-----------------------|---|-------|--------------------|---|-------|
| שמחה ארליך            | — | נגד   | חיים לנדאו         | — | בעד   |
| משה ארנס              | — | בעד   | בועז מואב          | — | נגד   |
| ידידיה בארי           | — | נגד   | יצחק מודעי         | — | איינו |
| מנחם בגין             | — | בעד   | אלי מויאל          | — | בעד   |
| יוחנן בדר             | — | בעד   | ג'בר מועדי         | — | בעד   |
| יוסף בורג             | — | נמנע  | יצחק נבון          | — | איינו |
| יצחק בן-אהרן          | — | איינו | אברהם מלמד         | — | נמנע  |
| יהודה בן-מאיר         | — | נמנע  | עקיבא גוף          | — | איינו |
| מרדכי בן-פורת         | — | בעד   | אורה נמיר          | — | בעד   |
| משה ברעם              | — | בעד   | משה בנימין נסים    | — | נגד   |
| יצחק גולן             | — | נגד   | פנחס ספיר          | — | בעד   |
| מטילדה גז             | — | בעד   | אברהם עופר         | — | בעד   |
| אברהם גיבלבר          | — | בעד   | עוזי פיינרמן       | — | בעד   |
| ישראל גלילי           | — | בעד   | יחזקאל שמחה פלומין | — | נגד   |
| חייקה גרוסמן          | — | נגד   | מאיר פעיל          | — | נגד   |
| פנחס גרוסר            | — | נגד   | מנחם פרוש          | — | נגד   |
| צבי גרשוני            | — | בעד   | מרשה פרידמן        | — | נגד   |
| משה דיין              | — | איינו | שמעון פרס          | — | בעד   |
| ליאון דיציאן          | — | נגד   | יצחק פרץ           | — | נגד   |
| מתתיהו דרובלס         | — | בעד   | גדעון פת           | — | נגד   |
| יהודה דרניצקי (יודין) | — | נגד   | חיים יוסף צדוק     | — | בעד   |
| יגאל הורביץ           | — | נגד   | דוד קורן           | — | בעד   |
| מנחם הכהן             | — | בעד   | חיים קורפו         | — | בעד   |
| בנימין הלוי           | — | נגד   | נוהת קצב           | — | בעד   |
| שלמה הלל              | — | בעד   | ישראל קרגמן        | — | בעד   |
| זבולון המר            | — | נמנע  | יוסף קרמרמן        | — | בעד   |
| אסתר הרליץ            | — | בעד   | בן-ציון קשת        | — | בעד   |
| מאיר וילנר            | — | נגד   | יצחק רבין          | — | בעד   |
| אברהם ורדיגר          | — | נגד   | אליעזר רונן        | — | איינו |
| זרח ורהפטיג           | — | איינו | אלימלך שמעון רימלט | — | נגד   |
| משה ורטמן             | — | בעד   | יצחק רפאל          | — | נמנע  |
| תופיק זיאד            | — | נגד   | זלמן שובל          | — | נגד   |
| הלל זיידל             | — | נגד   | אליעזר שוסטק       | — | נמנע  |
| אברהם זילברברג        | — | בעד   | משה שחל            | — | איינו |
| דב זכין               | — | נגד   | פנחס שינמן         | — | נמנע  |
| מיכאל חוני            | — | נמנע  | אברהם שכטרמן       | — | בעד   |
| בן-ציון חלפון         | — | בעד   | יצחק שמיר          | — | בעד   |
| מיכאל חריש            | — | בעד   | חביב שמעוני        | — | בעד   |
| תופיק טובי            | — | נגד   | יהודה שערי         | — | נגד   |
| מנחם ידיד             | — | איינו | יוסי שריד          | — | בעד   |
| אהרן ידלין            | — | בעד   | מאיר תלמי          | — | נגד   |
| גד יעקבי              | — | בעד   | יוסף תמיר          | — | נגד   |
| אביעד יפה             | — | איינו | שמואל תמיר         | — | נגד   |
| אברהם יפה             | — | איינו |                    |   |       |
| אהרן יריב             | — | איינו |                    |   |       |
| ישראל ישעיהו          | — | איינו |                    |   |       |
| גאולה כהן             | — | בעד   |                    |   |       |
| יגאל כהן              | — | נגד   |                    |   |       |
| מאיר כהן              | — | איינו |                    |   |       |
| קלמן כהנא             | — | נגד   |                    |   |       |
| אברהם כץ              | — | נגד   |                    |   |       |
| משה כרמל              | — | איינו |                    |   |       |
| אברהם לכנבראון        | — | נגד   |                    |   |       |
| איתן לבני             | — | איינו |                    |   |       |
| דוד לוי               | — | בעד   |                    |   |       |
| שלום לוין             | — | בעד   |                    |   |       |
| שלמה לורינץ           | — | נגד   |                    |   |       |
| אמנון לין             | — | נגד   |                    |   |       |

היו"ר י. דרניצקי (יודין) :

בטרם נעבור להצבעה על הצעות נוספות ברצוני להודיע את תוצאות ההצבעה שנתקיימה עכשיו :

בעד הצעת חבר-הכנסת י. קרגמן — 50

נגד — 40

נמנעים — 11

ההצעה שהובאה על-ידי חבר-הכנסת י. קרגמן נתקבלה.

אהוד אולמרט (הליכוד) :

אדוני הושב-ראש, אבקש רשות להודעה על הימנעות מהצבעה.

היו"ר י. דרניצקי (יודין) :

ההצבעה טרם נסתיימה.

|                                                                                                                                                                                                                                        |                       |   |       |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------|---|-------|
| מאיר פעיל (מוקד) :                                                                                                                                                                                                                     | אהוד אולמרט           | — | נמנע  |
| הסיכום ההיסטורי הוא שההצעה נדחתה.                                                                                                                                                                                                      | יגאל אלון             | — | איננו |
| ולמן שובל (הליכוד) :                                                                                                                                                                                                                   | שולמית אלוני          | — | בעד   |
| המיעוט הצביע בעד.                                                                                                                                                                                                                      | סיף-אלדין אלוזעבי     | — | נגד   |
| מאיר פעיל (מוקד) :                                                                                                                                                                                                                     | אריה אליאב            | — | בעד   |
| הסיכום האמיתי הוא שהכנסת בעצם דוחה את ההצעה.                                                                                                                                                                                           | נסים אליעד            | — | בעד   |
| נסים אליעד (המפלגה הליברלית העצמאית) :                                                                                                                                                                                                 | יוסף אהרן אלמוגי      | — | נגד   |
| הצביעות היא בקרב אלה שנמנעו.                                                                                                                                                                                                           | עדיאל אמוראי          | — | נגד   |
| היו"ר י. דרניצקי (יודין) :                                                                                                                                                                                                             | יעקב ז'אק אמיר        | — | נגד   |
| הצעת חברי-הכנסת קרגמן קיבלה רוב קולות. היא נתקבלה איפוא בכנסת.                                                                                                                                                                         | ארי אנקוריון          | — | נגד   |
| הכנסת עוברת להצבעה על הצעות אחרות.                                                                                                                                                                                                     | אהרן אפרת             | — | איננו |
| הגיע ליושב-ראש הישיבה הצעה חתומה על-ידי עשרים חברי הכנסת לערוך הצבעה אישית, שמית, גם לגבי הצעתו של חברי-הכנסת שערי. אבקש את מזכיר הכנסת להתחיל בהצבעה שמית על הצעתו של חברי-הכנסת שערי.                                                | שושנה ארבל-אלמוזליגו  | — | נגד   |
| לפני ההצבעה אני מודיע כי נתקבלה הודעה נוספת, חתומה על-ידי חברי-הכנסת שלמה לורינץ, יושב-ראש סיעת חזית דתית תורתית, המבקש לצרף את ההצבעה על הצעתו להצבעה על הצעת חברי-הכנסת שערי.                                                        | יורם ארידור           | — | נגד   |
| אהוד אולמרט (הליכוד) :                                                                                                                                                                                                                 | שמחה ארליך            | — | בעד   |
| אלה הן שתי הצעות שונות. אי-אפשר להצביע עליהן יחד.                                                                                                                                                                                      | משה ארנס              | — | נגד   |
| (שרי הפנים י. בורג קורא קריאת ביניים)                                                                                                                                                                                                  | ידידיה בארי           | — | בעד   |
| היו"ר י. דרניצקי (יודין) :                                                                                                                                                                                                             | מנחם בגין             | — | נגד   |
| כבוד השר בורג, אתן לך רשות לומר את דבריך. אני פונה עכשיו לחברי-הכנסת לורינץ : מטעמים טכניים חייב אני לשאול, כדי שההצבעה תהיה תואמת את התקנון — האם אתה רואה את הצעתך כהצעה זוהה להצעתו של חברי-הכנסת שערי? רק אז נוכל לקיים הצבעה אחת. | יוחנן בדר             | — | נגד   |
| שלמה לורינץ (חזית דתית תורתית) :                                                                                                                                                                                                       | יוסף בורג             | — | נגד   |
| רציתי רק לחסוך בזמנה של הכנסת. אם הדבר לא ניתן מטעמים טכניים, נא להצביע בנפרד.                                                                                                                                                         | יצחק בן-אהרן          | — | איננו |
| היו"ר י. דרניצקי (יודין) :                                                                                                                                                                                                             | יהודה בן-מאיר         | — | בעד   |
| אני מודה לחברי-הכנסת לורינץ על מאמצי החסכון שלו בזמן, אולם ההצבעה תתקיים רק על הצעתו של חברי-הכנסת שערי.                                                                                                                               | מרדכי בן-פורת         | — | איננו |
| אבקש את מזכיר הכנסת להתחיל בהצבעה.                                                                                                                                                                                                     | משה ברעם              | — | נגד   |
| מזכיר הכנסת נ. לורד (קורא את שמות חברי הכנסת לפי סדר אלף-ביתי) :                                                                                                                                                                       | יצחק גולן             | — | בעד   |
| אהרן אבוהצירא                                                                                                                                                                                                                          | מטילדה גז             | — | נגד   |
| חמאד אבו רביעה                                                                                                                                                                                                                         | אברהם גיבלבר          | — | נגד   |
| אליעזר אבטבי                                                                                                                                                                                                                           | ישראל גילי            | — | נגד   |
| אבא אבן                                                                                                                                                                                                                                | חייקה גרוסמן          | — | בעד   |
| שניאור זלמן אברמוב                                                                                                                                                                                                                     | פסח גרופר             | — | בעד   |
| יהודה מאיר אברמוביץ                                                                                                                                                                                                                    | צבי גרשוני            | — | נגד   |
|                                                                                                                                                                                                                                        | משה דיין              | — | איננו |
|                                                                                                                                                                                                                                        | ליאון דיציאן          | — | בעד   |
|                                                                                                                                                                                                                                        | מתתיהו דרובלס         | — | נגד   |
|                                                                                                                                                                                                                                        | יהודה דרניצקי (יודין) | — | בעד   |
|                                                                                                                                                                                                                                        | יגאל הורביץ           | — | בעד   |
|                                                                                                                                                                                                                                        | מנחם הכהן             | — | נגד   |
|                                                                                                                                                                                                                                        | בנימין הלוי           | — | בעד   |
|                                                                                                                                                                                                                                        | שלמה הלל              | — | נגד   |
|                                                                                                                                                                                                                                        | זבולון המר            | — | בעד   |
|                                                                                                                                                                                                                                        | אסתר הרליץ            | — | נגד   |
|                                                                                                                                                                                                                                        | מאיר וילנר            | — | בעד   |
|                                                                                                                                                                                                                                        | אברהם ורדיגר          | — | בעד   |
|                                                                                                                                                                                                                                        | זרח ורהפטיג           | — | איננו |
|                                                                                                                                                                                                                                        | משה ורטמן             | — | נגד   |
|                                                                                                                                                                                                                                        | תופיק זיאד            | — | בעד   |
|                                                                                                                                                                                                                                        | הלל זיידל             | — | בעד   |
|                                                                                                                                                                                                                                        | אברהם וילברברג        | — | נגד   |
|                                                                                                                                                                                                                                        | דב זכין               | — | בעד   |
|                                                                                                                                                                                                                                        | מיכאל חוני            | — | נגד   |
|                                                                                                                                                                                                                                        | בן-ציון חלפון         | — | נגד   |
|                                                                                                                                                                                                                                        | מיכאל חריש            | — | נגד   |
|                                                                                                                                                                                                                                        | תופיק טובי            | — | בעד   |
|                                                                                                                                                                                                                                        | מנחם ירד              | — | איננו |
|                                                                                                                                                                                                                                        | אהרן ירלין            | — | נגד   |
|                                                                                                                                                                                                                                        | גד יעקבי              | — | נגד   |
|                                                                                                                                                                                                                                        | אביעד יפה             | — | איננו |
|                                                                                                                                                                                                                                        | אברהם יפה             | — | איננו |

— ערבויות ממשלתיות להלוואות כספים למפלגות (סיכום הדיון) (לורך, דרניצקי, רימלט, גולן, אולמרט, בגין, ש. תמיר) —

היו"ר י. דרניצקי (יודין) :  
חברי הכנסת, תוצאות ההצבעה הן :  
בעד הצעתו של חבר-הכנסת י. שערי — 42  
נגד — 52  
נמנעים — 4  
הצעתו של חבר-הכנסת י. שערי לא נתקבלה.

היו"ר י. דרניצקי (יודין) :  
יש לפני עכשיו שתי הצעות נוספות, ומכיוון שב-  
יחס אליהן לא באה בקשה להצבעה שנית, נצביע  
על כל אחת מהן בעד ונגד. אני מעמיד עתה להצבעה  
את הצעת חבר-הכנסת מלמד.

ה צ ב ע

בעד ההצעה שהובאה עליידי חבר-

הכנסת א. מלמד — מיעוט  
נגד — רוב

ההצעה שהובאה עליידי חבר-הכנסת א. מלמד  
לא נתקבלה.

אלימלך רימלט (הליכוד) :  
מי נמנע ?

היו"ר י. דרניצקי (יודין) :  
אני מעמיד עכשיו להצבעה את הצעת חבר-הכנסת  
ורדיגר.

יצחק גולן (המפלגה הליברלית העצמאית) :  
אני מבקש למנות את הקולות.

ה צ ב ע

בעד ההצעה שהובאה עליידי חבר-

הכנסת א. ורדיגר — 36  
נגד — 47  
נמנעים — 7

ההצעה שהובאה עליידי חבר הכנסת ורדיגר  
לא נתקבלה.

אהוד אולמרט (הליכוד) :  
אני מבקש רשות להודעה על הימנעות מהצבעה.

היו"ר י. דרניצקי (יודין) :  
חברי הכנסת, הודעתי במהלך ההצבעה שאני חייב  
לנהל את ההצבעה בהתאם לסעיפי התקנון. בהצבעה  
סיעתית ניתנת לחבר סיעה פלוגית האפשרות להימנע  
מהצבעה רק על-פי הסכמה של סיעתו.

מנחם בגין (הליכוד) :  
נכון.

היו"ר י. דרניצקי (יודין) :  
הואיל וחבר-הכנסת בגין מסכים — — —

שמואל תמיר (הליכוד) :  
לא היה דיון על עניין זה בליכוד, וההודעה הזאת  
היא לא על דעת הליכוד.

אהרן יריב —  
ישראל ישעיהו —  
גאולה כהן —  
יגאל כהן —  
מאיר כהן —  
קלמן כהנא —  
אברהם כץ —  
משה כרמל —  
אברהם לבנבראון —  
איתן לבני —  
דוד לוי —  
שלום לוין —  
שלמה לורינץ —  
אמנון לין —  
חיים לנדאו —  
בועז מואב —  
יצחק מודעי —  
אליהו מויאל —  
ג'בר מועדי —  
אברהם מלמד —  
יצחק נבון —  
עקיבא נוף —  
אורה נמיר —  
משה בנימין נסים —  
פנחס ספיר —  
אברהם עופר —  
עוזי פיינרמן —  
יחזקאל שמחה פלומין —  
מאיר פעיל —  
מנחם פרוש —  
מרשה פרידמן —  
שמעון פרס —  
יצחק פרץ —  
גדעון פח —  
חיים יוסף צדוק —  
דוד קורן —  
חיים קורפו —  
נווהת קצב —  
ישראל קרגמן —  
יוסף קרמרמן —  
בן-ציון קשת —  
יצחק רבין —  
אליעזר רונן —  
אלימלך שמעון רימלט —  
יצחק רפאל —  
זלמן שובל —  
אליעזר שוסטק —  
משה שחל —  
פנחס שינמן —  
אברהם שכטרמן —  
יצחק שמיר —  
חביב שמעוני —  
יהודה שערי —  
יוסי שריד —  
מאיר תלמי —  
יוסף תמיר —  
שמואל תמיר —

חוברת כ"ב, ישיבה קס"א — ערבויות ממסליתיות להלוואות כספים למפלגות (סיכום הדיון) (דרניצקי, אולמרט, אליעד, פעיל, שובל); שאילתות ותשובות (דרניצקי, בארי, צדוק) —

היו"ר י. דרניצקי (יוריו):

רשות הדיבור לחבר הכנסת אולמרט.

אהוד אולמרט (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, חברי הכנסת שו"ט ואנוכי איננו תומכים בהסדר המוצע לכיסוי החובות, כפי שהודעת היום בנאומי במליאה, ולפיכך לא הצבענו בעד ההצעות שהובאו עליידי סיעות לצור רך הסדר לכיסוי החובות, מה גם שחטיבתי איננה מודעת טבעית וראשונה לניצול האפשרויות הטמונות בהסדר.

נסיים אליעד (המפלגה הליברלית העצמאית):

דרוש עוז גדול להצהיר הצהרות כאלה. סיעתכם הביאה לקבלת החוק, ואתה מעז להצהיר הצהרות כאלה.

אהוד אולמרט (הליכוד):

חברי הכנסת אליעד, מה שנדרש מחבר כנסת, גם בסיעה הליברלית העצמאית, הוא לדעת חשבון.

בארי פעיל (מוקד):

אתם תקבלו את כל הכסף מתנועת החירות.

אהוד אולמרט (הליכוד):

צריך לדעת חשבון של כיתה א'. צר לי שאתה לא יכול לעשות את החשבון המתאים.

## ד. שאילתות ותשובות

לשאלה 2: אינה מתעוררת.

היו"ר י. דרניצקי (יוריו):

הכנסת תעבור לשמיעת תשובות לשאילתות של חברי הכנסת. אבקש את שר המשפטים לעלות לדוכן ולהשיב לשאילתות.

2971. דברי שופטים בבית-המשפט המחוזי בבאר-שבע על דרכי פעולת הפרקליטים

חבר הכנסת י. בארי שאל את שר המשפטים ביום ז' באדר תשל"ה (18 בפברואר 1975):

השבועון "משפט וכלכלה" מוסר בגליונו מיום 5 בפברואר 1975 כי שופטים בבית-המשפט המחוזי בבאר-שבע ביקרו בעת האחרונה בחריפות פרקליטים העובדים בפרקליטות המחוז. בין השאר: בשל הכנה בלתי-נאותה של תיקים; התבטאות קלוקלת בבית-המשפט; הסתמכות עיוורת על דברי מתלוננים; אי-ראיון של עדי תביעה טרם זימונם לבית-המשפט; חוסר שימת לב לצדדים הטכניים הנוגעים להזמנת עדים; גרימת עיגוני דין, ביובו זמן והוצאות לנאשמים.

אבקש לדעת:

1. האם נבדקה הידיעה?
2. אם לאו — האם נכון כבוד השר להורות על בדיקתה?
3. אם כן — (א) מה העלתה הבדיקה? (ב) אילו מסקנות הוסקו על סמך ממצאיה?

שר המשפטים ח. י. צדוק:

לשאלה 1: הידיעה נבדקה עם נשיא בית המשפט המחוזי בבאר-שבע ויתר השופטים המוזכרים בכתבה.

לשאלה 3: מדברי השופטים נובע שהפרקליטים ממלאים את תפקידם לפי מיטב יכולתם, ביעילות ובמסירות, וכי במקרה ששופט משמיע לעתים הערות בחק זה או זה, הרי הערות כאלה מושמעות עליידי בית-המשפט לפרקליטים מטעם המדינה כשם שהן מופנות לסניגורים של הנאשמים, ואין השופטים מוצאים משהו חורג בעבודתם של הפרקליטים.

נשיא בית-המשפט המחוזי מדגיש שלעתים אמנם פונה שופט אל נציג הפרקליטות בנימה של ביקורת, אך זאת לא מפני שהפרקליט בעצמו אחראי לתקלה כלשהי אלא מפני שהוא רואה בפרקליט את נציגן של כל יתר רשויות המדינה, כגון המשטרה ורשויות מינהליות אחרות, והפרקליט הוא הכתובת היחידה שאליה הוא יכול להפנות את דברי ביקורתו.

2972. השימוש בתרומה להקמת אגף חדש בבית-החולים המרכזי שבבאר-שבע

חבר הכנסת י. בארי שאל את שר המשפטים ביום ז' באדר תשל"ה (18 בפברואר 1975):

עתון הערב "מעריב" מוסר בגליונו מיום 14 בפברואר 1975 על תרומה של מיליון דולר שהורמה עליידי ראש עיריית מיאמי שבפלורידה, בספטמבר 1974, להקמת אגף חדש בבית-החולים המרכזי בבאר-שבע. האגף לא הוקם ואנשי ההנהלה של בית-החולים בבאר-שבע אינם יודעים דבר על התרומה.

אבקש לדעת:

3. כמה תיקים נחשבים כמתינים מעבר לזמן הס-  
ביר לטיפולם עקב מחסור בשופטים ?
4. כמה מנציגי הציבור ישבו בשנה האחרונה בצ-  
וותי בתי-הדין ?
5. האם כל הצוות של נציגי הציבור שנתמנה  
בשעתו מנוצל לצורך ניהול סדיר של ישיבות בתי-  
הדין ?

שר-המשפטים ח. י. צדוק :

1. מספר השופטים המכהנים כיום בבתי-הדין לע-  
בודה הוא 13. בשנה האחרונה לא נוסף שום שופט.
2. המשרות התקניות הפנויות כיום הן : משרת  
סגן נשיא בית-הדין הארצי, שתי משרות של שופטים  
בבית-הדין האזורי בתל-אביב ומשרה של שופט בית-  
הדין האזורי בנצרת.
3. בהנחיות שהוצאו על-ידי נשיא בית-הדין האר-  
צי לעבודה נקבע כי זמן סביר לטיפול בתיקי סיכסוכי  
יחידים, ביטוח לאומי, קופות גמל ותיקים עונשיים  
הוא 6 חודשים. בהתאם לכך היו תלויים ועומדים ביום  
1 במארס 1975 "מעבר לזמן הסביר לטיפולם" 1,300  
תיקים, לפי הפירוט הבא : בירושלים — 200 ; בתל-  
אביב — 550 ; בחיפה — 450 ; בנצרת — 100 ; בבאר-  
שבע — 0.

זמן סביר לטיפול בתיקי הלנת שכר בסמכות רשם  
הוא 1—2 חודשים.

אין תיקים תלויים מעבר לזמן הסביר.

הדין מידי, אלא אם כן הם הושהו עקב בקשת  
הצדדים.

4—5. מתוך 450 נציגי ציבור שנתמנו ישבו בדין  
בשנה האחרונה כ-360.

3005. ידיעות על קשרים בין נטורי קרתא לבין  
אש"פ

חבר-הכנסת י. בארי שאל את שר המשפטים ביום ז'  
באדר תשל"ה (18 בפברואר 1975) :

נוכח ידיעות בדבר קשרים בין נטורי קרתא  
לבין אירגוני המרצחים הערביים אבקש לדעת :

כלום עומד היועץ המשפטי לממשלה לנקוט צע-  
דים נגד המעורבים במגעים האמורים ?

שר-המשפטים ח. י. צדוק :

אין בידי היועץ המשפטי לממשלה, בשלב זה,  
חומר ראיות המצדיק נקיטת צעדים משפטיים.

3027. נסיבות התאונה שגרמה למותו של חגי  
ממשא

חבר-הכנסת י. בן-מאיר שאל את שר המשפטים ביום  
ט' באדר תשל"ה (20 בפברואר 1975) :

ביום 14 באוגוסט 1973 נהרג בקיבוץ בית-ג'וברין  
חגי ממשא, בו 17, חבר גרעין הנוער העובד בגבעתיים.  
חגי ז"ל שהה בקיבוץ כמתנדב, במסגרת מחנה עבודה,  
ובאותו יום נמסר לו על-ידי סדרן עבודה של הקיבוץ

1. האם הורה היועץ המשפטי לממשלה לבדוק את  
נכונות הידיעה ?

2. האם בדק היועץ המשפטי לממשלה את שאלת  
סמכותם של בתי-המשפט בישראל לשפוט את מקבלי  
התרומה מכוח חוק דיני עונשין (עבירות חוץ) (נוסח  
משולב), תשל"ג—1973 ?

3. אם כן — מה העלו בבדיקות ?

שר-המשפטים ח. י. צדוק :  
לשאלה 1 : כן.

לשאלות 2—3 : רק לאור תוצאות הבדיקה יתברר אם  
השאלה היא רלבאנטית לעניין שלפנינו.

היו"ר י. דרניצקי (יודין) :  
שאלה נוספת לחבר-הכנסת בארי.

ידידיה בארי (הליכוד) :  
האם יכול כבוד השר לומר מתי תסתיים הבדיקה,  
לפי הערכתו ?

שר-המשפטים ח. י. צדוק :  
בשלב זה אינני יודע מתי היא תסתיים.

3003. זירוז הטיפול בתיקים משפטיים הנוגעים  
לעבירות כלכליות

חבר-הכנסת א. אפרת שאל את שר המשפטים ביום ז'  
באדר תשל"ה (18 בפברואר 1975) :

לביט-המשפט המחוזי בתל-אביב הוגש עתה כתב-  
אישום נגד מנחם ים-שחור, יוסף גלזר ושמוחה הורביץ,  
הנאשמים בקבלת כספים במרמה בסכום של 1,200,000  
דולאר. הפרשה ידועה בעקבות התמוטטות בנק אגודת  
ישראל ב-1972.

אבקשך להשיב לי :

1. על שום מה נמשכים חקירה זאת ואיסוף החומר  
על הנאשמים יותר משנתיים ?

2. האם ניתן לפעול לקיצור תקופת הברורים ול-  
זירוז הטיפול המשפטי בתיקים מסוג זה ?

שר-המשפטים ח. י. צדוק :

1. בדיקת הנושא העלתה שלא ניתן היה לקצר את  
משך הטיפול בחקירה ובהכנת כתב-האישום.

2. בשים לב לאופי העבירות ולעומס העבודה המו-  
טל על המשטרה ועל פרקליטות המחוז ייתכנו גם  
בעתיד מקרים שבהם יימשך זמן לא-מועט הטיפול  
בתיק המתייחס לעבירות כלכליות או לעבירות מרמה.

3004. נתונים על פעולת בתי-הדין לעבודה

חבר-הכנסת א. אפרת שאל את שר המשפטים ביום ז'  
באדר תשל"ה (18 בפברואר 1975) :

נוכח הפירסומים על עומס עבודה גדול בבתי-  
הדין לעבודה הנני מבקש לדעת :

1. מה הוא מספר השופטים המכהנים כיום בבתי-  
הדין לעבודה וכמה שופטים נוספו בשנה האחרונה ?

2. האם מספר השופטים מספיק לפי התקן המ-  
קובל ?

חוברת כ"ב, ישיבה קס"א

— שאילתות ותשובות (בן-מאיר, צדוק, זיידל, בארי) —

3063. פנייתו של נידון למאסר עולם לחקור אותו  
חקירה חוזרת

חכר-הכנסת י. בארי שאל את שר המשפטים ביום כ'  
באדר תשל"ה (3 במאסר 1975):

סלומון אבו, המרצה עונש של מאסר עולם עקב  
הרשעתו בעבירת רצח, טוען חוזר וטוען כי הוא חף  
מפשע. הוא פנה פעמים מספר אל שר המשפטים  
ואל היועץ המשפטי לממשלה בבקשה להעמידו במבחן  
משולש של זריקת-אמת, מכונת-אמת והיפנוזה כדי  
להוכיח חפותו. בקשותיו נדחו.

אבקש לדעת:

מהי סיבת הדחייה?

שר-המשפטים ח. י. צדוק:

סלומון אבו הורשע על רצח כפול על-ידי בית-  
המשפט המחוזי ששפט אותו ועל-ידי בית המשפט  
העליון ששמע את עירעורו ודחהו.

החוק בישראל מאפשר, גם אחרי סיום ההליכים  
הפליליים, עיון חוזר בהרשעה בדיון. סעיף 9 לחוק בתי-  
המשפט, תשי"ז—1957, קובע בעניין זה לאמור:

"(א) נשיא בית-המשפט העליון או ממלא מקומו  
הקבוע רשאי להורות כי בית-המשפט העליון או בית-  
משפט מחוזי שייקבע לכך יקיים משפט חוזר בעניין  
פלילי שנפסק בו סופית, אם ראה אחד מאלה:

(1) פסק בית-משפט כי ראיה מהראיות שהובאו  
באותו העניין היה יסודה בשקר או בזיוף, ויש יסוד  
להניח כי אילו לא ראה זאת היה בכך כדי לשנות את  
תוצאות המשפט לטובת הנידון;

(2) נתגלו עובדות חדשות או ראיות חדשות הע-  
שויות, לבדן או ביחד עם החומר שהיה לפני בית-  
המשפט בראשונה, לשנות את תוצאות המשפט לטובת  
הנידון, ולא יכלו להיות בידי הנידון, או לא יכלו  
להיות ידועות לו, בשעת בירור משפטו;

(3) הורשע בינתיים אדם אחר בביצוע אותו מעשה  
העבירה, ומהנסיבות שנתגלו במשפטו של אותו אדם  
אחר נראה כי מי שהורשע לראשונה בעבירה לא ביצע  
אותה.

(ב) הרשות לבקש משפט חוזר נתונה לנידון וליועץ  
המשפטי לממשלה; מת הנידון — תהיה הרשות הא-  
מורה גם לבן-זוגו ולכל אחד מצאצאיו, הוריו, אחיו...".

לדעת היועץ המשפטי לממשלה לא נתקיים במקרה  
דנן, לכאורה, אף אחד מן התנאים המפורטים בסעיף  
9 הנ"ל, כי המבקש, או אחר מטעמו, לא הצביעו על  
קיום עילה מן העילות למשפט חוזר המפורטות בסעיף  
האמור.

הדרך האמורה בסעיף 9 לחוק בתי-המשפט, תשי"ז—  
1957, פתוחה, כמובן, בפני הנידון בכל עת.

לחקירה במכונת-אמת או בזריקת-אמת או על-ידי  
היפנוזה אין כל חוקף ראייתי ולא ניתן באמצעים שאין  
להם כל מעמד חוקי לערער פסק-דין שניתן על-ידי בית-  
המשפט המחוזי ובית-המשפט העליון.

טראקטור עם פלאטפורמה במסגרת סידור העבודה שלו  
והוטל עליו לנהוג בטראקטור, וזאת אף שידע  
שלחגי אין רשיון נהיגה לטראקטור. תוך כדי נהיגה  
התהפך הטראקטור, וחגי שנחג בו נהרג בתאונה,  
כאמור.

ביום 16 באוגוסט 1973 נעצר גרשון זליגמן, חבר  
קיבוץ בית-ג'וברין, והואשם על-ידי המשטרה בגרימת  
מוות לפי סעיף 218 לפקודת החוק הפלילי, 1936, בכך  
שמסר את הטראקטור לנהיגה לחגי ז"ל מבלי לוודא אם  
הוא בעל רשיון נהיגה או לא, וכתוצאה מנהיגה בט-  
ראקטור נהרג חגי טמשא ז"ל.

בעדויות שנמסרו למשטרה על-ידי חברי גרעין  
שהשתתפו במחנה העבודה צויין שלעתים קרובות הו-  
טל עליהם על-ידי סדרני העבודה בקיבוץ לנהוג בטראק-  
טור אף-על-פי שלאף אחד מהם לא היה רשיון נהיגה  
לטראקטור. משום-מה נסגר התיק ולא הוגשה כל תבי-  
עה משפטית נגד הנאשם.

רצוני לשאול:

1. מדוע לא הוגשה תביעה משפטית לפי סעיף 218  
לפקודת החוק הפלילי, 1936, נגד מי שנאשם על-ידי  
המשטרה בעבירה זו?

2. האם שום איש אינו נושא באחריות פלילית  
למותו של חגי טמשא ז"ל?

שר-המשפטים ח. י. צדוק:

פרקליט מחוז הדרום החליט שלא להאשים את גר-  
שון זליגמן בגרימת מותו של חגי טמשא ז"ל, וערר  
שהוגש על החלטתו זו לפי סעיפים 58 ו-60 לחוק סדר  
הדין הפלילי, תשכ"ה—1965, נדחה על-ידי פרקליט  
המדינה.

הפרקליטים ביססו את מסקנתם בעיקר על שני  
שיקולים: ראשית, המנוח היה בוגר בן 17, ובשעות  
הבוקר של היום שבו קרתה התאונה ראה אותו גרשון  
זליגמן נוהג בטראקטור בצורה אשר עוררה בו את  
האמון שהוא יודע לנהוג טראקטור. לא היתה הוכחה  
שזליגמן ידע שלמנוח לא היה רשיון. שנית, העובדה  
שזליגמן נפצע קשה במלחמת יום הכיפורים ונגרמה  
לו בשל כך נכות של 70%.

3028. יריעה על מגע בין מזכיר נטורי קרתא  
לבין אש"פ

חכר-הכנסת ח. זיידל שאל את שר המשפטים ביום ט'  
באדר תשל"ה (20 בפברואר 1975):

בעתונות פורסמה ידיעה שלפיה הודיע הרב משה  
הירש, מזכיר נטורי קרתא, שהוא עומד במגע מתמיד  
עם אש"פ.

בקשר לכך רצוני לשאול:

1. האם אין מגע כזה נוגד את חוקי מדינת יש-  
ראל?

2. אם כן — האם מוכן השר לנקוט צעדים מש-  
פטיים נגד מר הירש?

שר-המשפטים ח. י. צדוק:

ראה נא תשובתי שניתנה היום על שאילתה 3005,  
של חבר-הכנסת ידידיה בארי.

### 3120. בחירת אזור מעלה-אדומים כאזור תעשייה לירושלים

הכרעה הכנסת מ. פעיל שאל את שר המשפטים ביום כ"ח באדר תשל"ה (11 במארס 1975):

אבקש להשיב לשאלתי הבאה:

מה היו הנימוקים וההמלצות של הוועדה הבין-משרדית בראשותו של היועץ המשפטי לממשלה, מר מאיר שמגר, בקשר לבחירת אזור מעלה-אדומים כאזור תעשייה לירושלים?

שר המשפטים ח. י. צדוק:

הוועדה הבין-משרדית בראשותו של היועץ המשפטי לממשלה נתמנתה כדי לבדוק את האפשרויות הקיימות למיקום של אזורים לתעשייה, למלאכות, לשירותים ולבית-מטבחיים בסביבת ירושלים.

הדין-וחשבון של הוועדה כלל סיכום הנתונים העובדיים והעיקריים וכן התייחסות לבחינות שונות אשר על-פיהן יש לבחון את השאלות שהוצגו. הממשלה החליטה את החלטותיה לאחר ששקלה, בין השאר, את האמור לעיל.

הדו"ח סווג כסודי, ואין באפשרותי להוסיף פרטים נוספים בדבר תוכן הדו"ח.

### 1772. נתונים על הטבות במס

הכרעה הכנסת ח. שמעוני שאל את שר האוצר ביום י"א בתשרי תשל"ה (27 בספטמבר 1974):

על-פי סקירתם של מר יוסף גבאי, מנהל מחלקת המחקר הכלכלי במינהל הכנסות המדינה, והכלכלן הבכיר מר אשר ארין, שהתפרסמה ברבעון לענייני מסים, מתברר כי ההטבות במס מתקרבות השנה לחצי מיליארד לירות ומרביתן מגיעות לבעלי המשכורות הגבוהות. בעלי השכר הגבוה ביותר (מעל 2,900 לירות לחודש) נהנו מ-67% של ההטבות ואילו 40% מהשכירים בעלי הכנסה נמוכה (עד 1,000 לירות) לא נהנו מהן כלל.

אבקש לדעת:

1. האם נכונים הנתונים הנ"ל? אם לא — מדוע?
2. מה דעת השר על חלוקה זו של ההטבות במס?
3. היש בדעת השר להכניס שינויים בחלוקתן של ההטבות לבעלי הכנסה השונים?

שר האוצר י. רבינוביץ:

1—2. הנתונים היו בבחינת אומדן לתקופה של-גביה נרשמו, והיינו שנת מס 1973.

3. יורשה לי להסב את תשומת-לבו של בעל השאלתה להמלצות ועדת פרופסור בן-שחר שפירסמו בשבוע שעבר.

### 1775. פיקוח על קיום חובת ניהול ספרי חשבון

הכרעה הכנסת י. ז'אק אמיר שאל את שר האוצר ביום י"א בתשרי תשל"ה (27 בספטמבר 1974):

בעתון "הארץ" מיום 9 באוגוסט 1974 התפרסם מאמר מאת הכתב אליעזר לוי תחת הכותרת: "אחוז ניכר מהסחר בענף הטקסטיל נעשה בכסף שחור".

במאמר מסופר על עסקאות במזומנים בסדר-גודל של 400 מיליון לירות בקירוב, שהם כ-10% מכלל המחזור בענף.

בין היתר מצוטטים דברי מר דב יעקובוביץ, בעל תשלובת "קשת" ויושבי-ראש אגף הטקסטיל בהתאחדות התעשיינים: "במקרה של תשלום במזומן אין קבלות ואין רישומים על העסקה".

לאור האמור אבקש לדעת:

א. האם הדברים שצוינו בכתבה הנ"ל הם נכונים?

ב. אם אכן נכונים הדברים — מה הם האמצעים העומדים לרשות משרדך כדי לגבות מס כחוק מעסקאות אלו?

ג. האם אין דברים אלו אחד הגורמים למשבר בענף הטקסטיל?

ד. מה הם הצעדים שמשדרך עומד לנקוט כדי להפסיק לחלוטין סחר בכסף שחור בענף הטקסטיל וב-ענפים אחרים?

שר האוצר י. רבינוביץ:

א—ב. קונה סחורה המנהל ספרים שלא רשם קניין-חיי תמורת מזומנים עבר עבירה, ושלטונות מס הכנסה נוקטים נגדו בסנקציות כפי שנוהגים לגבי כל המנסה להעלים עסקאות שעשה. אף שיש מקרים של העלמות, כגון אלו שאינן מתגלות, הרי סדר-הגודל של העסקאות המוזכר בעתון נראה לנו כמוגזם.

ג. אין לדברים שצוינו כל קשר לנעשה בענף הטקסטיל.

ד. נגביר את הפיקוח לגבי אלה שחייבים לנהל ספרים ואינם עושים כן; נרחיב את חובת הרישומים הנדרשים לצרכי ניהול ספרים תקין גם כאשר הקנייה נעשית במזומן; נביא לדין את אלה שייחפסו בנסיונות העלמת מס. דו"ח ועדת הפרופסור בן-שחר שפורסם בשבוע שעבר כולל המלצות מפורשות באשר להרחבתה של חובת ניהול ספרים.

### 2172. רהיית הקמתו של "בית שיטרי" בטבריה

הכרעה הכנסת ש. לוריניץ שאל את שר האוצר ביום ה' בכסלו תשל"ה (19 בנובמבר 1974):

"הארץ" מיום כ"ט בחשון תשל"ה מוסר: "8 מיליון לירות יושקעו בהקמת היכל תרבות עירוני ומוזיאון המשטרה במסגרת מפעל ההנצחה וזכרו של שר המשטרה המנוח בכור שיטרי". "בית שיטרי" יוקם בטבריה... אומדן ההשקעה נעשה לפני הפיחות".

לנוכח המדיניות הכלכלית החדשה, כשהציבור נקרא לחסוך בהוצאותיו ושכבות רחבות של האוכלוסיה אף נאלצות לצמצם את מנת המזון של המשפחה; כשהממ-

לאחרונה הושווה מעמדם של סוכני נסיעות המטפ-לים בתיירות נכנסת למעמדם של יוצאים באשר למס נסיעות. אך עליהם לשלם את מלוא המס אף שאין הם זכאים לתמריצים על דולארים כפי שזכאים להם היצואנים, ואף שהמטפלים בתיירות יוצאת זכאים לה-נחה במס כפי שמקובל לגבי עובדי חברות התעופה.

שאלותי הן :

א. מה הסיבות להפליה זו ?

ב. כיצד משתלבת הוראה זו עם מדיניות הממשלה לעודד הכנסות מטבע זר, בעוד שידוע שסוכן לתיירות נכנסת חייב לנסוע פעמים רבות לחוץ-לארץ כדי לעודד את התיירות ?

ג. מדוע מעודדת הממשלה בדרך זו את מי שדו-אג להוצאת הדולארים ומענישה את מי שדואג להכ-נסתם ?

ד. האם מתכוון השר לשנות הוראה זו הפוגעת שלא בצדק בסוכני תיירות נכנסת ?

שר האוצר י. רבינוביץ :

א-ד. הידיעות שעליהן מבסס השואל את שאלותיו אינן נכונות. אין זה נכון שמעמדם של סוכני הנס-יעות המטפלים בתיירות נכנסת הושווה למעמדם של יוצאים באשר למס נסיעות חוץ. לפיכך אין השאלות של חבר הכנסת רלבאנטיות.

2382. שירותיה של לשכת ייעוץ לציבור  
בירושלים מטעם שלטונות מס הכנסה

חבר-הכנסת ח. שמעוני שאל את שר האוצר ביום כ"ו בכסלו תשל"ה (10 בדצמבר 1974) :

אגף מס הכנסה מקיים לשכות ייעוץ והדרכה לצי-בור. בתל-אביב פתוחות הלשכות במשך כל השנה, ואילו בירושלים הן פתוחות רק ביוני-יולי.

למעשה, האישורים של המעבידים נמסרים אחרי יולי ולפיכך אין המפרנסים הירושלמיים יכולים לנ-צל את שירותי הלשכה הירושלמית.

אבקש לדעת :

1. האם האמור לעיל נכון הוא ? אם לאו — מה אינו נכון ?

2. המוכן השר להורות שהלשכה הירושלמית תשרת את הציבור במשך כל השנה, פעמים מספר בשבוע ? אם לא — מדוע ?

3. האם מסכים השר שהפעלחה של הלשכה הירו-שלמית בשעות אחר-הצהריים עשויה לחסוך מהמפר-נסים ביקור בשעות עבודתם הרגילות ?

שר האוצר י. רבינוביץ :

1. האמור איננו נכון. בתל-אביב פתוחה רק לשכה אחת ולא לשכות רבות. מרבית המעסיקים מוס-רים את אישוריהם באפריל-יוני, ולא לאחר יולי, והמפרנסים הירושלמיים אינם מנצלים את הלשכה במידה כזאת שיש מקום להשאירה פתוחה במשך כל השנה.

שלה והרשויות הציבוריות חייבות לשמש דוגמה במ-ניעת ביובוז והוצאות מיותרות — רצוני לשאול :

1. האם מתכוונים להקים את "בית שיטרי" למרות המדיניות הכלכלית החדשה ?

2. אם כן — האם אין כיבוד זכרו של השר שיטרי המנוח מחייב לא לבנות לעת כזאת בית על שמו בהוצאה שלמעלה מ-10 מיליון לירות ?

3. האם מוכן השר להורות על הקפאת בניית "בית שיטרי" עד שירחיב ?

4. האם מוכן השר לפנות לכל הגופים הממשלתיים והציבוריים בדרישה להימנע בתקופה זו מלעסוק בה-קמת מפעלי זכרון והנצחה בלתי-חיוניים ?

שר האוצר י. רבינוביץ :

1-3. לפי שעה מוקפאת הקמת "בית שיטרי". עד כה הוקצבו 300,000 ל"י לרכישת הקרקע, אולם נקבע עם משרד הפנים כי אין ברכישת הקרקע משום התחייבות תקציבית לקידום העניין בשנת הכספים 1975.

4. כן.

2293. חיוב יובאנים וסיטונאים להגיש הצהרות  
על המלאי שבמשותם

חברת-הכנסת ש. ארבל-אלמוזלינו שאלה את שר האוצר ביום י"ג בכסלו תשל"ה (27 בנובמבר 1974) :

בעתון "הארץ" מיום 21 בנובמבר 1974 פורסם : "לשכת המסחר הורתה אתמול לכל הסיטונאים והיבו-אנים המאוגדים בה — מדובר באלף אנשים וחברות, בקירוב — לא להגיש להנהלת המס הצהרת מלאי אלא להעביר את ההצהרות ללשכת המסחר".

רצוני לשאול :

1. האם הוראה זו נוגדת את החוק ?

2. אם כן — אילו אמצעים עומד משרד האוצר לנקוט כדי לחייב את היבואנים והסיטונאים להגיש להנהלת המס הצהרות על המלאי שהיה להם לפני הפיחות ?

3. כמה הצהרות מלאי הוגשו על-ידי סיטונאים ויבואנים ?

4. מה ערך המלאי שלגביו הוגשו ההצהרות ?

שר האוצר י. רבינוביץ :

1-2. אין חשיבות באיזו דרך מועברות ההצהרות על מלאי וטובין למנהל המס והבלו. לשכת המסחר שימשה במקרה זה צינור להעברת ההצהרות.

3. לאגף המס נמסרו כעשרת אלפים הצהרות מכל החייבים בהגשתן.

4. עדיין אין בידינו נתונים על ערך המלאי של-גביו הוגשו הצהרות.

2327. מעמדם של סוכני נסיעות כאשר למס  
נסיעות

חבר-הכנסת ב. מואב שאל את שר האוצר ביום י"ט בכסלו תשל"ה (3 בדצמבר 1974) :

9. אם נעשה — מה היו תוצאותיו?

10. האם שוקל מינהל הדלק קידוח נסיוני בקרוב בהר-קסיוס?

11. אם לא — מדוע לא?

שר-האוצר י. רבינוביץ:

1. לא ידוע למשרדנו על תזכיר. על סמך ניתוח נתונים גיאולוגיים וגיאופיסיים מעטים שהיו קיימים ב-1967 היו שסברו שהר-קסיוס נמצא במבנה גיאולוגי שיש בו סיכויים למציאת נפט.

2. הנתונים שהיו בסיס להערכות אלה אינם מספיקים למיקום אתר קידוח. כדי להוכיח את הרעיון הגיאולוגי ולבססו דרושה עבודת הכנה נוספת; גם כיום אין הרעיון במצבנו הנוכחי, לדעת מומחינו, בשל לבדיקה עלידי קידוח.

3. קידוח "גל", שלגביו היו אינדיקציות חיוביות, הוא פרוספקט נפרד מאזור הר-קסיוס. קידוח זה נחשב על סמך תוצאות סקר סייסמי מפורט במדף היבשה, ואין כל הוכחה שהוא נמצא על אותו מבנה גיאולוגי (אם קיים מבנה) באזור הר-קסיוס.

4. הקידוח הימי הועדף על סמך שיקולים מקצועיים. יש לזכור שחברת "מדבר" ביצעה קידוח גם ביבשה, ועל סמך שיקולים גיאולוגיים העדיפה את קידוח "סנה" על אזור הר-קסיוס — שלא היה פרוספקט אלא רעיון בלבד.

5. אזור הר-קסיוס נכלל ברשיון חיפוש שניתן לחברת "נתיבי מדבר", וחברת "מדבר" היא קבלן בלעדי לביצוע פעולות החיפוש, בהשקעה עצמית שלה.

6. החברה רשומה באנגליה ונרשמה בישראל כחברה זרה. אנו מבררים כיום מהו מצבה המשפטית.

7. ההרשאה שניתנה לחפש נפט באזור הכולל את הר-קסיוס נמצאת בשלבים של ביטול.

8-9. החיפושים בישראל מתואמים עלידי הממונה על חיפושי הנפט. לדאבוננו, אין רבים מחוץ-לארץ המתעניינים ומוכנים להשקיע מכספם בחיפושי דלק אצלנו.

10. בשלב זה — לא.

11. מכיוון שאין אתר קידוח מוכח באזור זה, דרושה עוד עבודת הכנה כדי להוכיח או להוסיף מציאות מבנה גיאולוגי באזור זה.

2560. השתתפות עובדת המדינה בהפגנה נגד שר הבטחון לשעבר

חבר-הכנסת ז. שובל שאל את שר האוצר ביום ט"ז בטבת תשל"ה (30 בדצמבר 1974):

בכתבה בעתון "ידיעות אחרונות" מיום ה'24 בדצמבר 1974 בדבר ההפגנה נגד שר הבטחון לשעבר, חבר-הכנסת משה דיין, באוניברסיטת בראייל, נמסר שהגברת נתיבה בן-יהודה, עובדת בכירה במשרד העבודה, נטלה בה חלק פעיל.

2. אינני מוכן להשאיר את הלשכה בירושלים פתוחה במשך כל השנה, משום שהשימוש הדל שעושה הציבור הירושלמי בלשכה אינו מצדיק פתיחתה באופן קבוע, וכן משום שניתן לקבל אותו שירות גם במשרד פקיד השומה עצמו, ובמשך כל השנה.

3. הלשכה מופעלת לצרכי מתן עזרה במילוי ההצ'הרה השנתית על ההכנסה, ואין לכך כל קשר עם פתיחתה או אי-פתיחתה בשעות אחרי-הצהריים. כשיגיע מועד הגשת ההצהרה לשנת המס 1974 נחזור ונפתח את הלשכה מחדש בשעות אחרי-הצהריים.

2514. כירורים בדבר הצהרות של מר מיכאל צור על הכנסותיו

חבר-הכנסת ב. מואב שאל את שר האוצר ביום י"ב בטבת תשל"ה (24 בדצמבר 1974):

"ידיעות אחרונות" מיום 15 בדצמבר 1974 פורסם תצלום של הסכם בין חברת "פרומוטקס" לבין מיכאל צור, מן ה'1 במארס 1973, בדבר תשלום בסך 25,000 דולאר לשנה (150 אלף לירות).

שאלתי היא:

האם הצהיר מיכאל צור על הכנסה זו בפני פקיד השומה, והאם שילם מס הכנסה על סכום זה?

שר-האוצר י. רבינוביץ:

הריני מפנה את תשומת-לבו של השואל להוראות סעיף 231 לפקודת מס הכנסה.

2532. חיפושי נפט באזור הר-קסיוס

חבר-הכנסת ע. נוף שאל את שר האוצר ביום י"א בטבת תשל"ה (25 בדצמבר 1974):

1. האם הוגש לשר האוצר ב-1967, או בתאריך סמוך לו, תזכיר מאת גיאולוג בדבר סיכויים למציאת נפט באזור הר-קסיוס, ממערב לאל-עריש?

2. אם התשובה לשאלה 1 היא חיובית — מה הסיבות שלא נעשו קידוחי חיפוש נפט באזור הר-קסיוס?

3. האם נכון כי בקידוח בלב ים, קידוח גל 1, המצוי באותו מבנה גיאולוגי שבו מצוי הר-קסיוס, נתגלו אינדיקציות ברורות למציאת נפט או גז, שכמותם קבוצות והידרוקריבים?

4. האם נכון כי הועדף קידוח יקר, מסוכן וכעת בלתי-אפשרי מבחינה טכנית, על פני קידוח ביבשה — וזאת מטעם פוליטי?

5. האם נכון כי הזכיון לקידוח בהר-קסיוס ניתן לחברת "מדבר"?

6. מה הוא כעת מצבה המשפטית והכלכלי של חברת "מדבר"?

7. מאחר שחברת "מדבר" אינה מסוגלת לבצע את הזכיון שניתן לה, מדוע לא ניטל ממנה זכיון הקידוח בהר-קסיוס והועבר לגורם אחר?

8. האם נעשה מטעם מינהל הדלק נסיון להזמין משקיעים פרטיים להשקיע בפרויקט הקידוח?

חוברת כ"ב, ישיבה קס"א

— שאלות ותשובות (שובל, רבינוביץ, הורביץ, בארי) —

אודה לכבודו אם ישיב לי :

ריגר" להשקיע ב"חברה לישראל" 8 (שמונה) מיליון דולאר באמצעות החברה הפינאנסית של בנק לאומי לישראל באירופה, "לוקס אינבסט".

על יסוד מידע נוסף בדבר השקעותיה של "קבוצת ריגר" ב"חברה לישראל" אבקש את כבודו להשיב לשאלותי הבאות :

1. כלום נכון ששלושת הבנקים הגדולים במדינת ישראל, בנק לאומי לישראל, בנק הפועלים ובנק דיסקונט, העבירו ל"קבוצת ריגר" בשנים 1970—1971 סכום כולל של 30 (שלושים) מיליון דולאר באמצעות החברות הפינאנסיות שלהן באירופה (בנק לאומי לישראל ובנק דיסקונט — באמצעות "לוקס-אינבסט" הריגרה שומה בלוקסמבורג, בנק הפועלים — באמצעות "אוס-לוט" הרשומה בוואדון) ?

2. הנכון שהכספים הנ"ל נועדו לאפשר ל"חברה לישראל" ליהנות מהטבות מפליגות מכוח חוק החברה לישראל ?

3. הנכון שה"חברה לישראל" הפקידה את הסכום האמור של 30 מיליון דולאר בחברות הפינאנסיות הנ"ל, שבאמצעותן ניתנו הכספים בהלוואה ל"קבוצת ריגר" ?

שרי-האוצר י. רבינוביץ :

1. הריני להפנות את תשומת-לב השואל הנכבד לכך שהחברות שמדובר עליהן הן גופים פינאנסיים באירופה, ולמשרד האוצר אין קשר עמהן.

2. על-פי חוק החברה לישראל זכאים החברה ובעלי מניותיה להטבות — בתנאי שבתום שלוש שנים מהוצאות סידרת המניות הראשונה יגיע הון המניות הנפרע של החברה ל-30 מיליון דולאר.

3. כפי שיכול היה חבר-הכנסת בארי ללמוד מדו"ח הוועדה שמונתה מטעם ה"חברה לישראל" לבדיקת הפקדותיה, לא צויין שחברה זו הפקידה כספים בחברות הפינאנסיות הנזכרות.

2633. ביטול מז' הקנייה על בלוקים מתוצרת "איטונג"

חבר-הכנסת ז. שובל שאל את שר האוצר ביום כ"ד בטבת תשל"ה (7 בינואר 1975) :

אודה לכבודו אם ישיב לי :

1. האם זה נכון שעל בלוקים מתוצרת "איטונג" חלה חובת תשלום של מס קנייה, בעוד שאין חובה כזאת על בלוקים מייצור אחר ?

2. אם התשובה לשאלה 1 חיובית היא, מה הסיבה לאפליה זו ומה חושב כבוד השר לעשות בנוון ?

שרי-האוצר י. רבינוביץ :

1. בלוקים מתוצרת "איטונג" חייבים במס קנייה, בעוד שבלוקים מבטון עשויים מצמנט שחל עליו בלו.

2. נוכח פנייה של חברת "איטונג", לאחר שהגידילה את אחוז הצמנט בבלוקים שלה, נבדק סך כל המסים המשתלמים על חמרי-הגלם מכל הסוגים המי-שמישים לייצור הבלוקים שמייצורה ונתברר שסכומם הכולל של מסים אלה שווה לסכום הבלו על הצמנט

1. האם מתיישבת פעילותה של הגברת נתיבה בן-יהודה עם האיסור החל על עובדי מדינה להשתתף בפעילות פוליטית ?

2. אילו צעדים עומד כבודו לנקוט נגד הגברת נתיבה בן-יהודה ?

שרי-האוצר י. רבינוביץ :

1. לפי הוראות חוק שירות המדינה (סיווג פעילות מפלגתית ומגבית כספים), תשי"ט—1959, אין האיסורים חלים על עובדי מדינה בדרגתה של הגברת נתיבה בן-יהודה.

מתוך פרטי המקרה אין זה ודאי שהשתתפות בפעילות שבהן נטלה הגברת בן-יהודה חלק נוגדת את הוראות החוק בנדון.

2. לאור האמור אין מקום לנקוט צעדים נגד העובדת.

2592. ידיעה בדבר העברת כספים לחו"ל לשם רכישת מניות ב"חברה לישראל"

חבר-הכנסת י. הורביץ שאל את שר האוצר ביום ט"ז בטבת תשל"ה (30 בדצמבר 1974) :

הובא לידיעתי כי בתקופת כהונתו של שר האוצר הקודם העביר משרד האוצר לבנק הפועלים כ-18 מיליון דולאר כדי שיועברו לבנק קרדיט בז'נבה לזכות קבוצת ריגר הגרמנית לשם רכישת מניות ב"חברה לישראל".

אודה לכבודו אם ישיב לי :

1. האם נכונה הידיעה הנ"ל ?

2. איזה עניין היה לשר האוצר לממן למשקיעים פרטיים רכישת מניות ב"חברה לישראל" ?

3. האם לא היה בפעולת ההעברה הנ"ל עקיפה לא-הוגנת שמטרתה לאפשר ל"חברה לישראל" ליהנות מהנהנות ממס על-פי חוק החברה לישראל שנתקבל בכנסת ?

4. האם לא היה בצעד זה טישטוש עקבות שבא להסתיר את העובדה שה"חברה לישראל" נהנתה מזכריות שלא הגיעו לה על-פי כוונת המחוקק ?

5. איך מסביר שר האוצר את הסתרת העובדות הנ"ל מפני הציבור ?

שרי-האוצר י. רבינוביץ :

1—5. הידיעה אינה נכונה.

2596. ידיעה בדבר הפקדת כספים על-ידי ה"חברה לישראל" בחברות פינאנסיות בחו"ל

חבר-הכנסת י. בארי שאל את שר האוצר ביום ט"ז בטבת תשל"ה (30 בדצמבר 1974) :

בדו"ח המבקר של "צים" בע"מ צויין, כי מר מיכאל צור, לשעבר המנהל הכללי של החברה לישראל ויושב-ראש הדירקטוריון של "צים", ביצע בסוף השנה 1970 "מימון סיבובי", כדי לאפשר ל"קבוצת

5. קשה מאוד להעריך במדויק את הנוק הכספי הנגרם להכנסות המדינה עקב המחסור בכוח-אדם, בעיי קר בשל העובדה שחלק חשוב מעובדי האגף החסרים יוצרים את התשתית לעריכת השומה. להערכתנו מגי, עה תפוקת מפקח ל-1 מיליון לירות בממוצע לשנה, ועל כן סביר להניח שיש הפסד של כ-300 מיליון לירות בשל המחסור. ההפסד גדול יותר בשל המחסור באנשי גבייה, אכיפת הגבייה, ובחקירות.

2735. נתונים על הגבייה הסופית של מס הכנסה אחרי הניכוי במקור

הכרי-הכנסת א. אפרת שאל את שר האוצר ביום ט' בשבט תשל"ה (21 בינואר 1975):

נמסר לי כי במשרד מכובד, אשר מוסר עבודות והו" מנות לקבלני-משנה ולספקים, הולך ומצטבר מספר גדול של חשבונות שמפרישים מהם לשלטונות המס את הניכוי במקור בשיעור כ-7.5%, ובמשרד ממתינים זמן רב עד ששלטונות המס באים לזהות את הספקים או הקבלנים החייבים במס.

נציבות מס הכנסה הודיעה שהגברת הניכוי במ- קור בעבודות ובהזמנות מטעם מערכת הבטחון מאפשרת לה לזהות את החייבים במס.

אני מבקש לדעת:

א. האם שר האוצר יודע על כך שבמקרים רבים מסתפקת נציבות מס הכנסה בניכוי של 7.5% ומשהה לזמן רב את הגבייה הנוספת?

ב. כמה זמן עובר משעה שהנציבות מקבלת הודעה על ניכוי במקור עד שהיא מזהה את הנישום ומחייבת אותו במס המלא?

ג. בכמה גדלו ההכנסות מניכוי במקור אצל עצ- מאים בשנתיים האחרונות?

ד. כמה נישומים חוייבו במס נוסף לאחר שהכ- נסתם וזהה את אחרי ההודעה על ניכוי במקור?

שר-האוצר י. רבינוביץ:

א. אין מקרים כאלה. הגבייה במקור מעצמאם וחברות מהווה הקדמת הגבייה על חשבון המס של הני- שום לשנת המס כולה, כפי שהוא בא לידי ביטוי בשו- מה הסופית. אגב, הניכוי במקור בשיעור של 7.5% הוא מהתשלום ברוטו לספק או לקבלן. שיעור זה הוא איפוא גבוה למדי.

ב. הויהוי הוא אינטרס של הנישום, המעוניין שמן המס שהוא מתחייב בו בשומה הסופית ינוכה המס שנוכה ממנו במקור. המס המלא ניתן לקביעה רק לאחר תום שנת המס.

ג. בתקופה אפריל-דצמבר 1974 גדלו ההכנסות מניכוי במקור ב-52% לעומת אותה תקופה אשתקד.

ד. אין לנו נתונים בנושא זה.

2780. נקיטת צעדים נגד המנהל הכללי של בנק ארץ-ישראל—כריטניה

הכרי-הכנסת י. בארי שאל את שר האוצר ביום י' בשבט תשל"ה (22 בינואר 1975):

שבבלוקים עשויים מבטון. בהתאם לכך הוחלט לבטל את מס הקנייה על בלוקים של "אייטונג".

2733. המחסור בכוח-אדם באגף מס הכנסה

הכרי-הכנסת א. אפרת שאל את שר האוצר ביום ט' בשבט תשל"ה (21 בינואר 1975):

בפגישה שהתקיימה בינך לבין פקידי השומה של מס ההכנסה הוצגה לפניך השאלה של מחסור בכוח- אדם להעמקת הגבייה.

אני מבקש לדעת:

1. כמה עובדים חסרים היום לנציבות מס ההכנסה לפי הערכתך או לפי התקן?

2. האם מקיימת נציבות מס ההכנסה מערכת הש- תלמות והכשרת עובדים, וכמה עובדים הקיפה מערכת זו בשנים 1973 ו-1974?

3. מה שיעור הנשירה של עובדים במס הכנסה וב- ייחוד בדרג בכיר במחלקות השומה?

4. האם קיימת התחייבות של עובד המקבל הש- תלמות לעבוד זמן מסוים בנציבות המס, והאם מקו- יים הסדר כזה בצורה נאותה?

5. מה היא ההערכה של השר לנזק הנגרם להכ- נסות המדינה לרגל מחסור בכוח-אדם בנציבות מס ההכנסה?

שר-האוצר י. רבינוביץ:

1. לפי התקן חסרים 150 עובדים קבועים. בהתאם לחקני עבודה סבירים של אגף מס הכנסה חסרים כ-300 מפקחי מס הכנסה ועוד כ-250 עובדי מס רכוש, מדו- רי גבייה ושירותים מינהליים. לאור מדיניות הממשלה אושרה לאגף מס הכנסה בתקציב לשנה הבאה תו- ספת מוגבלת של 100 משרות חדשות למפקחים ועוד כ-100 משרות חדשות לשירותי החקירות, הגבייה, מס רכוש ושירותי מינהל. לא תהיה מניעה תק- ציבית לקבל מפקחים נוספים אם ניתן יהיה לגייס מו- עדים בעלי נתונים מתאימים בחשבונאות ובמיסוי.

2. אגף מס הכנסה הוא בין הגופים העומדים בראש שירותי המדינה בכל הנוגע להדרכת עובדי. בשנת 1973 השתתפו 226 עובדים בקורסים, 121 עוב- דים עברו השתלמויות, ו-1,781 עובדים השתתפו בימי עיון. מתחילת שנת 1974 ועד כה השתתפו 178 עוב- דים בקורסים (הכוללים שני מחזוריים של מפקחי מס הכנסה שלמדו בתנאי פנימיה במשך כארבעה חודשים), 250 עובדים עברו השתלמויות, ו-1,065 עובדים השתתפו בימי עיון.

3. הממוצע השנתי של נשירת עובדים הוא כ-150, מהם כ-60 עובדים בכירים. חלק נכבד מהנושרים הב- כירים הם עובדים בגיל צעיר, יחסית, בעלי פוטנציאל טוב, וחלק מתוכם מפקחים הנקלטים בשוק האזרחי.

4. כל מועמד לתפקיד מפקח שמתקבל לקורס מפקחים מוחתם על התחייבות לשרת באגף מס הכנסה שלוש שנים לפחות ממועד סיום הקורס. מי שלא עומד בהתחייבות נתבע להחזיר את הוצאות עלות הש- תתפתו בקורס.

4. האם הוקצבו משאבים מספיקים לחיפושי נפט באזור זה?

5. מה הם הקווים המנחים שמושחתת עליהם הפעילות לחיפושי נפט בארץ?

שרי-האוצר י. רבינוביץ :

1-2. הידיעה אינה מדויקת. שלושה גיאולוגים פירסמו בינואר 1975 מאמר בשם "סיכויי הנפט בסלעי הטריאס בישראל וצפון סיני" ובו הנחות ומסקנות שגיאולוגים אחרים, ואין הם מעטים, חולקים עליהן.

3. לפי המאמר הנ"ל, אם יאומתו כל ההיפותזות, יימצאו כמיליארד טונות נפט במאגרים. ההערכה היא אופטימית עד מאוד.

4. הוקצבו משאבים סבירים.

5. נערכה התארגנות כוללת לחיפושים. נקבעה תכנית עבודה על בסיס דין-וחשבון ועדת פרופסור גינצ'בורג, והרחבתה בהתאם לעידכונים ועבודות נוספות של גיאולוגים בכירים במדינה ואחרים. יחידת המחקר והתיכנון של חיפושי נפט (השקעות) בערבון מוגבל, שהוקמה במסגרת ההתארגנות, תבחן כל הרעיונות והדוחות בנושא.

במסגרת ההתארגנות יעודכן הצידוד והמיכשור לשם התאמתו לתכניות החיפושים, ותיעשה עבודה גיאופיזית אינטנסיבית.

כמו כן יוגדלו המשאבים לחיפושים על-ידי משיכת הון מבחוץ.

2839. הטלת מס הכנסה על תשלום בעד רכב מגויס

חברת-הכנסת מ. פרידמן שאלה את שר האוצר ביום י"ז בשבט תשל"ה (29 בינואר 1975):

צה"ל משלם לבעלי רכב פרטי (בדרך-כלל מס-חרי) סכום של 37 לירות בעד כל יום שהרכב מגויס. כידוע מהווה סכום זה רק פיצוי חלקי לבעלי רכב על הפסדיהם המסחריים והוצאות התיקונים, שצה"ל לא תמיד מכסה במלואו.

עם זאת רואה מס הכנסה תשלום זה כהכנסה ולא כפיצוי, ובהתאם לכך מנכה מסים מהסכום הדל הזה. שאלותי הן:

א. מה הם השיקולים שמבוסס עליהם ניכוי המס מתשלומים בעד גיוס-מילואים של רכש פרטי?

ב. האם השר אינו מתכוון לשנות מדיניות זו של מס הכנסה?

שרי-האוצר י. רבינוביץ :

א. גיוס רכב למילואים, הכולל גם רכב כבד, נעשה במסגרת חוק הפיקוח על מצרכים ושירותים, תשי"ח—1957, ועל-פי תקנות שעת-חירום, תשי"ז—1956. המשמעות החוקית היא שהתשלום הוא בעד שירות ודמי שימוש ברכב.

חלה איפוא חובת ניכוי במקור בשיעור של 7.5% מתשלום זה במסגרת הצו משנת 1970 על-פי סעיף 164 לפקודת מס הכנסה.

ביום 23 במאי 1973 הגיעו היועץ המשפטי לממשלה, המפקח על הבנקים והיועץ המשפטי לבנק ישראל לכלל דעה מוסכמת, שניתן לדרוש את סילוקו של המנהל הכללי של הבנק ארץ-ישראל—בריתניה (על-פי סעיף 8 לפקודת הבנקאות) או לפחות למנות מנהל כללי נוסף בעל סמכויות מלאות כדי להדק את הפיקוח על הנעשה בבנק.

חוות-הדעת הוגשה לנגיד בנק ישראל, ובהסתמך עליה תבע המפקח על הבנקים לפעול בתקיפות וללא דיחוי נגד המנהל הכללי של בנק ארץ-ישראל—בריתניה.

אבקש לדעת:

מדוע לא נקט אז נגיד בנק ישראל את הצעדים המתוארים לעיל נגד המנהל הכללי של בנק ארץ-ישראל—בריתניה?

שרי-האוצר י. רבינוביץ :

הממשלה הקימה ועדה לבדוק את הנסיבות שהביאו להתמוטטותו של בנק ארץ-ישראל—בריתניה ולהמליץ על הצעדים האירגוניים והתחיקתיים שיש לנקוט בתחום הפיקוח על הבנקים כדי למנוע הישנות מקרים כאלה בעתיד.

בראש הוועדה עומד היועץ המשפטי לממשלה מאיר שמגר, וחבריה האחרים הם: חיים שטסל, החשב הכ-ללי, וצבי זוסמן, מנהל מחלקת המחקר בבנק ישראל. ועדה זו עומדת לסכם בקרוב את דיוניה ולהגיש את המלצותיה.

עם הגשת הדין-וחשבון יתקיים דיון במסקנות הנובעות ממנו.

היו"ר י. דרניצקי (יודין): שאלה נוספת לחברת-הכנסת בארי.

ידידיה בארי (הליכוד):

כבוד השר, השאילתה היתה מדוע לא נקט בשנת 1973 נגיד בנק ישראל צעדים שהומלצו על-ידי המפקח נגד המנהל הכללי של בנק ארץ-ישראל—בריתניה, ולא מה המסקנות המתבקשות.

שרי-האוצר י. רבינוביץ :

אני יודע שהיו בירורים בעניין זה. לא אוכל להגיד יותר ממה שעניתי.

2823. ידיעה כדבר הימצאותם של מאגרי נפט גדולים בארץ

חברת-הכנסת ש. תמיר שאל את שר האוצר ביום י"ז בשבט תשל"ה (29 בינואר 1975):

נמסר כי שלושה גיאולוגים ישראלים קבעו כי יש סיכוי ממשי לגלות מאגרים גדולים של נפט באזור רמאללה בעומק 6,000 מטר, ואולי אף בנגב.

אבקש להשיב לי:

1. האם נכונה הידיעה, ועד כמה היא מבוססת?

2. אם נכונה — מתי נתגלה הדבר?

3. מה כמות הנפט אשר, לפי המשוער, צפונה באזור?

2885. פירסומים על רווחי הבנקים

חברת הכנסת י. גולן שאל את שר האוצר ביום כ"ד בשבט תשל"ה (5 בפברואר 1975):

נוכח הפירסומים המרובים על רווחי הבנקים השונים בשיעורים מפתיעים רצוני לשאול:

האם ייוזם משרד האוצר מבצע שינוע והסברה לגבי הבנקים לשם הוזלת הריבית והשירותים למיגרי הם לציבור הרחב?

שר-האוצר י. רבינוביץ:  
לא.

2951. הפיקוח על עסקי בנק ארץ-ישראל—בריטניה

חברת הכנסת י. בארי שאל את שר האוצר ביום ז' באדר תשל"ה (18 בפברואר 1975):

בינואר 1970 הגיש המפקח על הבנקים לנגיד בנק ישראל תזכיר שבו צויין, בין השאר, כי "לפי קריטריונים אובייקטיביים אין מקום להרשות המשך קיומו של בנק ארץ-ישראל—בריטניה... יש הצדקה אובייקטיבית מלאה לתפיסת המוסד ולפירוקו עלידנו..." (עלידי בנק ישראל).

אבקש לדעת:

1. אילו צעדים נקט נגיד בנק ישראל נוכח התזכיר האמור?

2. מדוע לא תפס אז בנק ישראל את בנק ארץ-ישראל—בריטניה ופירקו?

שר-האוצר י. רבינוביץ:

1. נגיד בנק ישראל דאז, מר דוד הורוביץ, החליט שלא לקבל את דעת המפקח על הבנקים, וזאת מן הטעמים הבאים:

(א) בעלי המניות של הבנק הציעו לשעבד להבטחת חבויותיהם 49% מנכסיהם באנגליה, נכסים שערכם עלה בשיעור ניכר על הפער שהיה קיים בין סכומי החבויות לבטחונות שהוחזקו עלידי הבנק.

(ב) לא היתה אפשרות להעריך במדויק מה יהיה ההפסד הצפוי אם יתפס הבנק ויפורק עלידי בנק ישראל. הנגיד היה סבור כי בשים לב לבטחונות שנתקבלו מוטב למנוע זעזוע למערכת הבנקאות ולאפשר לבעלי המניות של הבנק להוכיח את רצונם לפתוח "דף חדש" ביחסיהם עם בנק ישראל.

(ג) הצעד הדראסטי של תפיסת בנק ופירוקו הוא בגדר אמצעי אחרון שיש לנקוט רק לאחר שמוצו כל האפשרויות האחרות. במקרה הנדון הבטיחו בעלי המניות של המוסד ומנהליו לנקוט צעדים ממשיתים לחי קוון הליקויים שנמצאו עלידי בנק ישראל ולחת בטר חונות בעלי ערך ניכר לסילוק חבויותיהם לבנק. בני סיבות אלה נראה היה לנגיד כי יש מקום לתת להם הזדמנות נוספת לתקן את הפגמים שציין המפקח על הבנקים.

2. בעלי המניות של הבנק עמדו, בדרך כלל, בהתחייבותם לפרוע לבנק את הסכומים שהיה עליהם

ניכוי זה מהווה, כמובן, תשלום על חשבון המס שבו חייב מקבלו. אם הוא פטור — יוחזר לו הניכוי בצירוף ריבית חוקית.

ב. לא.

2869. ידיעות ברבר מתן הלוואות ל"קבוצת ריגר" לצורך השקעות ב"חברה לישראל"

חברת הכנסת ש. תמיר שאל את שר האוצר ביום כ"ג בשבט תשל"ה (4 בפברואר 1975):

בקשר לפרשת ה"חברה לישראל" נמסרו לי, בין היתר, העובדות הבאות:

הקבוצה הידועה כ"קבוצת ריגר" קיבלה הלוואות לצורך מימון חלקה ב"חברה לישראל" בסכום הכולל של 34 מיליון דולאר. מתוך סכום זה קיבלה הקבוצה 20 מיליון דולאר מגוף משפטי הקרוי "אוסלוט", הרי שום בוודות, והנמצא, כפי שנמסר לי, בבעלות בנק הפועלים; 8 מיליון דולאר היא קיבלה מגוף משפטי הקרוי "לוקס אינבסט", הרשום בלוקסמבורג והנמצא בבעלות בנק לאומי לישראל. סכום זה מומן כדלהלן: 4.8 מיליון דולאר עלידי בנק לאומי לישראל ו-3.2 מיליון דולאר נוספים מומנו עלידי גוף משפטי הקרוי "קוטרפין", הנמצא בבעלות של בנק אינטרנשיונל נל קרדיט ב'נבה אב בעלות בעלי מניותיו.

את 20 מיליוני הדולאר שהלוותה ל"קבוצת ריגר" קיבלה "אוסלוט" מבנק הפועלים בישראל. הסכום הועמד לרשות בנק הפועלים, לפי הוראת שר-האוצר לשעבר מר פנחס ספיר, עלידי החשב הכללי דאז מר יורם רויז, מפקדונות תושבי-חוץ שהיו מופקדים בבנק הפועלים, ולצורך שיתורם למטרה זו היה דרוש רשיון מיוחד זה של החשב הכללי.

עוד נמסר לי כי הבטחון הנגדי, שקיבלה חברת "אוסלוט" וכך גם בנק הפועלים על ההלוואה שנתנו ל"קבוצת ריגר" לשם "סיבוב המימון", היה עלידי ההפקדות הנגדיות שניתנו עלידי חברות-בת של ה"חברה לישראל" לזכות "אוסלוט", בחברות הוואדויות של בנק אינטרנשיונל קרדיט או של בעלי מניותיו. בין ההפקדות הללו היה סך של 2.5 מיליון דולאר ממפעלים פטרוכימיים בישראל.

אבקש להשיב לי:

1. האם נבדקו הידיעות המפורטות לעיל עלידי הרשויות הממשלתיות הנוגעות בדבר, ובראש וראשונה עלידי האוצר?

2. אם כן — האם הן נכונות?

3. אם הידיעות שנמסרו אינן מדויקות בשלמותן, מה מדויק בהן ומה לא?

4. אילו צעדים נקט האוצר בעקבות ההתפתחויות הללו?

שר-האוצר י. רבינוביץ:

(א) החברות שמדובר עליהן כנותנות ההלוואות הן חברות פינאנסיות באירופה ולאוצר אין קשר עמהן.

(ב) לא הועמד כל סכום עלידי החשב הכללי לרשות בנק הפועלים לצורך מתן הלוואה בקשר לכך.

מרביתן מתייחסות לפנימיה ולא לבית-הספר. אף-על-פי-כן משרדנו אינו יכול להתעלם מהנעשה בפנימיה בשל ההשלכות לגבי בית-הספר. משרדנו הקים ועדה, שנתבקשה לבדוק נושא זה. הוועדה אמורה לסיים את עבודתה עד סוף חודש מארס ונסיק את המסגרות מדין-חשבון הוועדה.

3056. שכר המאמנים בכדורגל

חברת-הכנסת ש. ארבל-אלמוזלינו שאלה את שר החינוך והתרבות ביום כ' באדר תשל"ה (3 במארס 1975):

נוכח המשבר הכספי הפוקד את הכדורגל והתביעות המושמעות עליידי אירגוני הספורט להגדיל את המענקים מצד משרד החינוך והתרבות רצוני לשאול את כבודו:

1. האם קיים תעריף שכר למאמני הכדורגל, המאושר עליידי משרד החינוך והתרבות?
2. אם כן — מי קובע את שיעור המשכורת של המאמנים?
3. האם קיים פיקוח מטעם משרד החינוך והתרבות על שיעור המשכורת של המאמנים?
4. האם הענקת מענק מותנית בפיקוח על משכורות המאמנים?

שר-החינוך והתרבות א. ידלן:

1. אין תעריף מחייב.
  2. שיעור המשכורת נקבע לפי כללים של היצע וביקוש.
  3. לא.
  4. מענק משרד החינוך והתרבות אינו מותנה בפיקוח על משכורות המאמנים. מחקיימים מגעים בין ההתאחדות לכדורגל, אירגון מאמני הכדורגל ורשות הספורט על קביעת טבלת שכר מוסכמת למאמני הכדורגל.
- הנושא מורכב למדי ועוד יותר מכך הפיקוח עליו. לפי שעה לא סוכם דבר.

3058. השפעת הפרטים המוקרנים בטלוויזיה על הצופים

חברת-הכנסת י. בארי שאל את שר החינוך והתרבות ביום כ' באדר תשל"ה (3 במארס 1975):

אבקש לדעת:

1. האם ניסה משרד החינוך והתרבות לעמוד על טיב ההשפעה של סרטי המתח והאלימות, המוקרנים בטלוויזיה, על הנוער הישראלי?
2. אם כן — אילו ממצאים נקבעו ואילו מסקנות הוסקו?

שר-החינוך והתרבות א. ידלן:

אדוני היושב-ראש, עניתי ביום 29 בינואר 1975 על שאלתה וזה של חברת-הכנסת ורדיגר ולאחר מכן לשאלתה של חברת-הכנסת אברמוביץ. אבל היות שאני רואה את חברת-הכנסת בארי פה, בניגוד לחברי כנסת אחרים ששואלים שאלות, אחזור על תשובתי מאז.

לשלם על-פי ההסכמים שנחתמו בשנת 1970, ומצב העסקים הישראליים של הבנק שופר מאז ועד ראשית 1974, בניגוד למצב עסקי מטבע-חוץ שלו.

2954. תביעת אירגון הזנכים לתגמולים בעד

החזקת רכב

חברת-הכנסת א. לבנבראון שאלה את שר האוצר ביום ז' באדר תשל"ה (18 בפברואר 1975):

במכתב ליושב-ראש הכנסת מ-9 בפברואר 1975 ובהתקנים לחברי הכנסת פנה אירגון הזנכים בישראל לדון בתביעתם לתגמולים בעד החזקת רכבם. הצעתם הקונקרטית היא "שייעשה חשבון חודשי ממוצע של הוצאות ההחזקה, אשר יכלול בתור פריט עיקרי את המסים החלים על הנכה הממוצע בקשר להחזקת הרכב, ושחשבונו זה יהווה את הבסיס לשיעור התגמולים".

הנני שואל:

מדוע לא ייענה כבוד השר לתביעה זו של אירגון הזנכים בישראל?

שר-האוצר י. רבינוביץ:

מליאת הכנסת החליטה בישיבתה מיום 12 בפברואר 1975 להעביר את כל הדיון בבעיות הזנכים לוועדת העבודה.

3053. המצב בבית-הספר "רננים" בזכרון-יעקב

חברת-הכנסת פ. גרופר שאלה את שר החינוך והתרבות ביום כ' באדר תשל"ה (3 במארס 1975):

לפי מידע הנמצא ברשותי, בבית-הספר "רננים" בזכרון-יעקב, המיועד לילדים קשי חינוך והנמצא בפיקוח משרד החינוך, יש ליקויים חריפים ואין תנאים אלמנטאריים לילדים — ולהלן הפירוט:

1. הילדים מסתובבים בבגדים ונעליים קרועים ובלויים ולחלק מהם כלל אין מעיל ונעליים;
2. קור נורא שורר בחדרים; הם אינם מחוממים;
3. חסר ריהוט אלמנטארי, כגון ארונות, כיסאות ושולחנות;
4. בשעות הלילה אין פיקוח על הילדים. בשעות אלו הילדים הקטנים מוכים קשות עליידי המבוגרים יותר;
5. בחודש האחרון הוכה אחד הילדים מכות קשות, ופניו נוסרו במסור עליידי אחד הילדים;
6. רמת התזונה לקויה ביותר.

לנוכח הפרטים המובאים לעיל אבקש את כבוד השר להשיב לי:

1. האם הפרטים שהובאו לעיל אמנם נכונים?
2. אם התשובה לשאלה הראשונה היא חיובית, אבקש מאת כבוד השר להשיב לי מה בדעת משרדו לעשות כדי למנוע הישנות תופעות כאלה?

שר-החינוך והתרבות א. ידלן:

לכל השאלות: משרד החינוך והתרבות ממונה על בית-הספר "רננים" ואילו על הפנימיה של בית-הספר ממונה משרד הסעד. התלונות נכונות רק בחלקן, אולם

**שר-החינוך והתרבות א. ידלין :**  
להלן התשובה כפי שנמסרה לנו על-ידי הנהלת רשות השידור : בשנות התקציב 1973/74 ו-1974/75 הוצ" או בסך-הכל על הפקות תכניות "ניקוי ראש" 599,505 לירות.

### 3068. קישוט בתי-הספר לשם חינוך

**חבר-הכנסת י. תמיר שאל את שר החינוך והתרבות ביום כ' באדר תשל"ה (3 במארס 1975) :**

בישיבת הנהלת המועצה לארץ-ישראל יפה העלו את הנושא : קישוט בתי-הספר לשם חינוך והרחבת המידע. אמצעי הקישוט (בפרוזדורים ובכיתות) : פלא-קאטים נאותים, תמונות של נופים, החי והצומח, את-רים היסטוריים וכו'. מגמת הקישוט הזה : להרחיב את הדעת ולתנן לערכים בעלי חשיבות.

אודה לשר אם ישיב לי :

1. מה הם דרכי הקישוט כנ"ל המקובלים כיום בבתי-הספר ?

2. האם משרדו מוכן לשתף את המועצה לארץ-ישראל יפה במיבצעי קישוט מהסוג הנ"ל ?

**שר-החינוך והתרבות א. ידלין :**

1. משרדנו מקיים מדי שנה שבוע אמנות המופעל על-ידי הפיקוח על האמנות. הפרוייקטים בשבוע האמנות מעוצבים על-ידי מורים, מחנכים, הורים, אמנים, מעצבים וגופים ציבוריים בהתנדבות וכו'. מטרתם לחנך להכנת פלאקאטים על-ידי המוסדות עצמם. המדובר בחור-מר המחשה דידיאקטי, העשוי לפי רמות שונות וה-משמש לא לקישוט בלבד אלא בעיקר ללמידה.

2. משרדנו ישמח לקבל עזרה מכל גוף וולונטארי שיהיה מוכן לעזור בקישוט בית-הספר, לרבות המו-עצה לארץ-ישראל יפה.

### 3076. הפצת שאלוני בחינות במסלול המקצועי-תיכוני

**חבר-הכנסת ה. זיידל שאל את שר החינוך והתרבות ביום כ' באדר תשל"ה (3 במארס 1975) :**

אבקש להשיב לי :

1. מדוע קיימת במחלקת הבחינות תקנה האו-סרת להפיץ שאלוני בחינות במסלול המקצועי-תיכוני באופן פרטי ורק בתי-הספר מוסמכים להפיצם, לעו-מת ההיתר הקיים בהפצת שאלוני בחינות במסלול התי-כוני הרגיל ?

2. האין עיון בבחינות קודמות מסייע לתלמידים בהכנת הבחינות החדשות וגורם להרפיית המתח של התלמידים לפני הבחינות ?

3. האם מוכן השר לפעול לשינוי התקנה ?

**שר-החינוך והתרבות א. ידלין :**

1-2. אין תקנה כזאת. המחלקה לבחינות נוהגת, כל השנים, להוציא לבתי-הספר שאלונים עודפים אח-דים, מעל מספר הנבחנים כרזובה למקרה של חוסר בלתי-צפוי בשאלונים וגם לשימוש על-ידי המורים לצרכי הוראה, הדרכה והכנה לבחינות.

יש דעות שונות על מידת ההשפעה של הטלוויזיה על התנהגות האדם. עם זאת, לדעתי, מוטב לשמור גם על עשה טוב וגם על סור מרע. גם הטלוויזיה הכ-לית צריכה לפעול על-פי שיקולים חינוכיים וזאת גם בתחום תכניות הבידור שלה.

על-פי החוק אין לממשלה סמכות של הכוונה לגבי הטלוויזיה. היום השתנה משהו מהתשובה שלי אז ; אז אמרתי ששר החינוך איננו ממונה על ביצוע חוק רשות השידור. אבל היום הוא בהחלט ממונה. לעומת זאת המצב החוקי לא השתנה. עם זאת אשתדל להשפיע בדרכי שיכנוע על מדיניותה העקרונית של הטלוויזיה הכללית.

### 3059. לימוד השפה הערבית בבתי-הספר

**חבר-הכנסת ש. ארבל-אלמוזלינו שאל את שר החי-נוך והתרבות ביום כ' באדר תשל"ה (3 במארס 1975) :**

נוכח העובדה שמספר יודעי השפה הערבית הולך ומתמעט כתוצאה מהפסקת העלייה מארצות ערב ונוכח החשיבות בהקניית שפה לאזרחי המדינה הן מבחינת דרכי הבטחון והן מבחינת מקומה הגיאופוליטי של ישראל, רצוני לשאול את כבודו :

1. מה מספר התלמידים הלומדים את השפה הער-בית בבתי-הספר התיכוניים-עיוניים ?

2. האם תלמידים את השפה הערבית בבתי-הספר התיכוניים-מקצועיים ?

3. האם קיימת תכנית לעידוד תלמידים ללמוד את השפה הערבית ?

4. האם יש בדעת השר להנהיג לימוד חובה של השפה הערבית כבר בחטיבת-הביניים ?

**שר-החינוך והתרבות א. ידלין :**

1. כ-20,000 תלמידים, לרבות בחטיבות-הביניים.

2. לא.

3-4. התכניות לעתיד הן : א. הרחבת לימוד הער-בית המדוברת בבתי-הספר היסודיים ; ב. החלת חובה של לימוד ערבית בחלק מחטיבות-הביניים, בעיקר בערים בעלות אוכלוסיה מעורבת. על כל פנים, הנו-שא בדיון ; ג. הסברה בקרב מנהלי בתי-הספר התי-כוניים בכוונה להגדיל את היקף לימוד הערבית ולאפ-י שר לתלמידי המגמה הריאלית להמשיך בלימוד שפה זו ולהיבחן בה בבחינות הבגרות ; ד. הקמת מוסד להכשרת מורים לערבית. הנושא בדיון, וכן הנהגת לימוד ערבית בסמינארים נוספים ; ה. עידוד מורים מבין יוצאי ארצות ערב להשתלם בדרכי הוראת הער-בית ; ו. מגע עם תלמידים באמצעות קציני-קשר לצורך עידוד תודעתם ללימוד ערבית. מתן הרצאות על נוש-אים מורחבים וקיום מחנה נוער משותף לתלמידים יהודים, ערבים ודרוזים.

### 3067. ההוצאות להפקת התכניות "ניקוי ראש"

**חבר-הכנסת י. תמיר שאל את שר החינוך והתרבות ביום כ' באדר תשל"ה (3 במארס 1975) :**

יואיל השר להשיב לי :

מה היה הסכום הכולל שהוצא על-ידי הטלוויזיה על הפקת סרטי "ניקוי ראש" ?

חברת כ"ב, ישיבה קס"א

— שאילחות ותשובות (ידלין, גרוסמן, כץ, כהנא, בארי) —

שר-החינוך והתרבות א. ידלין :

1—3. עניתי ב־27 בנובמבר 1974 על שאלות זהות בשאלתה מס' 2283 של חברת-הכנסת שושנה ארבל-אלמוזלינו.

4. אין על כך מידע מפורט, אולם מספרם של אלה הוא קטן.

3096. הפעלת מחשב בשבת כמשרד החינוך והתרבות

חברת-הכנסת ק. כהנא שאל את שר החינוך והתרבות ביום כ' באדר תשל"ה (3 במארס 1975) :

ביום א' בשבת שנה זו, כלומר לפני שבעה שבו-עות, פניתי אליך במכתב אישי, והפניתי תשומת-לבך לידיעה שבאחת השבתות שלפני התאריך הנ"ל הופעל במשרד מחשב על-ידי עובדי חברת "תמכין". לצערי לא זכיתי לתשובתך עד היום.

ארשה לי על כן לפנות אליך בדרך של שאלתה ולשאל אותך :

א. מה הם סדרי משרדך במתן תשובות למכתבים ומדוע לא נענה מכתבי הנ"ל ?

ב. האם נכונה הידיעה שהמחשב הופעל בשבת ?

ג. האם ניתן היתר עבודה בשבתות לאלה שעבדו בו ?

ד. האם הנך סבור שמשרדך שימש דוגמה לאזרחות טובה ולחינוך טוב בפעולה זו של חילול שבת קודש ?

ה. מה בדעתך לעשות שלא יישנה מקרה מעין זה ?

שר-החינוך והתרבות א. ידלין :

א. נפלה כאן אי-הבנה מצערת. עובד משרדך, שנבקש על-ידי להתקשר עם השואל הנכבד ולדווח לו בעל-פה על עבודת המחשב בשבת, נשאל שאלה דומה גם על-ידי חברת-הכנסת המר.

כיוון שניתנה תשובה לחברת-הכנסת המר, נראה היה לעובד המשרד שבכך הסתיים הטיפול בשאלה. לצערי התברר כי העובד שיבש את העובדות ולפיכך לא השיב גם לשואל הנכבד.

ב—ה. עניתי ב־19 בפברואר 1975 על שאלות זהות בשאלתה מס' 2813 של חברת-הכנסת המר.

כיוון שחברת-הכנסת המר איננו כאן, אני מפנה תשומת-לבך לחשובתי.

3127. האישור שניתן לספרים "תולדות עמנו בזמן החרע" מאת א. שמואלי

חברת-הכנסת י. בארי שאל את שר החינוך והתרבות ביום כ"ח באדר תשל"ה (11 במארס 1975) :

מצורף בזה העתק מכתב למערכת "הארץ", "סיי-לופים" בספר לימודי, מאת מר דודו שלמה. תוכן המכתב (שראה אור ביום 9 במארס 1975) מעיד על עצמו.

3. מאחר שהמגע של משרד החינוך והתרבות עם הנבחנים האינטרניים מתקיים אך ורק באמצעות הנ"ל בת-הספר, גם הפצת השאלונים נעשית באמצעות בתי-הספר, לפי ראות עיני המנהלים. עם גמר הבחינה זכאי כל נבחן, אינטרני כאקסטרני, לקבל לידיו את שאלון הבחינה.

3077. ההטבות הניתנות באוניברסיטה העברית לעובדים בכירים בסגל האקדמי והמינהלי

חברת-הכנסת ח. גרוסמן שאלה את שר החינוך והתרבות ביום כ' באדר תשל"ה (3 במארס 1975) :

בעתון "על המשמר" מ־26 בפברואר 1975 התפרסמה ידיעה ולפיה העניקה האוניברסיטה העברית הטבות ניכרות לאנשים בכירים בסגל האקדמי והמינהלי, למרות הקיצוצים בתקציב המוסד. הטבות אלו מתבטאות, בין השאר, בהענקת מכונית וולבו לסגן נשיא האוניברסיטה, בנוסף על מכוניתו הפרטית, והעמדת דירת שרד לרשות פרופסור קלוד ויז'ה, שהתפרסם לפני שנים אחדות מתפקידו כפרופסור באוניברסיטה ועתה הוא מוזמן על-ידי האוניברסיטה כמרצה אורח בחודשי הקיץ בלבד.

אבקש להשיב לי :

1. האם הפרטים שנמסרו בכתבה הנ"ל נכונים ומדויקים ?

2. אם כן — מה בדעת משרד החינוך והתרבות לעשות כדי לשרש תופעות כאלו שעה שמקצצים בשירותים חיוניים באוניברסיטה ?

שר-החינוך והתרבות א. ידלין :

להלן התשובה כפי שנמסרה לי על-ידי שלטונת האוניברסיטה העברית :

לשאלה 1 : הפרטים נכונים בחלקם ואינם מדויקים.

לשאלה 2 : הוועדה לחיכנון ולתקצוב ליד המועצה להשכלה גבוהה עוקבת אחרי ניצול התקציבים של האוניברסיטאות כדי למנוע גרעונות או חריגות.

3095. פיקוח על מצב בריאותם של הספורטאים

חברת-הכנסת א. כין שאל את שר החינוך והתרבות ביום כ' באדר תשל"ה (3 במארס 1975) :

אבקש להשיב לי על השאלות הבאות :

1. האם יש תקנות או הוראות המחייבות בדיקה רפואית מוסמכת, מדי שנה, של הספורטאים הפעילים בענפי הספורט השונים בארץ ?

2. אם אין תקנות כנ"ל, מה הסיבות להעדרן ? האם ומתי מתכנן משרדך להפעיל תקנות כנ"ל ?

3. אם קיימות תקנות כנ"ל, הקיים מעקב אחרי ביצוען ומילויין ? כיצד הוא מתבצע ומה מסקנותיו ?

4. כמה ספורטאים נפגעו (ולא על-ידי שחקן יריב או מפגע חיצוני) בשעת פעילותם הספורטיבית בשנה האחרונה ? אילו צעדים נקט משרדך בעקבות פגיעות אלה ?

אבקש לדעת :

ריית תל-אביב והן בעלי המגרשים שבשטח הפנוי, עדיין, (בין "הקאונטרי-קלאב" לבין "שדה דב") מער-ערים כיום על התיכנון שנעשה.

משום החשיבות המרובה להתאמת הבינוי בן-זמננו לצרכים המוכרים של השירותים לסוגיהם, איכות הסביבה, נוי וחזית וכו', אבקש את כבודו לה-שיב לי :

1. מה דין התיכנון של השטח הפנוי באזור "ל" ?
2. האם מועצת עיריית תל-אביב החדשה תמשיך בבינוי השטח לפי מתכונת הבנייה שליד מלון "רמת אביב" ?
3. מה השינויים הצפויים ?

שר-הפנים י. בורג :

לגבי השטח שהוא נושא השאלה קיימת תכנית-מיתאר מקומית 1111 מאושרת, שנערכה על-פי מיטב הידע של זמננו בעקרונות בינוי, שירותים ציבוריים וגורמי תנועה. הצפיפות שנקבעה לגבי השטח הכלול בתכנית הנ"ל היא 6 יחידות דיור לדונאם ברוטו או 10 יחידות דיור לדונאם נטו בממוצע, והיא נחשבת כסבירה. יתר על כן, הצפיפות הנ"ל נמוכה מזו המקור-בלת לגבי פיתוח אורבאני בתל-אביב ובערים שמסביב לה.

המראה החזותי של המבנים שמצפון למלון "רמת אביב" נובע מהנחיות ישנות לתיכנון השטח : (1) בינוי מבנים רבים ככל האפשר במגרשים בודדים, וזאת כדי למנוע, במידת האפשר, את תלותם של בעלי הקרקע זה בזה ; (2) להסתפק בבינוי השטח ללא קביעת הנ-חיות לעיצוב המבנים והחזיתות, וזאת כדי לא להגביל את חופש היצירה של האדריכלים הפרטיים.

לאור העובדות שנוצרו עם הקמת המבנים הראשו-נים בשטח הכלול בתכנית המפורטת הראשונה הוסקו מסקנות ונקבעו הנחיות חדשות לצרכי המשך תיכנון האזור כולו כדלקמן : (1) לרכז בעלי קרקע רבים, בהתאם לזכויותיהם, בבניינים מגובשים יותר ורצופים. (2) להכין תכניות בינוי לעיצוב ארכיטקטוני אשר יקבעו הוראות מחייבות לעיצוב חזיתות המבנים, הגי-נון, החזיתות, חמרי בניין ועוד.

2187. התכנית להקמת היכל תרבות בטבריה

הכריזה הנסת ז. שובל שאל את שר הפנים ביום ה' בכסלו תשל"ה (19 בנובמבר 1974) :

לפי ידיעה שהתפרסמה בעתון "הארץ" עומדת עי-ריית טבריה להשקיע 8 מיליון לירות בהקמת "היכל תרבות עירוני ומוזיאון המשטרה". כן נאמר שם ש"ראש עיריית טבריה מר משה צחר הודיע שאישור התכנית נעשה בהתערבותו של מר פנחס ספיר, יושב-ראש הסוכנות, אשר פעל לאישור התקציב על-פי בק-שתם של שר-המשטרה מר שלמה הלל וראש עיריית טבריה עצמו. אומדן ההשקעה נעשה לפני הפיחות."

אבקש לדעת :

1. האם אושרה תכנית כנ"ל על-ידי משרדך ?
2. לנוכח המצב הכלכלי החמור, אילו צעדים עו-

אילו צעדים נקט משרד החינוך והתרבות בעק-בות פירסומו של המכתב האמור ?

שר-החינוך והתרבות א. ידלון :

עוד ב"א בכסלו תשל"ה (25 בנובמבר 1974) הודענו למו"ל, שבדעתנו לבטל את אישורי הספרים "תולדות עמנו בזמן החדש" מאת ד"ר אפרים שמואלי. לרגל שהותו של המחבר בחוץ-לארץ הוסכם להאריך את אישור הספרים בשנה אחת בלבד, כתנאי שיוגשו למשרדנו מתוקנים תוך חצי שנה.

3128. בחירת "פסקו" של יום" להקרנה בטלוויזיה

הכריזה הנסת פ. שינמן שאל את שר החינוך והתרבות ביום כ"ח באדר תשל"ה (11 במארס 1975) :

גודע לי כי מנהל הטלוויזיה מר ארנון צוקרמן הו-רה להפסיק את הקרנת הפסקים האקטואליים במסגרת "פסקו" של יום" עקב אימרת חז"ל שהופיעה על המסך ביום חמישי, כ"ג אדר תשל"ה (6 במארס 1975), למח-רת ההתקפה הרצחנית במלון סבוי, והוא : "הבא להר-גך השכם להרגו".

שאלותי הן :

1. האם ידיעה זו נכונה ?
2. אם כן — מי מסמך את מנהל הטלוויזיה לק-בוע ש"פסקו" של יום", המביא דברי חז"ל, לא ית-ייחס לענייני דיומא ולמציאות היומיומית בישראל ?
3. למה לא יהפוך איפוא פסקו של יום להיות האספקלריה, המשקפת בדברי חז"ל את מציאות חיינו והחוויה האקטואלית ?

שר-החינוך והתרבות א. ידלון :

1. הידיעה אינה מדויקת : ההוראה היתה שלא להפוך את "פסקו" של יום" למעין "מאמר ראשי" על-ידי ציטוטים מדברי חז"ל. אין זה אומר שאסור לבחור בדברי חז"ל שיש להם נגיעה "לענייני דיומא ולמ-ציאות היומיומיות".

2. מנהל הטלוויזיה צריך לקבל החלטות ברוח חוק רשות השידור והוא כפוף למנכ"ל הרשות ול-וועד המנהל.

3. תפקיד המשרד "פסקו" של יום" לקרב את לב הצופה אל מקורותינו הלאומיים, מן המקרא, מדברי חכמים וממחשבת ישראל. זו אמת-המידה העיקרית.

1020. תיכנון הבינוי באזור "ל" בתל-אביב

הכריזה הנסת י. תמיר שאל את שר הפנים ביום כ"א בסיון תשל"ד (11 ביוני 1974) :

תיכנון ובינוי אזור המגורים ל' (מצפון למלון "רמת אביב") מעורר ביקורת רבה באשר לניצול היעיל של השטח מכמה וכמה בחינות, וביניהן : צפי-פות הבנייה, חדיגוניותה, התאמתה לצרכי הסביבה, האקלים, השירותים וכו'.

בקשר להנ"ל מפרסם הדו-שבועון "בנייה ומקר-קעין" מיום 30 במאי 1974 ידיעה האומרת שהן עי-

2. אי-אפשר לבטל דבר שאינו קיים.

3. ראה תשובתי לשאלה 2.

אני מסכים עם השואל הנכבד בדבר הצורך לקיים דוגמה אישית. אולם יש להחיל כלל זה גם על השר אל, ומוטב היה אילו היה מברר העובדות בטרם הציג השאלה על עניין שאינו קיים.

2509. קובלנה על דרך רכישת מכונית על-ידי עיריית נצרת עילית

חבר-הכנסת י. בארי שאל את שר הפנים ביום י' בטבת תשל"ה (24 בדצמבר 1974):

לטענתה של סיעת הליכוד בעיריית נצרת עילית רכשה העירייה ביום 6 באוקטובר 1974 מכונית מדגם קרייזלר 2000 במחיר כולל של 52,860 לירות. העיסקה הובאה לאישורה של מועצת העירייה רק ביום 23 באוקטובר 1974 ולאישור הממונה על המחוז מר ישראל קניג — רק ביום 25 באוקטובר 1974. מכוניתה הישנה של העירייה נמכרה לחברת מכשירי תנועה (שהרכב החדש נרכש ממנה) גם זאת בלא אישור של מליאת המועצה.

אבקש לדעת:

1. האם בדק משרד הפנים את תוכן הקובלנה של סיעת הליכוד במועצת העירייה של נצרת עילית?
2. הנכון כבוד השר לאשר נכונות הטענות העובדתיות דלעיל?
3. מה עמדתו של משרד הפנים לגבי הפרשה האמורה?
4. אילו צעדים נקט משרד הפנים בעקבותיה?

שר-הפנים י. בורג:

1. התשובה חיובית.
2. הטענות נכונות.
3. בהתחשב בעובדה כי החריגה היתה טכנית ושל ימים ספורים בלבד, והיא חסכה לרשות המקומית אלפי לירות, הסתפק משרדנו במתן אזהרה ליושב ראש הרשות כי עליו לשמור על החוק בעקביות, כרוחו וכלשונו.
4. בהתחשב בנאמר לעיל הסתפק משרדי במתן אזהרה בלבד.

2580. התנגדות לנטיעת "גן-זכרון" בשטח שנקבע בטבריה

חבר-הכנסת פ. שינמן שאל את שר הפנים ביום ט"ז בטבת תשל"ה (30 בדצמבר 1974):

עיריית טבריה מתכננת לנטוע "גן-זכרון" לזכר הבנים שנפלו במלחמות ישראל, לרבות הקמת אנדרטה בעיר העתיקה בטבריה, בחוף שטח של 7 בתי-כנסת עתיקים.

ציבור גדול מתושבי המקום ומתפללי בתי-הכנסת מתנגד להקמת גן-הזכרון ברחבה זו, הגובלת עם בתי-הכנסת, כשרק שביל קטן נשאר למעבר אליהם. טענתם הצודקת היא, כי הגן יגרם לביזוי הקודש ולחילול

מד משרדך לנקוט בשעה זו את הקמת הבניין הנ"ל ואת ההוצאה הכספית הגדולה שזה כרוך בה?

שר-הפנים י. בורג:  
1. כן.

2. המדובר בפרוייקט שמשך זמן הקמתו יהיה מעבר לתחום השנה הנוכחית, ובשלב ראשון יש לעסוק בתיכנונו. ממילא אין מה לדבר בשלב זה על הקמת המבנה.

משרדי אינו מתכוון לנקוט אמצעים כיוון שהמפעל יביא ברכה לעיר וישמש גם מפעל הנצחה לזכרו של השר שיטריט ז"ל.

היו"ר מ. בן-פורת:  
שאלה נוספת לחבר-הכנסת שובל.

זלמן שובל (הליכוד):

אין ספק באשר לברכה שיש בפרוייקט זה. שאלתי היתה האם בשעה זו של קיצוצים בהוצאות אין לדעת כבוד השר לדחות ביצוע פרוייקט זה ובידך, אדוני השר, לעשות זאת.

שר-הפנים י. בורג:

נדמה לי שכבוד השואל לא שם לב לניסוח הדברים שאמרתי. אמרתי כי בשלב זה אין לדבר על הקמת המבנה. בשלב זה עוסקים בתיכנון. והשקפתי היא — ומוכן שאפשר לחלוק עליה, אבל אני הייתי מגן עליה, ואני מקווה שהייתי זוכה בארגומנטאציה — שגם כאשר יש אווירה ויש צורך לצמצם מאקסימום שבמאקסימום את ההוצאות, אין להפסיק כל תיכנון לתקופה טובה יותר. אנו יודעים כמה זמן נמשך תיכנון, וטוב שהדבר הזה יהיה מוכן.

2272. הצעה לביטול לשכה בתל-אביב

חבר-הכנסת מ. פרוש שאל את שר הפנים ביום י"ב בכסלו תשל"ה (26 בנובמבר 1974):

שרים מספר הודיעו על ביטול לשכותיהם הכפולות בתל-אביב כדי למנוע ביזבוז וכדי לשמש דוגמה אחרת.

לעומת זה נמנה כבודו בין השרים המקיימים עדיין לשכה כפולה.

רצוני לשאול:

1. מה הוא תקציבה השנתי של לשכתו בתל-אביב?
2. האם מוכן כבוד השר לבטל לשכה זו?
3. אם לא — מדוע?

שר-הפנים י. בורג:

1. אין ולא היתה לשר הפנים לשכה בתל-אביב. ממילא לא הוקצב שוב תקציב למטרה כזו. במסגרת משרדי מינהל מחוז תל-אביב קיים חדר המשמש כפעם בפעם את שר הפנים לצורך פגישות שעליו לקיים בתל-אביב.

אין שום מנגנון מיוחד ושום מערכת שירותים מיוחדת.

הנני שואל :

א. האם נכון הוא כי 30 עובדים שפוטרו הם כולם ערבים ?

ב. האם נכון הוא כי דווקא בשבועות האחרונים נוספה פקידה חדשה כמזכירה נוספת לאחראי על מחלקת החינוך בקריית-מלאכי, מר משה קצב ?

ג. האם נכון כי בזמן הקרוב עומדים רוב העובדים הסוציאליים של קריית-מלאכי לצאת לסיוור השיתולימות בחוף-לארץ ? אם כן — מי מממן סיוור השיתולימות זה ?

ד. מי יטפל בנוער-השוליים בתקופת סיוור העובדים הסוציאליים בחוף-לארץ, אם אכן נוסעים רובם בבית אחת ?

שר-הפנים י. בורג :

א. המועצה המקומית קריית-מלאכי העסיקה זמית כ-20 פועלים ערבים מהשטחים המוחזקים לצורך ביצוע שיפוצים ותיקונים במוסדות המועצה המקומית, ועם סיום העבודות הפסיקה את העסקתם. עובדים אלה לא נהנו אי פעם ממעמד של עובדי המועצה, קבועים או ארעיים.

ב. למחלקת החינוך של המועצה לא נתקבלה עובדת חדשה. הנכון הוא כי נתקבלה לעבודה זמנית ממלאת-מקום של עובדת שיצאה לחופשת-לידה.

ג. המועצה המקומית מעסיקה 10 עובדים סוציאליים. מהם יצאה עובדת אחת בלבד לחופשה של חודש אחד בחוף-לארץ מבלי שהמועצה המקומית תממן את הוצאותיה.

ד. לאור האמור לעיל לא התעוררה כל שאלה של חוסר טיפול בנוער-שוליים.

2756. הקמת מועצה מקומית בכפר שעב

הכריז-הכנסת ד. זכין שאל את שר הפנים ביום ט' בשבט תשל"ה (21 בינואר 1975) :

כפר שעב שבגליל המערבי סובל מהזנחה ופיגור משוערים. בכפר אין כבישים, הוזהמה מצטברת והי תושבים סובלים סבל רב. ביסוד הבעיה העובדה שאין בכפר מועצה מקומית והוא אף איננו שייך לשום מועצה אזורית.

שאלתי :

המוכן כבוד השר לבדוק אפשרות הקמת מועצה מקומית בכפר שעב, בהקדם, וכן לסייע בפחרון הבעיות הכאובות שהן נחלת הכפר ?

שר-הפנים י. בורג :

משרדי בודק זה חודשים מספר את האפשרויות המעשיות להקמת מועצה מקומית בישוב זה, הן מבחינת תחום שיפוט והן מבחינת אישור תפקידים במועצה שתקום.

אני מקווה, כי תוך החודשים הקרובים תקום במקום מועצה מקומית.

קדושת בתי-הכנסת. אין ספק שאפשר למצוא בטבריה מקום יותר מתאים לנטיעת "גן-זכרון". ההורים השכולים עצמם הכריזו על שבתה במקום ומוחים נגד הצעת עיריית טבריה.

אודה לכבודו אם ישיב לי :

1. האם שמע השר על מחאותיו והתנגדותו של ועד בתי-הכנסת בעיר העתיקה להצעת העיריה ?

2. האם ומה יעשה השר כדי למנוע ביצוע התכנית הזאת על-ידי עיריית טבריה ?

שר-הפנים י. בורג :

נא ראה תשובתי מ-20 בפברואר 1975 לשאלתה מס' 1765 של חבר-הכנסת אברמוביץ.

2683. סילוק הפסולת שהושלכה בקרבת האיציטדיון האוניברסיטאי בירושלים

הכריז-הכנסת א. כין שאל את שר הפנים ביום ב' בשבט תשל"ה (14 בינואר 1975) :

ב-25 בינואר 1973 השבת מעל במת הכנסת לשאלתה שלי בדבר סילוק הפסולת המושלכת בשטח שבין דרך רופין והאיציטדיון האוניברסיטאי. בתשובה לשאלה נוספת ענית שתעניין אישית בבעיה זו. מאז חלפו שנתיים.

אבקש להשיב לי על השאלות הבאות :

1. האם מצויה פסולת בשטח שבין דרך רופין וממזרח האיציטדיון האוניברסיטאי ?

2. האם התשובה היא חיובית, מה נעשה בשנתיים האחרונות לסילוק מטרה זו ?

3. אילו צעדים ינקוט משרדך על-מנת שלא תישאל שאלתה וזה בעוד כשנתיים ?

שר-הפנים י. בורג :

השטח המשתרע מזרחית לאיציטדיון האוניברסיטאי הוא בבעלות מינהל מקרקעי ישראל ומוכר כגוש 135 חלקות 25 עד 43.

בזמנו שפכו משאיות פסולת בשטח הנ"ל והעיריה הציבה מפקחים לתפיסת העבריינים והבאתם לדין. נגד אותם נהגים שנתפסו והוגשו ברירות קנס והזמנות לדין עד אשר סילקו את הפסולת ששפכו. היו נהגים מספר שהצליחו לשפוך את הפסולת מבלי שיתפסו וערימות הפסולת ששפכו עודן בשטח, ופנינו לבעלי הקרקע שניקו אותה.

תבעתי מעיריית ירושלים לדאוג לפינוי הפסולת שנשארה עדיין בשטח בהקדם האפשרי.

2720. הפסקת עבודתם של פועלים במועצת קריית-מלאכי

הכריז-הכנסת מ. פעיל שאל את שר הפנים ביום ג' בשבט תשל"ה (15 בינואר 1975) :

לפני ימים מספר פורסם בעיתונים כי במסגרת הצימצומים פוטרו לאחרונה 30 עובדים ממועצת קריית-מלאכי.

3. צר לי מאוד על המצב הקשה שמשפחת נואף חסין אל עומר נקלעה לתוכו, אולם כל האחריות למצבם חלה על האנשים שעודדו להפרת החוק.

4. ועדות בניין ערים רחיבו תוך השנים האחרונות את תחומי הבנייה במאות אחוזים. וזו התעלמות מהאמת לטעון כי קיימת בעיה של שטחי בנייה. קיימת בעיה של עבריינים הגורמים נזק לציבור ולעצמם, ואין בדעתי לצוות או לייעץ לוועדות התיכנון להימנע מלמלא אחרי הוראות החוק שהם מופקדים עליהן או אחרי צווי בתי המשפט.

2866. ידיעה בדבר עזיבת קריית-שמונה על-ידי משפחות רבות

חברת-הכנסת ש. ארבל-אלמוזלינו שאלה את שר הפנים ביום כ"ג בשבט תשל"ה (4 בפברואר 1975):

בעתון "על המשמר" מיום 31 בינואר 1975 פורסם ראיון עם חברת-הכנסת יוסי שריד ובו נאמר:

"המצב בקריית-שמונה מחמיר והולך. לאחרונה עזבו שם 500 משפחות, המהוות 15% מכלל האוכלוסיה". רצוני לשאול:

1. האם המספרים תואמים את המציאות?
2. מה היה מספר התושבים של קריית-שמונה בסוף שנות 1972, 1973 ו-1974?
3. מה היו הסיבות לעזיבת התושבים את קריית-שמונה?

שרי-הפנים י. בורג:

אין שר הפנים הכתובת לשאילתה בדבר נכונות מספרים שפורסמו על-ידי חברת-הכנסת שריד.

על-פי המידע שבידי —

לשאלה 1: התשובה שלילית.

לשאלה 2: א. בשנת 1972 — 15,230 נפש; ב. בשנת 1973 — 16,281 נפש; ג. עד דצמבר 1974 — 16,211 נפש.

לשאלה 3: לא נערך שום מחקר מדויק שיוכל לתת תשובה מוסמכת לשאלתך.

2928. מתן שירות מרשם תושבים בדימונה

חברת-הכנסת י. דרניצקי (יורין) שאל את שר הפנים ביום כ"ט בשבט תשל"ה (10 בפברואר 1975):

תושבי דימונה סובלים מהעדר סניף של משרד הפנים בדימונה לטיפול בעניינים שוטפים של תושבי העיר.

התושבים נאלצים לנסוע לבאר-שבע בכל עניין, קטן כגדול, של מרשם תושבים לאחר שאין אפשרות במ"ק לקבל תעודה כל שהיא. מצב זה גורם לסבל, לאבדן ימי עבודה ולהוצאות מיותרות.

אבקש להשיב לשאלות כדהלן:

1. האם נכונות הטענות הנ"ל?
2. האם יש בדעתו של שר הפנים להבטיח ביצוע של כל פעולות מרשם התושבים בדימונה?

2819. הצעה לפתיחת הנויות בערבים מספר בשבוע

חברת-הכנסת נ. קצב שאלה את שר הפנים ביום ט"ו בשבט תשל"ה (28 בינואר 1975):

לפני זמן רב מונתה על-ידי המנהל הכללי של משרד הפנים ועדה בין-משרדית לטיפול בנושא פתיחת התנויות בערב לפעמים מספר בשבוע, וזאת כדי להקל על האשה העובדת בעריכת קניותיה. אודה לכבודו אם יודיעני:

מה הן התוצאות המעשיות של המלצות הוועדה לקידום הנושא הנ"ל?

שרי-הפנים י. בורג:

בעקבות מסקנות הוועדה הפצנו כבר באפריל 1974 הצעת תזכיר להצעת חוק המסדירה פתיחת בתי-עסק בימי חמישי בערב.

ההצעה כוללת גם חצי יום סגירה בימי ג' בשבוע, אף זאת כהמלצת הוועדה הנוכחת בשאילתה. קמה התנגדות בין משרדי הממשלה להצעה זו והיא טרם אושרה בממשלה.

2834. הריסת ביתו של מר נואף חסין אל עומר חברת-הכנסת חמאד אבירביעה שאל את שר הפנים ביום י"ז בשבט תשל"ה (29 בינואר 1975):

ב-21 בינואר 1975 הרסו לפי צו את ביתו של נואף חסין אל עומר מערב נג'דאת — אבו אלבטוח, וזאת בעיצומו של החורף ובעשה שוועדת הפנים של הכנסת טרם סיימה את דיוניה בעניין הבנייה.

משפחת אל-עומר מונה שלוש-עשרה נפשות, ביניהן ילדים קטנים שנותרו ללא מחסה והופקרו לצינת החורף ולרוחות הצפון העזים.

על כן אשאל את כבודו:

1. האם אי-אפשר היה לדחות את ביצוע צו ההריסה עד חלוף תקופת החורף מתוך התחשבות בילדים הקטנים שלא חטאו?

2. מדוע לא נדחה ביצוע צו ההריסה עד לסיום הדיון בעניין הבנייה בוועדת הפנים של הכנסת וב-גופים ממשלתיים אחרים?

3. האם אין משרד הפנים סבור כי מוטלת עליו אחריות מוסרית לשיקומה של המשפחה האמורה שנות-רה ללא קורת-גג והופקרה לתנאי מזג אוויר קשים?

4. האם מוכן כבוד שר הפנים לצוות על הפסקת ביצועם של צווי ההריסה עד למציאת פתרון מתאים וצורך לבעיית הבתים שנבנו מכוח ובכורח מציאות מסוימת הידועה למשרד הפנים?

שרי-הפנים י. בורג:

1. בעל המבנה שנהרס התעלם מצווים שיפוטיים ומהזמנות לבית-המשפט במשך יותר משבועה חודשים, ותוך כדי פרק זמן זה הפר צווים והשלים את המבנה למרות ידיעתו כי זה בניגוד לחוק ותוך הפרת צווי בית-המשפט. ועדת בניין ערים מילאה את הוראות צו בית-המשפט.

2. לפי מיטב ידיעתי הביעה ועדת הפנים את תמיכתה המלאה במדיניות הפעולות למניעת הפרות של חוקי התיכנון והבנייה וליביצוע פסקי-דין של בתי-המשפט, ואין כל סיבה לעכב את ביצוען.

2989. מסירת מידע על קבוצות אוכלוסין על-ידי מרשם התושבים

חברת-הכנסת א. הרליין שאלה את שר הפנים ביום ז' באדר תשל"ה (18 בפברואר 1975):

בהמשך לשאילתה שלי אל כבוד השר, מס' 2650, אשר התשובה לה ניתנה בכנסת ביום כ"ט בשבט תשל"ה (10 בפברואר 1975), ולתשובתו של שר הפנים לש-אילתה מס' 1511 של חברת-הכנסת זלמן שובל, אודה לכבודו אם ישיב לי:

1. מה הוא הסכום המדויק אשר אירגון יוצאי-צבא נאמני תורה שילם למשרד הפנים בעד קבלת רשימות של בנות חייבות גיוס ממרשם האוכלוסין?

2. החוק מחיר "קבלת ידיעה על אדם", דהיינו לשון יחיד, ולא לשון רבים. האם לא נראה לכבוד השר כי יש מקום לשנות את מדיניות המשרד ולקבוע כי לא תותר לאדם קבלת ידיעה על אוכלוסיות אנשים מוגדרות?

שר-הפנים י. בורג:

1. 3,000 לירות.

2. לאור חוות-ידעת של היועץ המשפטי לממשלה אפשר לתת את המידע גם בצורה של התפלגויות למי-ניהן ולא רק על-אודות איש מסוים.

3010. הצעה לפתיחת חנויות בערבים מספר בשבוע

חברת-הכנסת נ. קצב שאלה את שר הפנים ביום ז' באדר תשל"ה (18 בפברואר 1975):

לפני זמן רב מונחה על-ידי המנהל הכללי של משרד דרך ועדה בין-משרדית לטיפול בפתיחת חנויות מס-פר פעמים בערב, או לפחות בימי חמישי, עד לשעה 9 בערב, וזאת כדי להקל על האשה העובדת בעריכת קניות לקראת השבת.

ועדה זו הציעה תיקון לחוק פתיחת עסקים וס-גירתם ובו הצעה לחוקק חוק-עזר עירוניים, שיאפשרו פתיחתן של חנויות אלה גם בשעות הערב פעמים מספר בשבוע.

אודה לכבודו אם יודיעני:

אילו תוצאות מעשיות הועלו המלצותיה של ועדה זו?

שר-הפנים י. בורג:

נא ראי תשובתי מהיום לשאילתה מס' 2819 שהוגשה על-ידי.

3114. פעולות המנהל של לשכת שר הפנים מר שטיגלמן

חברת-הכנסת כ. מואב שאלה את שר הפנים ביום כ' באדר תשל"ה (3 במארס 1975):

לאור פירסום כרוז חתום על-ידי שלושה חברי מועצה בראשה-העין התברר כי סכומים גדולים מתק-ציבי הרשויות המקומיות ומענקי משרד הפנים לר-

3. האם יש לשר תכניות לפתרון הבעיה בהקדם האפשרי?

שר-הפנים י. בורג:

לפי הסכם שקיים כבר שנים מרובות הסכימה עי-ריית דימונה להעסיק עובד חלקי המטפל בעיריה בשי-רותי עלייה ואזרחות, ומשרד הפנים נושא בהור-צאות.

לאחרונה הוזמן הפקיד של תחנת דימונה לשם הדרכה נוספת להרחבת השירותים וגם במגמה לשפר את השירות.

משרד הפנים העביר עקרונות לאחרונה גם לר-שויות מקומיות אחרות תפקידי לשכות עלייה ומרשם כדי להקל על תושבי המקום.

אין זה נכון איפוא שחושבי דימונה חייבים לנסוע לבאר-שבע בכל עניין קטן, במקום לקבל את השי-רות במקום, ולא ברור לי, על כן, על מה בא חבר הכנסת הנכבד להלין.

2929. הקמת תחנת דלק בנצרת עילית

חברת-הכנסת ב. צ. קשת שאלה את שר הפנים ביום כ"ט בשבט תשל"ה (10 בפברואר 1975):

ביום 4 בנובמבר 1974 פניתי בשאילתה אל שר האוצר בדבר הצורך בהקמת תחנת דלק בנצרת עי-לית. העדרה של תחנת דלק במקום מקשה על תושבי המקום וגורם להתמרמרות רבה והוצאות כספיות מיו-תרות.

ביקשתי את שר האוצר להשיב לשאלותי:

1. כיצד זה קורה כי בעיר לא תימצא אף לא תחנת דלק אחת, שעה שיש תחנות כה רבות במקומות אחרים?

2. מה הן הסיבות לכך כי עד כה לא ניתן רשיון לצורך זה?

3. מתי וכיצד בדעת השר לשים קץ למצב קשה בנושא כה חיוני לחיי עיר תקינים?

ביום 4 בדצמבר 1974 השיב שר האוצר לשאלותי אלה. תשובתו היתה כי הוצאת רשיונות לבניית תחנות דלק נמצאת בתחום סמכותו של משרד הפנים והרשות המקומית, וכי האוצר, מינהל הדלק, אינו מתנגד להקמת תחנות דלק בנצרת עילית.

אודה לכבודו אם יואיל להשיב לי:

מה בדעת השר לעשות על-מנת שהרשיונות המת-אימים מטעם משרד הפנים יוצאו בהקדם למען אפשר הקמת תחנת דלק במקום?

שר-הפנים י. בורג:

לפי שעה שייך התיכנון בנצרת עילית לוועדה מיו-חדת שמונתה על-ידי שר השיכון וכפופה למשרדו. אי לואת לא יוכל משרד הפנים לטפל בנושא השאיל-תה כל עוד לא יוכרוז כינון ועדת בניין ערים מקומית.

חוברת כ"ב, ישיבה קס"א, ז' ניסן תשל"ה (19 מארס 1975)  
— שאילתות ותשובות (מואב, בורג, בן-פורת, אלוני); מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת  
(בן-פורת, יעקבסון); הודעה אישית של חברי-הכנסת פ. שינמן (בן-פורת, שינמן) —

יות המקומיות, ואם אין מכשיר כזה — האם כבוד  
השר רואה את המצב הזה כרצוי?

**שר-הפנים י. בורג:**

אני אקבל את דעת יושב-ראש הכנסת כאשר יאמר  
לי שנושא חדש יכולים להביא במסגרת של שאלה  
נוספת. אני רוצה לומר כי העניין עצמו יכול להיות  
מעניין מאוד, חשוב מאוד ואפילו נכון מאוד.

**בועז מואב** (תנועה לזכויות האזרח):  
זה בהחלט שייך לנושא השאילתה.

**שולמית אלוני** (תנועה לזכויות האזרח):

זה לא לכבוד הממשלה להשתמט כך מתשובה לש-  
אילתות.

**היו"ר מ. בן-פורת:**

חברת-הכנסת אלוני, את לא שאלת ואינך זכאית  
להתערב בדיון.

**שר-הפנים י. בורג:**

אם חברת-הכנסת אלוני רוצה כאן בדואט — אני  
מוכן, אחרי יום "קל" מאחורינו ויום "קל" שעדיין  
לפנינו.

התשובה היא כך: אנו מנסים עלייך ביקורת להש-  
גיה ולכוון את הרשויות המקומיות גם בשטח שחבר  
הכנסת הנכבד שאל עליו.

שויות המקומיות מועברים כתורות או הקצבות למוס-  
דות שונים, שבחלקם נושאים אופי מפלגתי.  
שאלתי הן:

1. האם מנהל לשכת השר מר אברהם שפיגלמן  
מטפל בעניין ההקצבות של משרד הפנים למוסדות,  
אירגונים ורשויות מקומיות?

2. מה הן סמכויותיו של מר אברהם שפיגלמן,  
מנהל לשכת השר, בקשר לטיפול בהקצבות אלו?

3. האם מנהל לשכת השר הוא חבר מרכז המפלג"ל  
והאם הוא ממלא תפקידים כל שהם במרכז?

**שר-הפנים י. בורג:**

1. מר שפיגלמן אינו מטפל בעניין הקצבות של  
משרד הפנים למוסדות, אירגונים ורשויות מקומיות.

2. מר שפיגלמן, מנהל לשכת השר, מקיים את  
תפקידו ככל מנהל לשכת שר אחר.

3. מר שפיגלמן חבר מרכז המפלג"ל והפועל המז-  
רחי המונה 501 חבר, ואין הוא ממלא תפקיד מוגדר.

**היו"ר מ. בן-פורת:**

שאלה נוספת לחברת-הכנסת מואב.

**בועז מואב** (תנועה לזכויות האזרח):

כבוד השר, האם יש במשרד הפנים מכשיר לבי-  
קורת על חלוקת התרומות וההקצבות עלייך הרשו-

## ה. מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

עוד הונחו: מסקנות ועדת הפנים ואיכות הסביבה  
בדבר הריסת רובע המקובלים בצפת ופגיעות חמורות  
בבית הארי ובית-הכנסת שלו, בעקבות הצעה לסדר-  
היום של חברת-הכנסת יוסי שריד; מסקנות ועדה  
משותפת של ועדת הפנים ואיכות הסביבה וועדת החוץ  
והבטחון בדבר מצב המקלטים, בעקבות הצעה לסדר-  
היום של חברת-הכנסת מנחם ידיד.

**היו"ר מ. בן-פורת:**

נשמע עתה הודעה על המסמכים שהונחו על שולחן  
הכנסת.

**סגן מזכיר הכנסת ש. יעקבסון:**

ברשות היושב-ראש, הנני מתכבד להודיע כי הונחו  
היום על שולחן הכנסת סיכומיה והצעותיה של הוועדה  
לענייני ביקורת המדינה לדין-יושבון השנתי, מס' 3,  
של נציב תלונות הציבור.

## ו. הודעה אישית של חברת-הכנסת פ. שינמן

אני מצהיר ומודיע כי דברי בוועדת הכנסת בקשר  
לביטוי "יחיד סגולה" לא הונבו כראוי.

לא התכוונתי לראות את חברי הכנסת כמיוחסים,  
אלא עמדתי על היחס ההדדי שבין הציבור ונבחריו.

**היו"ר מ. בן-פורת:**

תודה. חברי הכנסת, הישיבה הבאה מחר, בשעה  
09.00. ישיבה זו נעולה.

**היו"ר מ. בן-פורת:**

רשות להודעה אישית לחברת-הכנסת שינמן.

**פנחס שינמן** (חזית תתית לאומית):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, לדברי חבר-  
הכנסת גדעון פת, שהתייחס בהם לביטוי "יחיד סגו-  
לה" שנאמר על ידי, הריני למסור הודעה אישית  
כדלהלן:

הישיבה ננעלה בשעה 15.45.